

ПАДИТКИН

ЗАБАВНИК

Шведска 28.00 SEK
USA 3.50 USD
Македонија 65.00 ДЕН
БиХ 2.00 KM
Црна Гора 1.00 EUR
Хрватска 8.00 KN

ISSN 0032-339-x

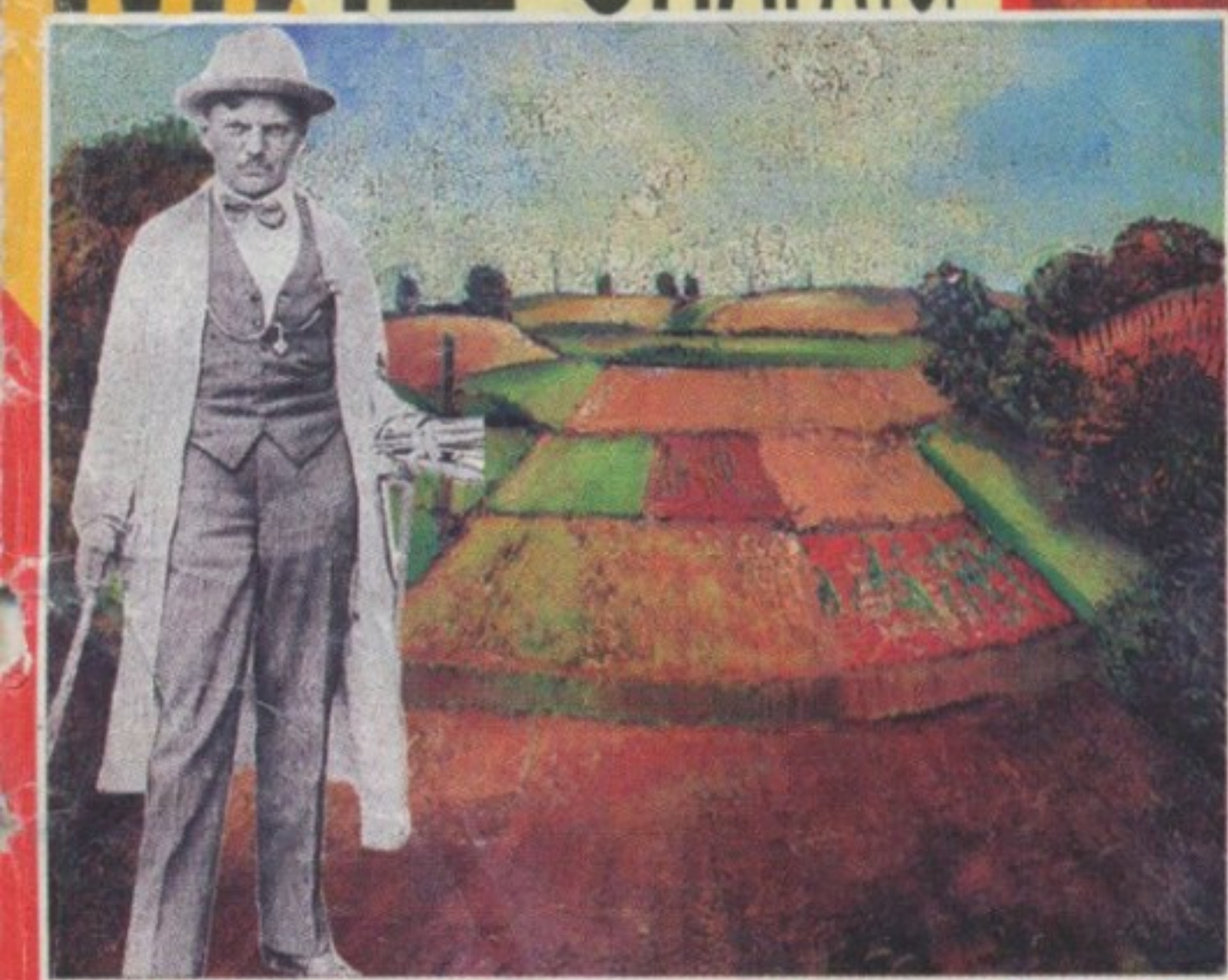
9 770032 339010

14. 11. 2003. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА LXV • ЦЕНА 50 ДИНАРА • БРОЈ 2701

МИШ СНАГАТОР

Трагом
Шумановићевих
слика

СТРИП

ШКОРПИЈА

У ЕПИЗОДИ

Ћабопоб знак

КАКО СЕ ЈЕЛО У СРЕДЊЕМ ВЕКУ ?

За све од 7 до 107!

San svakog paradajza

The logo for KC Ketchup. It features a large, stylized red letter 'C' at the top. Below the 'C', the word 'KETCHUP' is written in a bold, green, sans-serif font, slanted upwards from left to right. The background is a solid blue color.

CENTRO **proizvod**

ПРЕСЕЧЕНУ КИЧМУ ИЛИ РЕП

АМАЗОНСКА РИБА
НОЖ ВЕОМА БРЗО
РЕГЕНЕРИШЕ.

КОФЕРЕ, ТОРБЕ И НАМЕШТАЈ ОД ПРЕРАЂЕНИХ ОТПАДАКА

ПРАВИ ЈЕДНА
РАДИОНИЦА У
ШВЕДСКОЈ.

ГВОЗДЕНА ШИПКА ТЕШКА 6 КИЛОГРАМА ЗАБИЛА СЕ У ГЛАВУ ФИНЕАСУ ГЕЈЉУ ИЗ КАВЕНДИША

ПРИЛИКОМ ЈЕДНЕ
ЕКСПЛОЗИЈЕ, А ОН ЈЕ
ПОСЛЕ УДЕСА ЖИВЕО
12 ГОДИНА С РУПОМ НА
ЛОБАЊИ ПРЕЧНИКА
3 ЦЕНТИМЕТРА.

АКУПУНКТУРОМ, БЕЛИМ ЛУКОМ И ТРАВАМА

МОНИКА МАНИЈЕ,
ВЕТЕРИНАР ИЗ
ТАКОМА ПАРКА,
ЛЕЧИ МАЧКЕ
И ПСЕ.

МЕСТО ПРИРОДНИХ ОГЛЕДАЛА

ЗАЛИВ ТОЈАМА У УЗУ, ЈАПАН, СВАКОГ
ПРОЛЕКА ИЗНАД ВОДЕ СТВАРА ОБРНУТУ
СЛИКУ БРОДОВА, ЗГРАДА И ДРВЕКА.

ХЛЕБ ОД БОРОВЕ КОРЕ

СВЕ ДО ТРИДЕСЕТИХ
ГОДИНА ПРОШЛОГ
ВЕКА ЈЕЛИ СУ
ФИНСКИ СЕЉАЦИ.

ЈЕСТЕ ли већ чули да...

●●●када човек изгори на сунцу, крвни судови претрпе толика оштећења да је неопходно између четири и петнаест месеци да се потпуно опораве ■

●●●уочи такмичења, атлете у старој Грчкој јеле су килограме лука и чак га утрљавале у кожу. Диоскорид, грчки лекар и научник који је живео у 1. веку, наглашавао је лековита својства црног лука и препоручивао га свима, посебно људима изложеним физичким напорима ■

●●●смејање служи као нека врста гимнастике зато што се тако „упосли“ дија-

фрагма и, самим тим, повећава способност већег уношења неопходног кисеоника ■

●●●на венчању припадника верског учења познатог као квекери, које је средином 17. века основао Џорџ Фокс, фотографисање и снимање камером није допуштено ■

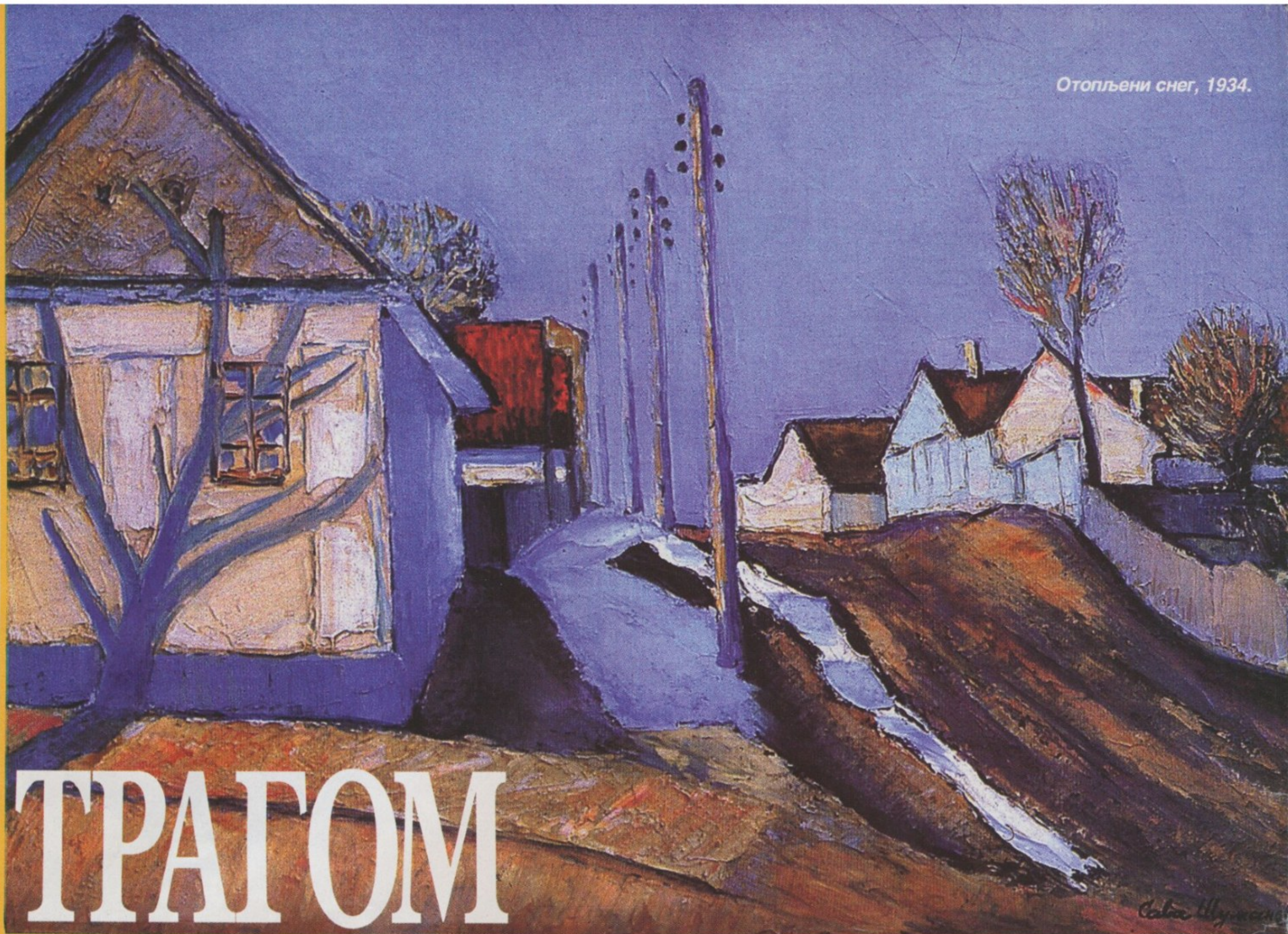
●●●обичај да се уз рибу служи кришка лимуна потиче из средњег века када се веровало да ће кисели сок ове врсте агрума истопити кост ако она случајно западне човеку у грло ■

●●●слику на монитору рачунара, по једном квадратном инчу, чини више од пет хиљада тачака, односно пиксела ■

●●●половини свих врста корњача које су последњих двеста милиона година преживеле све велике климатске промене на Земљи, укључујући и ону која је с лица наше планете избрисала диносаурусе, прети опасност истребљења највише због тога што су ове животиње посланица на трпезама многих земаља као и неопходан састојак народне медицине појединих азијских народа ■

Отопљени снег, 1934.

ТРАГОМ

ШУМАНОВИЋЕВИХ СЛИКА

Како данас изгледају места која је својим платнима славни сликар завештао историји уметности и шта је повест, кроз сведочења савременика, сачувала о свом најпознатијем суграђанину

Широким асфалтним друмом свакодневно тутње колоне аутомобила и камиона. Ту су и ја-та црвених трактора налик бубамарама. Тамо је ауто-пут од Београда према Загребу, овамо Нови Сад и Илок, данас у државним међама Хрватске. Нове моторизоване номаде из заседе сачекују семафори стрпљиво измењујући три боје. Сем белих белега на коловозу, нигде беле боје (главног ју-нака многих радова славног сликара) у Улици Саве Шумановића, посред Шида. У њој је и Спомен-кућа Саве Шумановића. Галерија сли-четири—

ка Саве Шумановића (једна од две куће имућне породице) мало је горе, према цркви. Дудови и липе налик су ретким драгуљима, данас их овде само непојамном срећом можеш наћи.

Време и људи опослили су своје.

У намери да проверимо како данас изгледају Савини мотиви од јуче, кренули смо њиховим трагом покушавајући да их откријемо из истих оних углова који су својевремено, у последњем десетлећу живота, сликару послужили за наста-нак изузетног циклуса „Шидски сокаци“ који чини тринаест слика...

У атељеу – заправо највећој соби у кући (4x6 метара) са четири велика прозора – настало је неколико стотина уља, међу њима и циклус „Шидски сокаци“. То су разни мотиви са шидске периферије, с једном или више кућица, дрвећем, оградама и понекад пејзажом у позадини.

Обичавао је да ове мотиве тражи недалеко од куће, у сокацима који су се рачвали од Доњег шора у ком је станао. Проверили смо и, корацима, утврдили да најчешће није одлазио даље од двеста-триста метара. Чак се поток Шидина – препознатљив у његовом

циклусу „Шидске купачице“ – налазио у дну баште трговца Милутина Шумановића. А кад га је терао немир, ни то није било далеко, тек неколико километара у поља, винограде, шуме и суседно село Беркасово уз обронке Фрушке горе. Тада га је редовно пратио кочијаш Урош Ђорђевић приносећи му један од два пољска штафелаја и стрпљиво чекајући да господин у беспрекорно чистом оделу, бескрајно ћутљив, направи скицу предела.

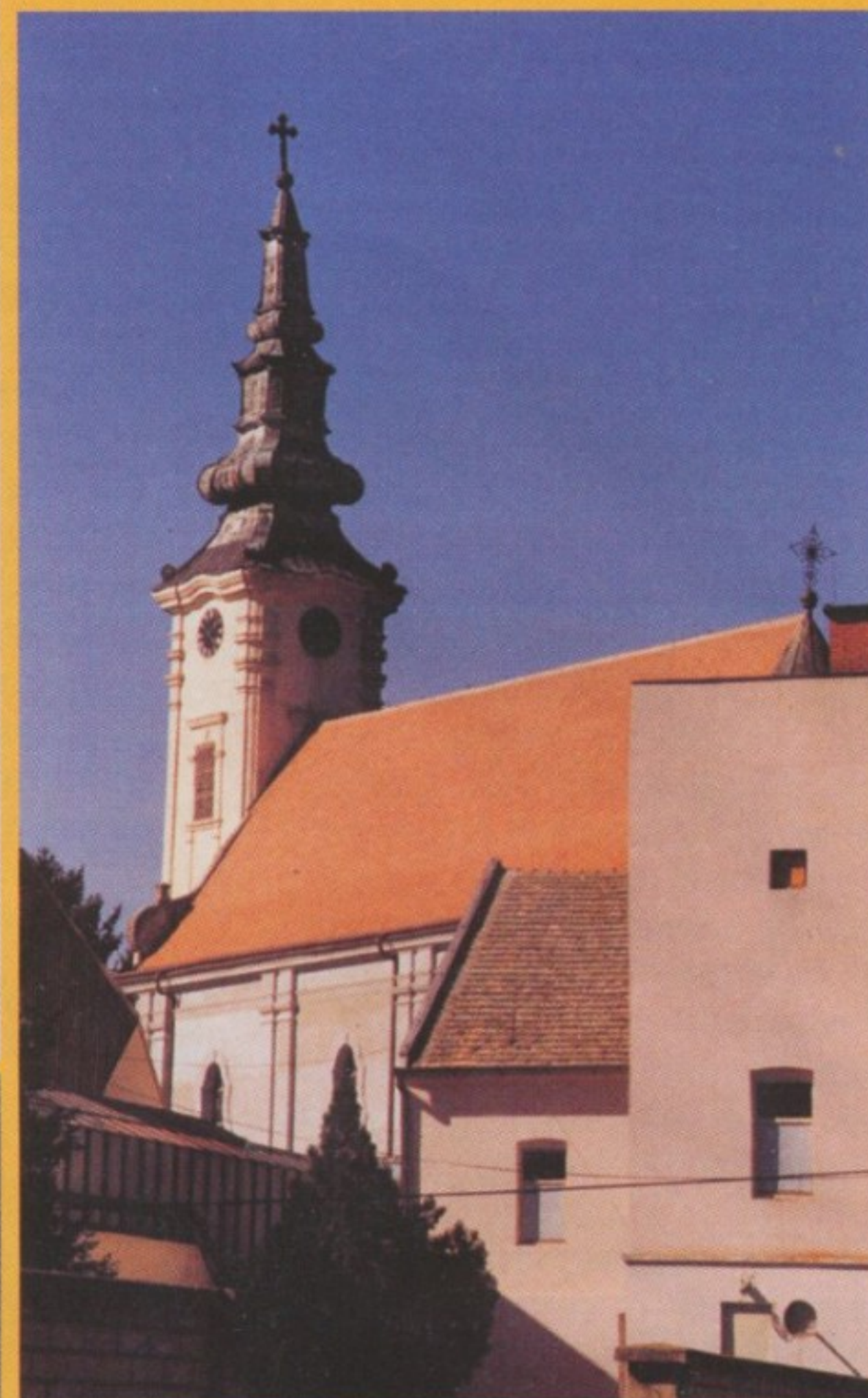
Слике, платна на уљу, потом су настајале у атељеу а на основу мноштва

ПОДНИКИН
ЗАБАВНИК

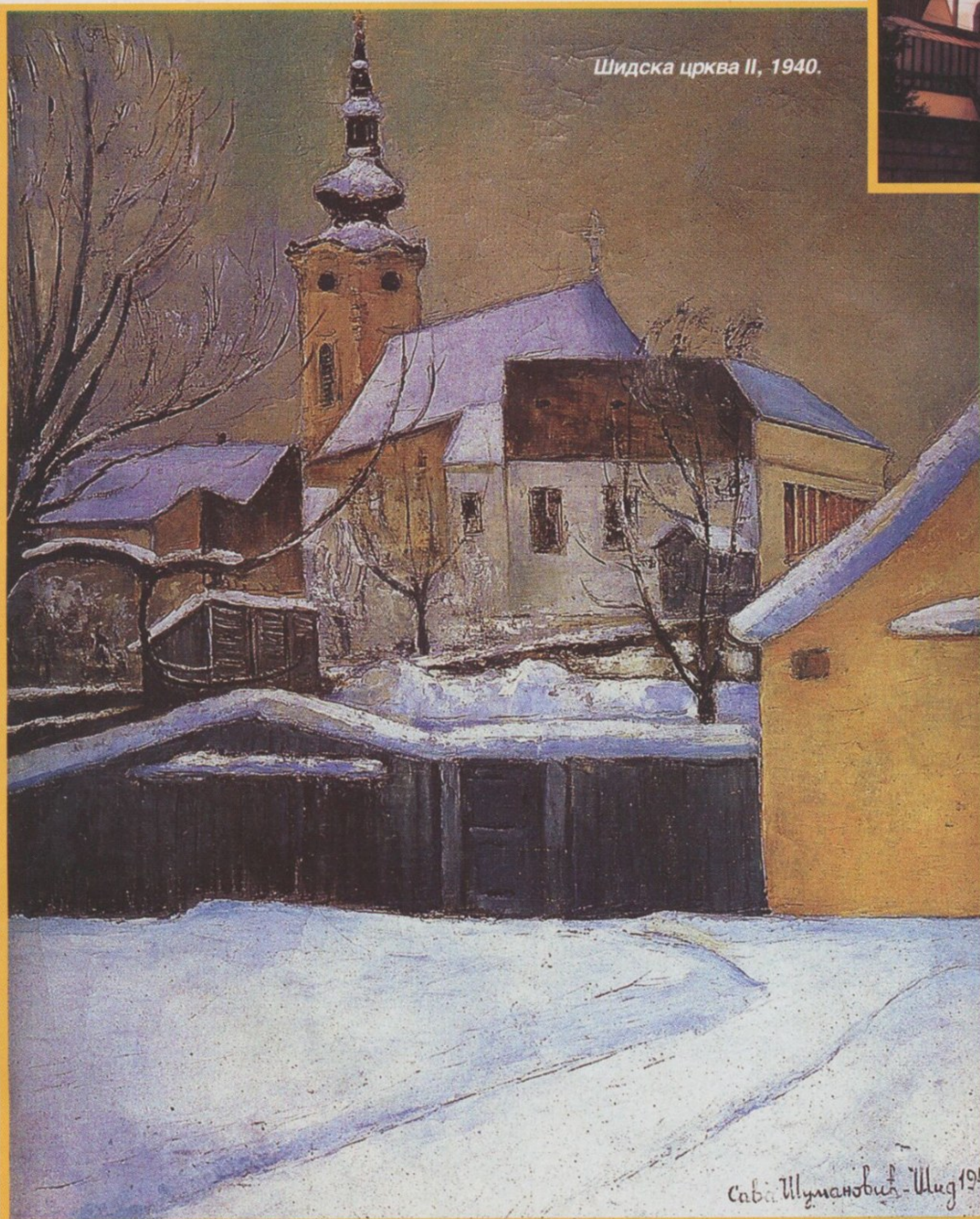
14. 11. 2003.

Део Улице Јанка Чмелика, некад Свињарски сокак, 2003.

Шидска црква из Школске улице, сликана из куће Саве Шумановића у Улици Саве Шумановића, 2003.

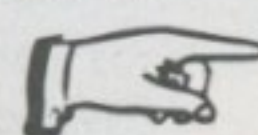

Шидска црква II, 1940.

скица донетих из околине где је, чак, речима и посебним знаковима записивао боје и њихове нијансе. Како каже Гордана Ринчић, куратор у Галерији слика Саве Шумановића у чијем се власништву данас налази 417 радова уметника од чега 395 уља, сликар је имао истанчан осећај за боју и није му било тешко да запис из природе касније верно пренесе на платно. То, уосталом, потврђује и део заоставштине сачуван у данашњој Спомен-кући Саве Шумановића.

А о његовом понашању у природи где је правио скице успели смо да чујемо сведочење из прве руке. Понудила нам га је живахна Цветанка Тубић која брижљиво чува сваку успомену на сликара. Овако:

„Моја прва сећања на Саву су из моје младости. Као ученица основне школе, радо сам одлазила код своје школске другарице јер су њени имали гувно с много сламе, где смо скакали с веће на мању камару. Гувно се налазило изван града, близу потока Шидина. Један

мостић спајао је две обале јер су се преко потока налазиле циганске кућице с много деце. У паузи игре опазили смо насред пута једног господина са штафелајом (тада још нисмо знали шта је то) који је сликао мостић и околину. Он је сликао дрвеним бојама, а ми смо посматрали како он то лепо рише. Пошто нисмо могли дуго да будемо мирни, почели смо гласно да причамо, а можда смо се штогод и смејали на свој рачун. У један мах сликар је одложио те боје, пришао нам близу, мало се сагнуо и опоменуо нас: Молим вас, немојте да вичете! При том је једну руку ставио крај уста да бисмо га боље чули јер он није говорио много гласно. Нама је било чудно да неко децу моли да буду мирни јер смо обично добијали строге опомене за несташлуке а никада молбе.

Много година касније видеља сам прелепу слику рађену у уљу, 'Мост на Шидини'. То је била она слика

„ХЕМПРО“ ПО САВИНОЈ РЕЦЕПТУРИ

Занимљиво је да Шидска хемијска индустрија „Хемпро“ данас производи сликарске боје по Савиној рецептури, а још је занимљивије како је до тога дошло. Наиме, када је 1952. године уређена Галерија, гимназијалци су помагали да се Савине слике пренесу из куће где му је живела мати Персида (умрла 1968. године) у нови изложбени простор. Неке слике су се налазиле на тавану, па су их деца и оданде односила. Један од дечака, звао се Мића Шарац, случајно је нашао неке хартије испале из фасцикле и узео их не знајући шта је у њима. Онда је као студент отишао у Америку са све хартијама с тавана. После много година их је вратио и показао свом школском другу Влади Шумановићу, директору „Хемпра“. У њима је Сава детаљно описао (своју) рецептуру за прављење боја, а директор одмах кренуо у серијску производњу...■

из мог детињства када сам први пут запазила сликара Саву Шумановића.

У том и таквом сремском месташцу, смештеном непосредно уз обронке Фрушке горе и седамнаест километара од Дунава, живео је и радио сликар тек при-

спео из Париза, син имућне трговачке породице, једне од пет најбогатијих у крају. И понашао се у складу са тим, али и у сагласју са својом природом.

Обичавао је и да средом и суботом, кад су били пазарни дани у Шиду, оде на

пијац где је куповао цвеће које је после сликао у атељеу који се у јуну, липњу, просто купао у мирису липа у цвату. А за његов атеље из тог времена дуго су Шидом кружиле не баш лепе приче о „размаженом и распусном богаташском сину“. Наиме, припремајући се да ради на тему акта, Сава је после дугог трагања успео да као модел упосли певачицу из месне кафане „Код ватрогасца“ (о чему је „Забавник“ исцрпно писао 30. августа прошле године, у броју 2638). Кренула су свакојака говоркања, све док оговарачима није стигла потврда да девојка долази код сликара само зарад уметности.

Занимљива је и прича да је, хитајући за девојком-моделом познатог циклуса „Шидске купачице“ која је кренула према Илоку, сликар, не успевши да је стигне, те 1942. године направио скице за свој познати пејзаж „Илочки друм под снегом“, последње своје платно...

Предео. 1940.

Сава Шумановић - Шид 1940.

шест

ПОСРЕДНИК
ЗАБАВНИК

14. 11. 2003.

Цветанка Тубић,
сведочење
о славном
савременику

ТАНГО СА САВОМ

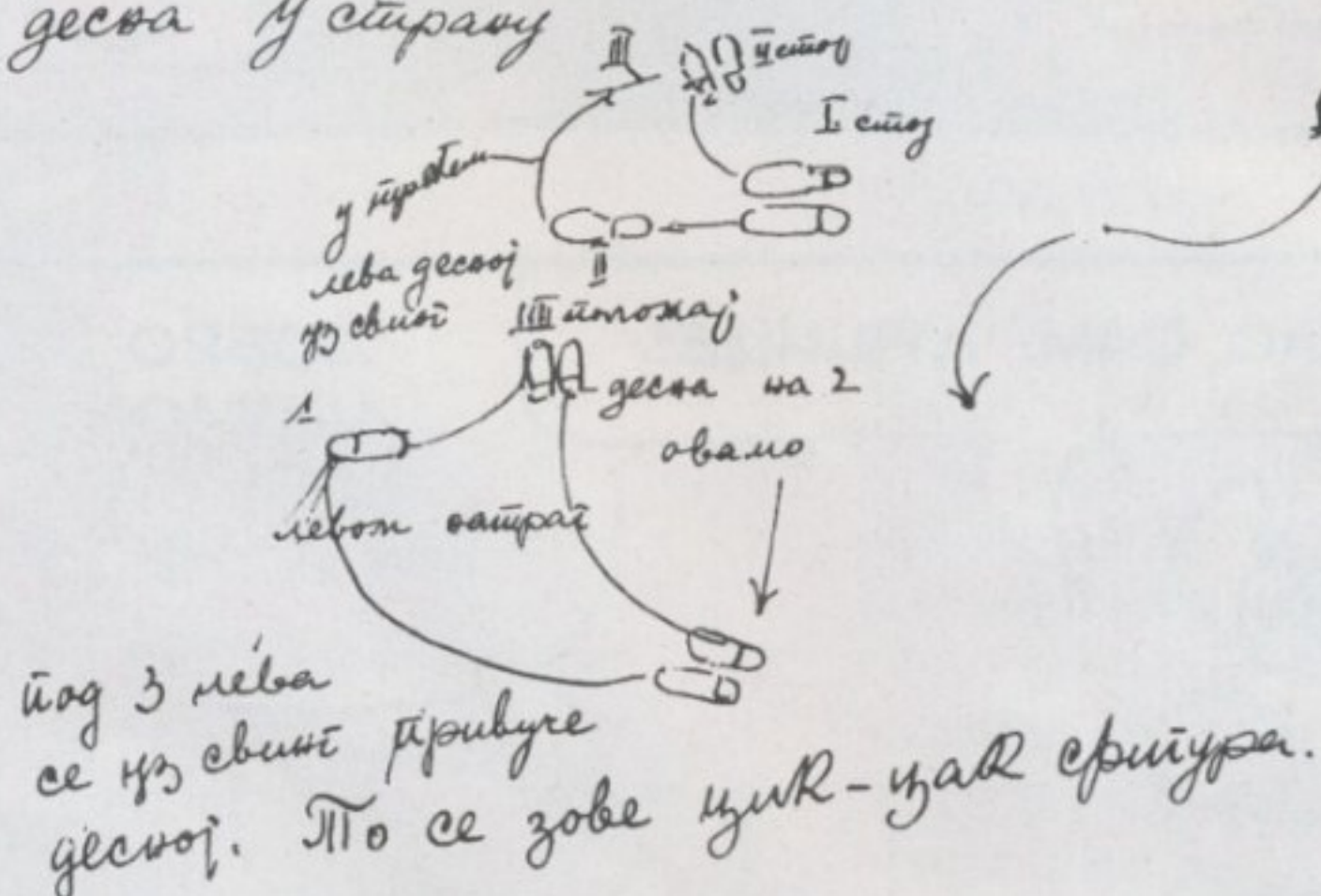
У Шиду, ни селу ни граду, ретке су биле прилике за забаву, посебно за повученог особењака какав је био Сава Шумановић. Ипак, било је изузетака, а о једном таквом сведочи и госпођа Цветанка Тубић.

„Било је то 1939. године, када сам се уписала у плесну школу. Истовремено, али посебно, не са нама, у школу играња уписао се и Сава Шумановић. За њега је учитељ посебно држао часове. Али, када је требало да се одржи завршни бал, у великој сали иза хотела „Гранд“ коју је држала госпођица Илићка, на свечаност је дошао и Сава. Наши кавалјери били су лежерно обучени јер и нису имали шта боље. А Сава је блистао у тамном оделу, белој кошуљи с црном лептир-машном и

Швинг (енглески: swing, франц. 73air Swing
што се чита џи свинг и зову свинг).

Овај фоксјејрош који се поклапа а левом нога
ресје као веки сјај ашарој ерлаи са дивном амбон
шави. Кораци се у ритму свирају као да су елони,
верти али заодно се је по дојел заодно се и валовиш.

Потом се левом ногом корак напред 1 ја Корак
десном 2, она се лева метне савиш до десне дес
ноги размака између њих и уз додире на прости
на притуре се десна нога левој. (Ушлећ иза нава
на је јед крајем свинг), онда се покорам ојел левом
(иш Кораци су сви велики сви свинг), који
је јед лејши што је мави. После таквој хода
2 иуна допази окрел као код шави аз
је шаво да се лева узвази преседе а
десна у свирају

Факсимил рукописа и скица за свинг „танцмајстора“
Саве Шумановића

обавезном белом марамицом у цепићу сакоа. Играо је сваку игру, највише са једном лепом црнком која се звала Мица Шеша. Била је од облина, слична његовим купачицама. Али и ја сам имала част да са њим одиграм један танго. За време игре нисмо разговарали. Имала сам утисак да он пази да нешто не погреша, а непрекорно је плесао... Уосталом, у својим рукописима тачно је описао, онако како га је учио „танцмајстор“, сваку игру коју смо тада играли: танго, слофокс, англиш валцер, ламбет вок, палеглајт, фокстрот, бечки валцер... чак им је и редослед покрета скицирао...“ ■

У потрази за данашњим изгледом некадашњих Шумановићевих мотива из Шиде и околине, репортери „Забавника“ остали су ускраћени за „Илочки друм“... који је, по сведочењу мештана, остао готово исти као и онај у уљу. Једноставно, Илок је данас у другој држави, а ми тог тренутка нисмо поседовали потребна документа.

Шид Саве Шумановића назире се тек у шкртим троговима ■

Петар Милатовић
Снимио Душан Милијић

Раскрсница према
железничкој и аутобуској
станици, 2003.

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

УСКОРО ЋЕ БИТИ КОД КУЋЕ...
РАЗБАЦАЋЕ СВОЈЕ СТВАРИ ГДЕ СТИГНЕ,
РАЗГАЛАМИЋЕ СЕ И ДОВЕСТИ
МЕ ДО ЛУДИЛА...

АЛИ, С ДРУГЕ СТРАНЕ, ШТА БИХ
ДА ЈЕ ДРУГАЧИЈИ...
ПОЛУДЕЛА БИХ
ОД ДОСАДЕ!

СТИГАО САМ, ДУШИЦЕ!

ДОБРО
ДОШАО!
ШТА СИ
МИ ДОНЕО?

АФРИЧКОГ ПАПАГАЈА
КОЈИ ПРИЧА!

К 19

А ЗАШТО ИМА
ВЕЗАН КЛЮН?

ИЗ ПРЕДОСТРОЖНОСТИ!
ДА НЕ ИСПРИЧА НЕКИ
НЕДОЛИЧАН ВИЦ!

ЗНАМ ЈА
КАКВЕ
ВИЦЕВЕ
ПРИЧАЈУ
ПАПАГАЈИ!

ТИ
ЗНАШ?!

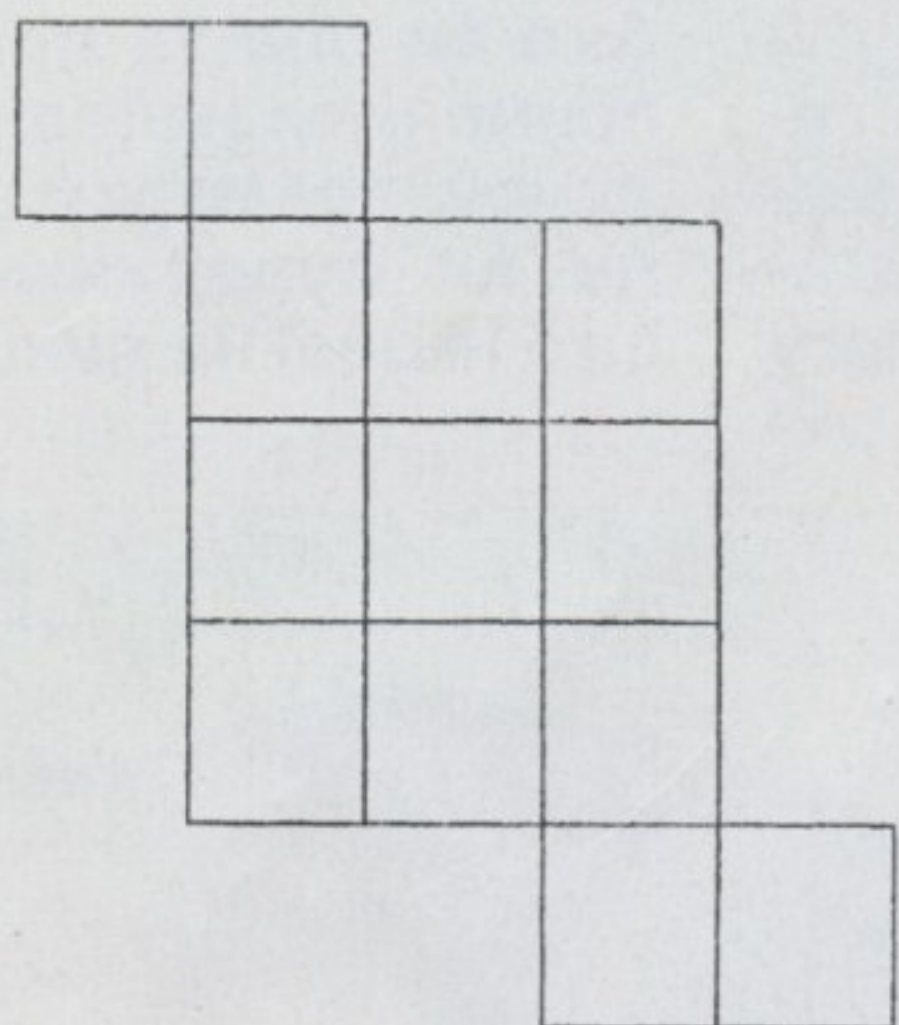

© King Features Syndicate, Inc. World rights reserved.

DIK BROWNE

1

Поделите овај цртеж на шест једнаких делова! (Да, у питању је трик.) ■

2

Воzeћи просечном брзином од 30 km/h, госпођица Петровић кренула је колима из свог малог места према великом граду. На улазу у град сетила се да није искључила шпорет па се одмах окренула и пошла кући воzeћи просечном брзином од 60 km/h. Која је била њена просечна брзина за цео пут? Подразумева се да није изгубила никакво време приликом окретања кола и да је у оба случаја прешла исто растојање ■

3

Ако су са C, A и R означени неки бројеви од којих ниједан није нула, пронађи која вредност за CAR ће дати најмању вредност количнику:

$$\frac{CAR}{C+A+R}$$

(На пример, ако је $CAR=594$, онда је $CAR/C+A+R=594/5+9+4=33$. Толико за почетак, а ви сигурно знате и боље) ■

4

Зашто СТОП није никакав Морзеоу код?

5

Наведите хемијски елемент чије име почиње именом неке спортске игре ■

6

Додајте четири знака сабирања међу цифре на левој страни израза

$$2\ 3\ 4\ 5\ 6\ 7\ 9 = 108$$

да би он био исправан. Не сме да се мења њихов распоред, нити помера знак једнакости ■

7

Један сељак послао је сина у поље да преброји њихове јагањце и пачиће. Али син, који се недавно вратио из града са студија, није понео рачунар са собом па је морао да се „сналази“. Прво је пребројао све ноге, а затим и све главе. Онда је направио велику грешку – сабрао је једне с другима и добио резултат 38. Под условом да у близини села не постоји никакво нуклеарно постројење и да зато све животиње имају уобичајени број ногу и глава, колико је на пољу било јагњади, а колико пачића? ■

8

Знате ли која је разлика између дечака и пачета? ■

Решења на страни 61

ЛЕП СТАС, БЕДНО КРЗНО

Миш Џејмса Нтамбија, доцента биохемије и нутриционисте на универзитету Висконсин-Медисон и стручњака за метаболизам масти, неће се угојити ни један грам и неће добити дијабетес ни ако се храни тонама масти. Њему је извађен ген *Scd1* и с њим и један ензим који незасићене масне киселине претвара у засићене, оне које се таложе и слажу. Виткост на којој би овом мишу многи позавидели има и доста недостатака: ни његови фоликули длаке не луче маст, па му је крзно бедно, а ни рожњачу ока не влаже масти из суза и сваки трептај трепавица гребе, као песак, очну јабучицу. Због тога су му очи стално црвене и надуте ■

Ово је мишомонтажа. Такав миш не постоји, само је направљена монтажа разних особина, плодова генетских модификација, мишева из седам лабораторија ■

ЛЕЊИ, А КИПТЕ ЕНЕРГИЈОМ

Ронда Басел-Дуби, доцент медицине на Универзитету у Даласу, „наоружала“ је мишеве из своје лабораторије геном *PGC1*. Мишићи њених глодара, тако преобликовани, делотворније апсорбују кисеоник и сагоревају мате-

рију. И, мада су страшно лењи, метаболизам им је као код врхунских спортиста јер су им мишићна ткива, која се иначе лако замарају, богата митохондрима, генераторима ћелијске енергије, постала веома отпорна на замор ■

Генетски преобликовани ми – још смо далеко, али је за глодаре будућност увелико почела. Додајући им или одузимајући гене, научници су успели да у лабораторији одгаје животиње које могу

да поједу на тоне масти, а да се не угоје или с мишићима као од челика без трена вежбања... Ако би све те промене применили на једном једином примерку, добили би супермиша као што је овај на слици

СНАГАТОР

ВЕЧНО МЛАДИ МИШИЋИ

Ово је нешто што бисмо сви желели, али још није на продају. Ли Свини са Универзитета у Пенсилванији, учинио је да ген задужен за „поправку“ мишића непрекидно ради, па се његови глодари опорављају од вежби оптерећења док се трепне оком и, што је најважније, мишићи им не слабе са старошћу. Оваква мутација могла би да ослаби срце, али је изведена тако да ген ради само у мишићима скелета ■

ИНТЕЛИГЕНЦИЈА БОЛИ

Дуци, миш из Принстона, заслужује да постане члан Менсе, удружења које окупља особе највишег коефицијента интелигенције, и то захваљујући додатној дози

гена NR2b који мозгу помаже да повезује догађаје. Али, и памет има цену: истраживач је открио да је Дуци веома осетљив на хроничне болове ■

ЗАРАСТАЊЕ БЕЗ ОЖИЉАКА

Код глодара из лабораторије Елен Хебер Кац са Универзитета у Пенсилванији ране зарастају саме од себе, муњевитом брзином и без икаквог трага, као код водоземаца. Они су генетски преобликовани да би се разболели од аутоимунолошке болести која се зове lupus eritematodes и код људи може да има лакши или смртоносни облик. Мишеви тако добијају једну велику предност: рупа направљена у њиховом уху, повреде кичменог стуба или срца лече се спонтано у року од једног месеца и, када зарасту, не остављају ожиљке ■

УБИСТВЕНИ ЈЕЛОВНИК

Од исхране „брзом храном“ може да оболи срце и да се заради дијабетес. Томе не подлежу мишеви Гокхана С. Хотамислигила са Универзитета Харвард. Код неких је одстрањен ген JNK који изазива склоност ка шећерној болести; код других је онемогућено деловање протеина P2 макрофага, ћелија које у уобичајеним околностима стварају насlage на зидовима артерија. Зато се ови мишеви држе добро чак и када добијају само храну од масти и холестерола ■

ШВАРЦЕНЕГЕР С КРЗНОМ

Миостатин је беланчевина која ограничава, односно, спречава раст мишића. Ако се уклони ген који га производи, раст мишићне масе невероватан је, а резултат су мишеви избилдовани без трена вежбања.

Баш то учинио је Се Ђин Ли са Универзитета Џонс Хопкинс. Код његових мишева мишићна маса је превише развијена, они не гомилају масти и, чак и ако се угоје преко сваке мере, неће се разболети од дијабетеса ■

КАД СЕ ПОЛИТИЧАРИ ЧАСТЕ

Истраживања показују да су Аустралијанци већ засићени претераном уљудношћу политичара који чак и најжешће расправе воде у рукавицама. Зато је недавна оптужба политичара Торија Ернија Ивса одјекнула у јавности као бомба. Наиме, Ивс је прозвао Далтона Мекгинтија, противника из либералне партије, и назвао га злим глодаром с друге планете који за доручак једе мачиће. Кад су новинари од Ивса захтевали да образложи овако тешке оптужбе, он се није много узбудио објаснивши да нема потребе да се извињава. То је само обична политичка расправа с дозом хумора. Ни Мекгинти није показао претерано узбуђење, напротив. Одговорио је да воли мачиће, а да је остатак реченице уважени колега изрекао вероватно сасвим непромишљено ■

ПАРФЕМ ЗА ГИЉОТИНУ

Познато је да је француска краљица Марија Антоанета била страствени потрошач парфема. Што је мирис био јачи, њој се више допадао. Свакако није могла да наслути да ће јој парфем доћи главе. Легенда каже да је припаднике француске краљевске породице у покушају да у револуционарним данима, прерушени у обичне грађане, напусте своју земљу, управо издао парфем Марије Антоанете. Када је изашла из кочије која је требало да је повезе ван граница Француске, њен опојни парфем почео је да се шири... „Ко то тако лепо мирише?“, упитали су се револуционарно расположени Французи. „Тако не мирише особа из народа!“ Није им било потребно дуго да препознају ко је непозната грађанка. Убрзо је краљевска породица враћена у Париз и гиљотинирана ■

ШТА, ИМАЛА ЈЕ И ЛИЦЕ?

Жена дуго није могла да се поврати. Усред бела дана девојка на ролерима пројурила је поред ове четрдесетогодишње секретарице из Лондона, отела јој ташну и, уместо да настави даље, укочила је и на тренутак се закопала пред запањеном женом. Подигла је мајицу, на секунд открила груди, потом се окренула и наставила да јури низ улицу. Секретарица, већ навикнута да џепарење није неуобичајена појава у главном граду Велике Британије, ипак је била сасвим затечена. Двојица полицајаца убрзо су стигла на лице места, неколико очевидаца било је спремно да посведочи како је крадљивица изгледала. Е, ту су настале тешкоће. И жена којој је украдена ташна, али и окупљени сведоци, нису могли да дају опис лица девојке, чак нису били сигурни ни колико је висока и шта је имала на себи. Сви су само понављали да је показала голе груди. Девојка је очигледно била свесна шта чини – несвакидашњим стилем џепарења толико је збунила све да нико није успео ни да види како је заправо изгледала ■

ПСССССССССССТ!

У градској библиотеци у Сијетлу, америчка држава Вашингтон, нико се више не усуђује ни глас да пусти. Сви већ добро знају да ће се сместа огласити механички звук, за неке пријатан, другима изузетно продоран и непријатан. „Арчи Мекфи енд Ко“, фабрика играчака из овог града, дошла је на идеју да направи лутку с ликом Ненси Перл, педесетосмогодишње библиотекарке. Уместо да запослени у читаоници утишавају присутне, довољно је да се притисне дугме и лутка испушта једно громогласно „пссссст“. Сама Ненси Перл каже да јој је част што постоји њена двојница и да је добра идеја што ће неко други, а не она, умиривати посетиоце. Друге библиотекарке, као и многи присутни, протестују тврдећи да им се коса дигне на глави кад се лутка огласи продорним шуштањем ■

КАКО МУ НЕ ДОСАДИ?

Кад су полицијска кола кренула за њим, Вилијем Ален Реп није успорио, него је додао гас. Десетак минута трајала је лудачка возња улицама града Лонгвју, у америчкој држави Вашингтон. На крају, Реп је изгубио контролу над воланом и, уместо да настави путем, „корветом“ се сјурио у јарак. Истрчао је из аутомобила и можда би и успео да побегне да није било Бена. Немачки овчар, верни пратилац инспектора Џејсона Фериса, сјурио се за овим двадесеттворогодишњаком, чељустима га ухватио за gleжањ и оборио на земљу. Ферису је преостало само да приђе младићу, стави му лисице на руке и полицијским колима га одведе у станицу. Ништа неуобичајено, неко ће рећи, да то није био већ четврти по реду сусрет Бена и Реп. Наиме, несташни Вилијем Ален Реп склон је ситним крађама, џепарењу и брзој возњи. Сваки пут кад је починио неко кривично дело, на лицу места нашао се Ферис с Беном. На Реповим gleжњевима постоје већ дубоки ожиљци од псећих зуба ■

ГДЕ ЈЕ СТАРИ ДВОР?

Током једне од званичних државних посета бившег америчког председника Џорџа Буша Јапану, са њим је у Земљу излазећег сунца допутовала и његова супруга Барбара. За време званичне вечере у Царском двору у Токију, Барбара Буш је седела покрај јапанског цара Хирохита. У намери да започне разговор, Барбара је упутила цару следеће питање: „Да ли је стари Царски двораци био толико оронут, па сте морали да га срушите и саградите нови?“ „Ах, не!“, одговорио је цар Хирохито. „Божим се да га нисмо ми срушили. Бомбардовали су га Американци“ ■

РАДИМ ИЛИ СПАВАМ?

Запослени у градској већници у Кренстону живе у паници. Стивен Лафеј, градоначелник овог места у савезној америчкој држави Род Ајленд, унајмио је приватног детектива с камером. Зашто је то учинио? Лафеј је приметио да појединци, уваљени у фотеље, с хартијама у крилу или подбочене главе пред рачунаром, заправо ништа не раде већ – спавају. Иако их је на састанцима упорно опомињао, свако од прозваних заклињао се да градоначелник греша. Сада, када постоји видео и тонски запис, запослени су окренули други лист и захтевају своја права тврдећи да по закону градоначелник нема права да им угрожава слободу. Стивен Лафеј не узбуђује се много и поручује да Устав никоме не даје слободу да спава на радном месту ■

Менсин тест личности

- 1** Видите дете које само што се није удавило у дубоком базену. Ни ви нисте неки нарочит пливач. Али...

бодови

а.	Скочићете у базен без обзира на све у нади да ћете се већ некако снаћи.	
б.	Потрчаћете да нађете спасиоца мада, док он дође, може да буде прекасно.	
в.	Покушаћете да детету добаците уже или појас за спасавање.	

- 2** Шетате пустом улицом и пролазите поред дворишта које чувају опасни пси. Са ужасом откривате да они могу да изиђу и нападну вас. Али...

бодови

а.	Викнућете на њих да бисте их уплашили.	
б.	Стаћете као укупани.	
в.	Покушаћете да побегнете.	

- 3** Полагали сте важан испит, али нисте сигурни како сте прошли. Стиже вам писмо с резултатима.

бодови

а.	Отворићете писмо одмах стрепећи од најгорег.	
б.	Замолићете неког другог да га отвори.	
в.	Оставићете га за касније.	

- 4** Сведок сте оружане пљачке која се управо одвија.

бодови

а.	Отрчаћете да позовете полицију.	
б.	Покушаћете сами да отерате разбојнике.	
в.	Сакрићете се док опасност не прође.	

- 5** Возите ауто, а испред вас је камион који опасно кривуда као да је човек који је за воланом болестан или пијан.

бодови

а.	Зауставићете се и позвати полицију.	
б.	Светлима ћете покушати да возачу дате знак да стане.	
в.	Наставићете да возите држећи се подаље од камиона.	

КОЛИКО

*Реч је о физичкој и моралној храбрости.
Од три понуђена питања
бирате само једно.
Свако носи одређен број бодова
које ћете наћи на крају и сабрати.
Ако желите да о себи сазнате истину,
морате да одговарате сасвим искрено*

- 6** Свекрва (ташта) меша вам се у брак толико да вам је преко главе. Док она по ко зна који пут гунђа, ви:

бодови

а.	Покушаћете да јој с много такта објасните да вам њено понашање квари живот.	
б.	Планућете и из себе излити сву горчину накупљену за последњих 10 година.	
в.	Изићи ћете у шетњу док се не смирите.	

- 7** Повели сте децу на пливање. Други родитељи скачу и гњурају са својом децом, па и ваша траже да им се придружите мада никада нисте гњурали и то не волите да радите.

бодови

а.	Објаснићете деци да се плашите гњурања.	
б.	Затворићете очи и скочити с трамбулине, па шта буде.	
в.	Изговорићете се главобољом.	

- 8** Ваш супруг (супруга) и ви отишли сте на конгрес у Токио. Не знате ни речи јапанског и први пут сте у том граду. Док ваш партнер иде на седнице, ви:

бодови

а.	Остаћете у хотелу и забавити се како знате и умете.	
б.	Поћи ћете у организовану шетњу градом.	
в.	Кренућете сами у разгледање града.	

СТЕ ХРАБРИ?

- 9** Учествојете у аматерској позоришној представи чија се главна глумица (глумац) разболела. Њену улогу знате напамет, али је никада нисте изводили, а у позоришту сте нови и имате сасвим малу улогу.

бодови		
а.	Ћутаћете и препустити организатору да се сналази.	
б.	Објавићете да можете да спасете представу.	
в.	Рећи ћете да улогу знате и надати се да ће вас замолити да је преузмете.	

- 10** Страшно се плашите инсеката, а нашли сте се код куће сами и угледали огромног паука.

бодови		
а.	Убићете паука издалека нечим тешким.	
б.	Савладаћете страх, ухватити га у чашу и бацити кроз прозор.	
в.	Излетећете из куће и вратити се тек када неко дође и убије га.	

- 11** На родитељском састанку сте згранути јер за вашу пријатељицу, која није присутна, говоре како није добра мајка.

бодови		
а.	Гласно, пред свима, бранићете пријатељицу.	
б.	Ћутаћете.	
в.	Ћутаћете, али ћете пријатељици рећи шта су о њој говорили.	

- 12** Ваше дете ужасава се одласка код зубног лекара, а тај страх делите и ви. Дете, ипак, мора да поправи зуб.

бодови		
а.	Седећете поред детета док зубар ради и умиравати га.	
б.	Сешћете први у зубарску столицу да детету покажете како то није ништа страшно.	
в.	Увешћете дете у ординацију и повући се у чекаоницу надајући се најбољем.	

- 13** На излету с колегама с посла многи желе да се опробају у банџи џампингу.

бодови		
а.	Одушевлјено ћете пристати и подстицати оне који се нећкају да се придруже забави.	
б.	Изненада ћете се сетити да нисте искључили шпорет и вратићете се кући.	
в.	Стиснућете зубе и скочити мада се на смрт плашите.	

- 14** С породицом се авионом враћате са одмора. Авион улеће у олују и турбуленција је најјача од свих које сте доживели, па су сви путници преплашени да ће се авион срушити.

бодови		
а.	Остаћете мирни и храбрити своју децу.	
б.	Зграбићете своје вољене и беспомоћно чекати крај.	
в.	Позваћете стјуардесу и дозволити јој да вас умири.	

- 15** Болесни сте и сумњате да је ваше стање много горе него што вам лекари кажу.

бодови		
а.	Натераћете себе да верујете докторима.	
б.	Замолићете неког блиског да вам каже „истину“ мада сте свесни да вам је неће рећи.	
в.	Тражићете од доктора да вам саопште оно најгоре.	

- 16** Усред ноћи буди вас бука у приземљу куће. Мислите да су ловови.

бодови		
а.	Забарикадираћете врата спаваће собе и ћутати све док не оду.	
б.	На прстима ћете сићи доле и покушати да се домогнете телефона и зовете полицију.	
в.	Узећете нешто тешко, стрчати доле и навалити на провалнике.	

17 Потрошили сте више него што имате и из банке вас писмом зову да објасне у каквом сте положају.

бодови

а.	Измишљаћете изговоре да бисте тај разговор избегли.	
б.	Отићи ћете у банку, објаснити ситуацију и питати могу ли да вам помогну.	
в.	Отићи ћете у банку и посвађати се.	

18 Група скинхедса на улици којом пролазите окружила је неколико малих Рома и прети им батинама.

бодови

а.	Прећи ћете улицу и отићи својим путем.	
б.	Потрчаћете да нађете полицајца.	
в.	Подвикнућете скинхедсима да децу оставе на миру.	

19 На пецању у дубоким водама ухватила вам се велика ајкула.

бодови

а.	Даћете све од себе да је извучете из воде.	
б.	Пустићете је да оде.	
в.	Борићете се да је извучете, али ће вам лакнути када вам умакне.	

20 Док покушавате да уђете у аутобус, човек много већи од вас крвнички вас гура да би он ушао.

бодови

а.	Повући ћете се да не бисте извукли дебљи крај.	
б.	Прогураћете се испред њега и рескирати батине.	
в.	Љубазно ћете му рећи да сте дошли пре њега.	

21 У стан до вашег доселили су се нови људи који уживају у музици до даске.

бодови

а.	Нећете на то обраћати пажњу у нади да ће то једном престати.	
б.	Сместа ћете отићи код њих и тражити да музику утишају.	
в.	Чекаћете прилику да их сретнете и с пуно такта их замолити да музику пуштају тише.	

22

Научник сте истраживач и већ 20 година радите на веома важном пројекту. На своје непријатно изненађење наилазите на доказ да нисте били на правом путу и да вам је труд био узалудан. Ви:

бодови

а.	Правићете се да такав доказ не постоји и наставити рад као да се ништа није догодило.	
б.	Објавићете у утицајном научном листу да је ваш пројекат пропао и навести због чега.	
в.	Наставићете да радите да бисте пронашли нове доказе да ваш пројекат не може да се одржи.	

23 Возећи се ноћу путем с мало саобраћаја, случајно сте прегазили и усмртили неку скитницу.

бодови

а.	Наставићете даље јер нико неће тражити тамо неког старог пробисвета.	
б.	Одвешћете се до најближег места и анонимно обавестити полицију.	
в.	Наћи ћете телефон, позвати полицију и преузети одговорност за несрећан случај.	

24 Пребирајући по старим папирима, налазите документ који вам открива да сте усвојени. Родитељи који су вас усвојили сада су стари и јасно је да никад нису намеравали да вам кажу истину.

бодови

а.	Вратићете документ на место и правити се да га нисте ни видели.	
б.	Отићи ћете право код родитеља и од њих тражити објашњење.	
в.	Благо ћете им навестити да гајите неке сумње у вези са својим пореклом у нади да ће вам родитељи, ипак, открити истину.	

25 Син вас пита да ли сте били у рату који је давно прошао. Истина је да се нисте одазвали војном позиву јер сте се плашили.

бодови

а.	Рећи ћете му да нисте ратовали из етичких принципа.	
б.	Слагаћете да сте у рату учествовали.	
в.	Рећи ћете му истину као и да је рат нешто чега сви људи треба да се боје.	

РЕЗУЛТАТИ

За сваки одговор унесите број с доње таблице и све бројеве саберите.

1. а:3; б:1; в:2.	13. а:3; б:1; в:2.
2. а:3; б:2; в:1.	14. а:3; б:1; в:2.
3. а:3; б:2; в:1.	15. а:1; б:2; в:3.
4. а:2; б:3; в:1.	16. а:1; б:2; в:3.
5. а:2; б:3; в:1.	17. а:1; б:3; в:2.
6. а:2; б:3; в:1.	18. а:1; б:2; в:3.
7. а:2; б:3; в:1.	19. а:3; б:1; в:2.
8. а:1; б:2; в:3.	20. а:1; б:3; в:2.
9. а:2; б:3; в:1.	21. а:1; б:3; в:2.
10. а:3; б:2; в:1.	22. а:1; б:3; в:2.
11. а:3; б:1; в:2.	23. а:1; б:2; в:3.
12. а:2; б:3; в:1.	24. а:1; б:3; в:2.
	25. а:2; б:1; в:3.

70-75

Оволико бодова значи да сте лудо храбри у свим околностима. Али, ваш обичај да срљате у опасне ситуације не обећава дуг живот ■

60-69

Веома сте храбри, али умете и да размислите пре него што реагујете што је права ствар ■

50-59

Просечно сте храбри. Спремни сте да се, ако треба, безбрижно суочите с непријатним и опасним ситуацијама, али одмераваате последице и не понашате се неодговорно ■

40-49

Ви сте релативно опрезна особа којој су најважнији сопствена безбедност и благостање. Размишљате много и дуго пре него што се упустите у било шта што мирише на опасност и ризик ■

30-39

Не волите сукобе и могућност физичке опасности или насиља никако вам не одговара. Нисте баш храбри, али сте бар увек безбедни ■

25-29

Немате нимало срчаности и бежите макар оставили пријатеља у великој опасности. То је, једноставно, јаче од вас ■

ПИШЕМ ПО СТОЛУ!

Пре извесног времена „Сименс“ је приказао уређај који се повезује на компјутер и пројектује рачунарску тастатуру на било какву равну површину. Калифорнијско предузеће „Канеста“ отишло је корак даље – произвели су сличан уређај намењен првенствено PDA дигиталним подсетницима и мобилним телефонима. На-

име, у овом тренутку власници оваквих уређаја тешко могу да куцају на њима дуже текстове. На телефонима се мора по неколико пута притиснути исти тастер, док се код дигиталних подсетника користи оловчица којом се притискају минијатурни тастери. Очигледно, потребно је омогућити власницима уобичајену тастатуру.

Ту на сцену ступа „Канестин“ додатак. Уређај пројектује црвену тастатуру на равну површину по избору корисника. Поред ове пројекције, ту је још једна, начињена од невидљивих инфрацрвених зрака. Како прсти прекидају светлосне зраке, уређај препознаје који тастер је притиснут. Може да се укључи и препознатљиви звук притиска на тастер, како би корисник имао бољи осећај док куца по светлосној тастатури ■

Bob,
The meeting has
been moved to
Thursday at 2pm

МАЊЕ ЗРАЧЕЊЕ ОПАСНИЈЕ

Мање дозе рендгенских зрака, попут оних којима смо изложени када седнемо на зубарску столицу, нашем организму доносе више штете од већих доза, наводи се у једном истраживању које су спровели немачки научници.

Ови изненађујући резултати засновани су на лабораторијским испитивањима људских ћелија која ће, због коначне потврде, морати да буду поновљена у другим лабораторијама, а затим и примењена на животињама. После тога лекари би могли да издају одговарајућа упутства када је реч о дејству слабог зрачења рендгенских зрака на људе.

Иначе, јонизујућа радијација, која је својствена рендгенским зрацима, може да изазове леукемију и друге врсте рака као и прекиде у ланцу ДНК.

Немачки стручњаци истичу да организам, заправо, није у стању да открије слабије зрачење, па и

не реагује услед чега настају оштећења ћелија. Када се оштећене ћелије умножавају, умножавају се и оштећења у њима ■

Нигде, тврде упућени, не може да угреје као у Подгорици, посебно на Ћемовском пољу, тамо према аеродрому. Овде се жива у термометру за летњег припека блокира на педесетом подељку док метеоролози јављају да је у граду измерено четрдесет степени. Да, али они мере у хладу а на Ћемовском пољу у времену кад се збива ова прича од хладовине није постојало ни „х“. Само су инсекти могли да је нађу испод власти спржене траве. Ипак, у тим и таквим условима – а био је август 1951. године, време обнове и изградње после рата, а како се говорило на сваком кораку – није се знало за предах. Морали су се испунити задати рокови.

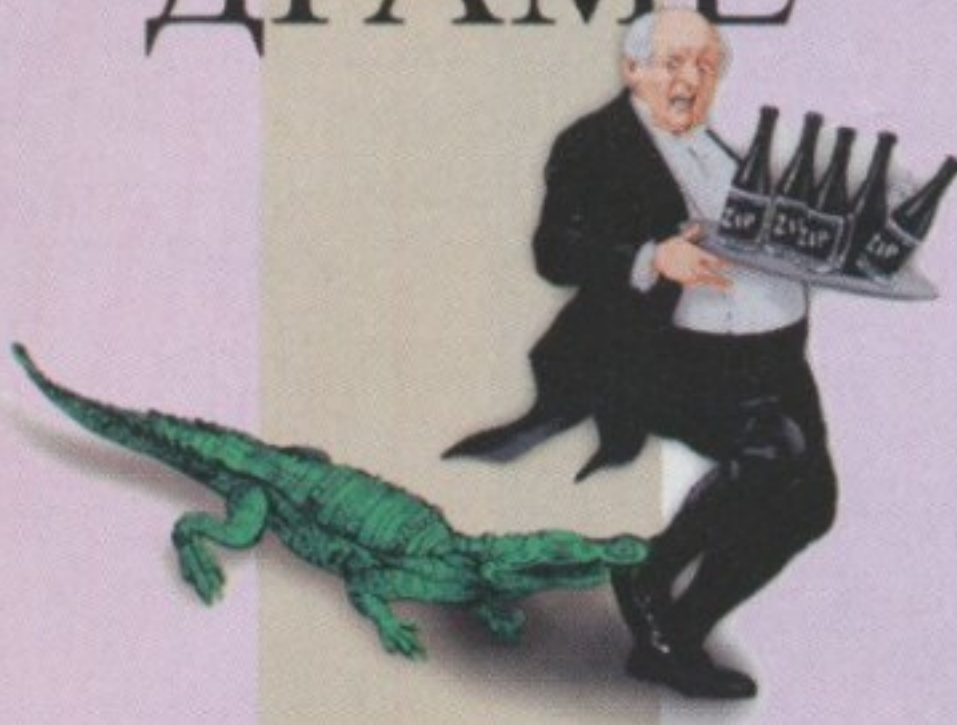
Тако се даноноћно радило и у аутомонтном заводу „Титоград“. Од старих кршева покупљених ко зна где ваљало је склепати нешто што се креће на четири точка и што може да заврши посао. Од неопходних алатки мало је шта било употребљиво, тек трагови преостали од Италијана који су, у време Другог светског рата, за своје потребе и створили овај завод. Вештина мајстора покупљених из свих крајева Црне Горе била је на испиту и резултати, како данас сведоче, нису изостали.

Међутим, највећа мука десетинама запослених била је вода. Углавном су је у флашама доносили од куће а повремено су користили и бунар преостао из времена италијанске окупације. Био је дубок педесет метара и воде је, без обзира на незапамћену сушу, било бар за оне такозване техничке потребе. Е, онда је и он пресушио. Уместо бистре текућине, кантама су извлачили – блато. Надлежни су онда позвали у помоћ људе веште копању бунара са задатком да им помогну да дођу до нове питке воде. И посао је, на задовољство свих, напредовао. Тројица људи су за два дана извукли неколико стотина канти блата.

Трећег дана, око поднева, у бунар је помоћу чекрка сишао Саит чијег се презимена јунак наше приче данас не сећа. Сећа се само галаме, тутњаве и довикивања запослених у заводу...

Деветнаестогодишњи Петар Љуљуровић управо је покушавао да са својим мајстором Антоном Капетановићем среди клипове на једном старом „фијату“ кад је чуо узбуђене гласове. Упитно је погледао мајстора и обојица су истрчала из радионице. Око бунара удаљеног педесетак метара већ се сјатила гомила радника. И осамнаест

ЖИВОТ ПИШЕ ДРАМЕ

сви су покушавали, уз гурњаву и надвикивање, да се нагну преко округлог каменог отвора да виде шта се дешава.

„Саит је пао... је ли жив... помагајмо, људи... несрећа“, мешали су се гласови из двадесетак грла.

Петар Љуљуровић, помоћник аутомеханичара и скојевац (тада јако важан атрибут), успео је да се некако прогура до ивице бунара. Загледао се у дубину из које је зјапио мрак. Светлост се губила већ на почетку отвора не ширег од метар и по. Опицао је конопац који се млитаво спуштао са чекрка, затресао га неколико пута и сумње више није било – несрећни Саит више није био везан за њега. Чекрк ми се једноставно отргао из руку и није било

У БУНАРУ

Док су се окупљени надвикивали шта и како треба учинити да се помогне човеку који се стрмоглавио у бунар, пресекао их је заповеднички

глас голобрадог помоћника аутомеханичара и скојевца. Сви су занемели...

могућности да га зауставим, јадиковао је Саитов колега. Умало ми није ишчупао руке и мене повукао доле. Гласови који су непрестанце звани несрећног бунарџију враћали су се без одговора, као далеки одјек упућених повика. Нико није знао шта је са њим а нису били сигурни ни како сићи доле и што пре му, ако је жив, помоћи. Свако од присутних имао је неку своју идеју али су остали одмах доказивали да то и није баш много паметно. У тим препиркама једино није учествовао Петар Љуљуровић. Само се ћутке освртао око бунара и онда, заповедничким гласом који дотад није познавао код себе, рекао да му одмах нађу какав дугачак конопац и даску не дужу од метра. Људи су га у чуду погледали – шта тај момчић мисли ко је. Ипак, знали су га као изузетно вредног и похваљиваног колегу па још скојевца и конопац и даска брзо су нађени.

Љуљуровић је спретно, мртвим чвором, везао даску за један крај конопца, ставио је између ногу и неколико пута јако повукао. Чвор се није ни померио. Онда је наредио двојици најснажнијих радника да му помогну. Он ће седећи на дасци у бунар а они ће га, држећи други крај, лагано спуштати. Кад три пута цимне уже, то ће значити да га извлаче. Потом је закорачио преко камене ивице бунара...

Петар Љуљуровић,
живот с „хиљаду“ драма

ПОДНИКНИ
ЗАБАВНИК

14. 11. 2003.

С почетка, док људи који су држали конопц нису ухватили ритам, Петар Љуљуровић је неколико пута лактовима и коленима ударио у зидове бунара али је жеља да што пре стигне до дна била јача од болова. Онда је спуштање постало уједначеније а тама све гушћа док се отвор изнад њега претварао у све мању светлећу тачку. Неколико пута је позвао

Саита али од овога ни гласа. У међувремену је, од ваздуха препуног ме-мле, почео све теже да дише. Да му не позли, па ето људима горе још једне несреће? У тим тренуцима чуо је јечање. Саит је, значи, жив. Још има наде да ће се на крају све лепо завршити. Након петнаестак минута дугих као летњи дан у Ћемовском пољу, ногама је додирнуо блато али и човекову ногу. Ништа није видео (било је као у оном двостиху-пароли „у тунелу усред мрака“) па су му руке за-мењивале очи. Саит је и даље јечао, неколико пута молећи да га пус-те да умре, згрчен лежећи у блату.

Петар га је обујмио око појаса, придигао у своје крило и с неколико поскока из чучња, док су му ноге пропадале у житко блато, проверио да ли ће их обојицу даска издржати. Потом је, по договору, три пута цимнуо конопц и двојац с кормилари-ма далеким педесет метара кренуо је нагоре. Полуонесве-шћени Саит се неколико пута нагло тргнуо и умало није ис-пао. Чврсто држећи конопц десном руком, Петар је левом морао да га придржава за чело да се обојица не сруче на-

траг у блато. Десе-так метара пре врха помоћник аутомеха-ничара је од напора пустио конопц из де-сне руке и даска се опасно заљуљала уда-рајући о ивицу бунара. Млитаво Саитово тело је за тренутак склизну-ло из Петровог крила и умало да се поново су-новрати на дно. Ипак, последњом снагом успео је да га коленом задржи и поново шчепа конопц. Даска се коначно умири-

УСРЕД МРАКА...

ла и њих двојица су убрзо би-ла на врху...

Саит је одмах отпремљен у болницу где су лекари утврдили прелом леве потколенице, нагњечење грудног коша и потрес мо-зга. Сигурне смрти спа-сло га је дубоко блато на дну бу-нара.

Петар је тог дана добио награду да може кући пре краја радног времена, сутрадан је обавештен да се упућује на тридесет дана од-мора у Каменаре, дом за одмор ученика и младих, а пре пута, на састанку партијске ћелије ауторе-монтног завода „Титоград“, свечано је – примљен у партију...

* * *

Петар Љуљуровић данас као пен-зионер живи у Подгорици, у насељу Ко-ник. Пензионисан је као пилот и настав-ник летења. У животу који је исписан мноштвом драма, памти како је 1965. го-дине у пресудним тренуцима помогао никшићким планинарима да коначно освоје кањон Невидио, дотад неосвојиви део реке Мала Комарница. Тринаест го-дина касније успео је да мали авион „ку-рир“ с двојицом падобранаца, у тренуцима кад му се угасио мотор, безбедно спусти и избегне страдање људи поред писте али и фудбалера месног клуба чији је тренинг био у току. Ипак, најрадије се сећа стотина малишана које је, по препоруци подгоричког лекара Џија Марковића, редовно пењао ави-оном „утва“ на 2000 метара. Била је то своје-врсна терапија за лечење сувог кашља и пи-лот Љуљуровић је знао да је успео кад би иза себе чуо да се неко од деце искашљао или повратио или видео да је неко заспао. Био је то знак да је терапија успела... Летео је све до 1993. године... ■

Илустровао Драгутин Њежић

Петар Милатовић
— деветнаест

Најраспрострањенија материја на нашој планети

Космичка хладноћа одавно би продрла на Земљу да она нема топлу бунду испуњену воденом паром. Све земаљско би се неизоставно замрзло да вода нема задивљујућу особину ширења при хлађењу

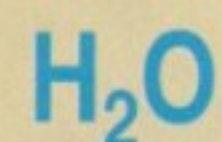
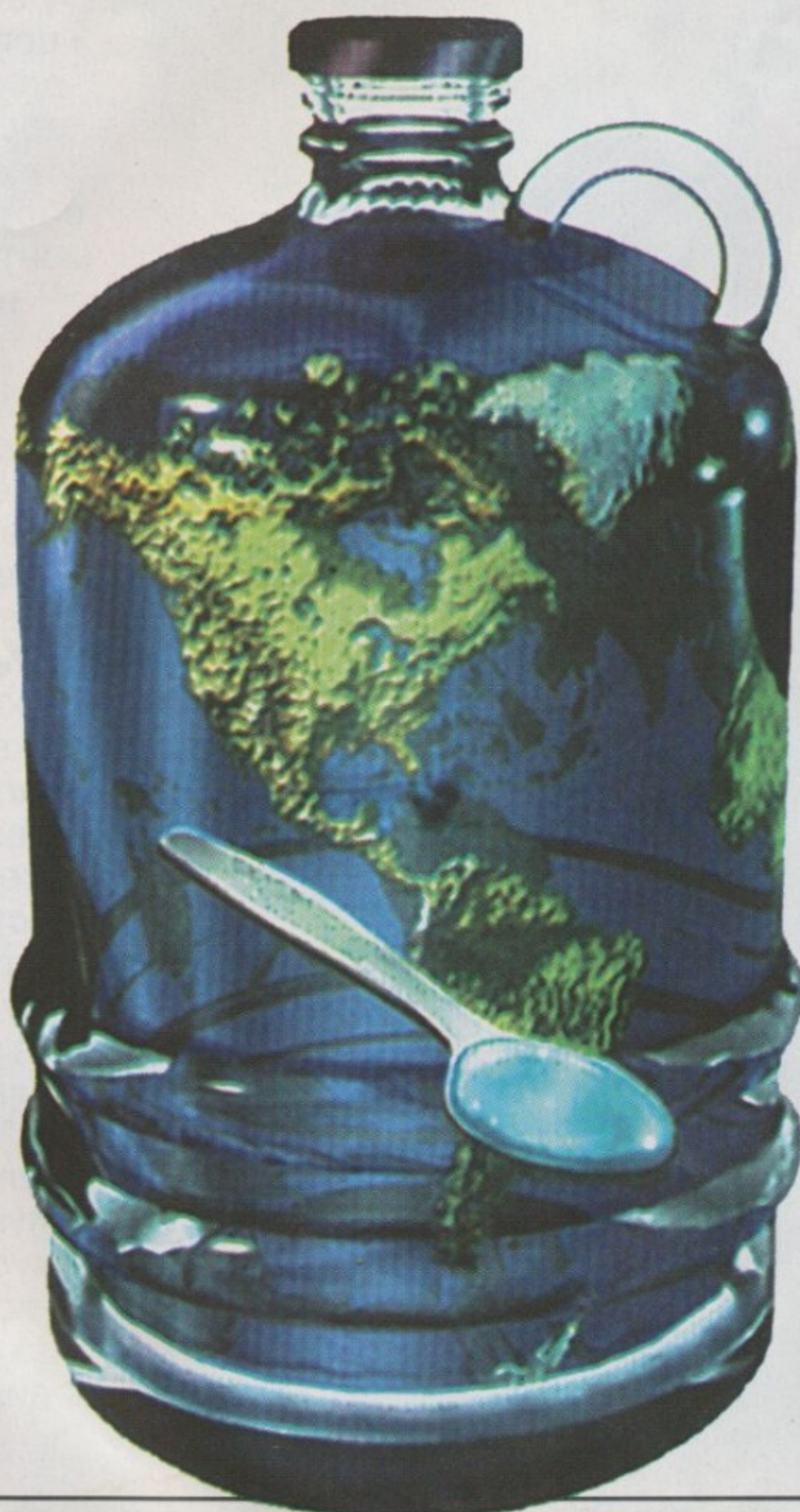
ЧУДЕСНА ОБИЧНА

Када астроном управи телескоп ка једној од планета из Земљиног суседства, вероватно се најпре запита да ли тамо има воде и кисеоника. То занимање није нимало случајно, посебно када је реч о води јер је она, у ствари, створила живот на Земљи. Вода је најчудеснија материја на нашој планети, а мало ко се удубљивао у та њена чудесна својства и то је разумљиво: вода нас свуда окружује, она је обична појава. Па, ипак, баш та обичност је необична. На Земљи се ниједна друга материја не сусреће у таквим количинама и то истовремено у три стања: чврстом, течном и гасовитом.

Творац климе

Вода обухвата 3/4 Земљине површине. Од тога 3/5 су океани и мора, а око 1/5 копна покрива лед и снег, док половину неба покривају облаци водене паре. Чак и човеково тело садржи 71 одсто воде.

двадесет

Молекули воде састоје се, као што је познато, из атома кисеоника и два атома водоника. Ти атоми распоређени су у виду троугла. Један његов угао заузима кисеоник, два друга – протони, језгра атома водоника, при чему су орбите њихових усамљених електрона веома истегнуте на супротну страну.

Када се температура воде смањује и топлотно кретање молекула се смањује, електромагнетна својства молекула воде бивају јача од тих кретања. Поједини молекули почињу да се удружују, као да један другом пружају руке: два протона привлаче себи по електрон из суседних молекула, а њихове сопствене електроне привлаче протони суседа. Сваки молекул воде тада је повезан са четири друга. Појављује се врло лепа кристална мрежа с таквим великим празнинама у себи да се у сваку од њих може сместити молекул воде.

Када се температура повећава, поново се појављује топлотно кретање молекула, везе међу њима се кидају и лед се топи. Молекули који су се откинули пропадају у празнине и запремина воде се смањује.

Занимљиво је да вода настала из истопљеног леда још дуго задржава ње-

Вода је створила климу на Земљи. Да ње нема, наша планета би се одавно охладила и живот на њој угасио. Топлотни капацитет воде веома је висок. Океани, мора и остале воде на нашој планети и водена пара у ваздуху имају улогу акумулатора топлоте. То значи да по топлим времену упијају топлоту загревајући ваздух и сав околни простор, а по хладноћи је ослобађају.

Космичка хладноћа одавно би продрла на Земљу да она није одевена у топлу бунду – атмосферу планете и *крзно* од водене паре. Изнад пустиње, где у ваздуху има врло мало водене паре, на тој *бунди* постоје рупе. Тамо се земља, не-

заштићена од сунца, преко дана прилично угреје, а преко ноћи веома охлади. Због тога у пустињама долази до великих разлика у температури.

Земља би се неизоставно замрзла када вода не би имала још једну задивљу-

јућу особину. Наиме, хлађењем се, као што знамо, готово све материје скупљају, а само се вода шири. Ако би се она скупילה, лед би био тежи од воде и тонуо би. Постепено би се сва вода претворила у лед и Земља би се тако нашла одевена у плашт од гасне атмосфере без водене паре.

Без ње нема живота

Још једно задивљујуће својство воде је њена необично висока, скривена тачка топљења и испаравања. Само захваљујући томе могућ је живот у пределима где је клима жарка. Испаравајући воду (отпуштајући тако велику количину топлоте), животиње и човек успевају да одрже температуру свог тела знатно испод температуре ваздуха који је окружује.

Вода има изузетан значај у природи зато што би без ње живот био немогућ. Жива бића настала су у морима из материја растворених у њима. И отад све хемијске реакције у свакој ћелији тела било ког живог бића, крећу се међу раствореним материјама.

Од свих својстава воде вероватно је најмање позната њена способност да ствара изванредно чврсту површинску опну која настаје захваљујући снажном узајамном привлачењу молекула њених горњих слојева.

Сила површинског напона воде толико је велика да може да држи предмете који иначе не би могли да пливају. Ако се на површину воде пажљиво спусти челична игла или жилет и не покида та опна од молекула, они неће потонути.

Живот многих инсеката везан је за површинску опну. Водени пауци живе само на површини во-

— двадесет један

ВОДА!

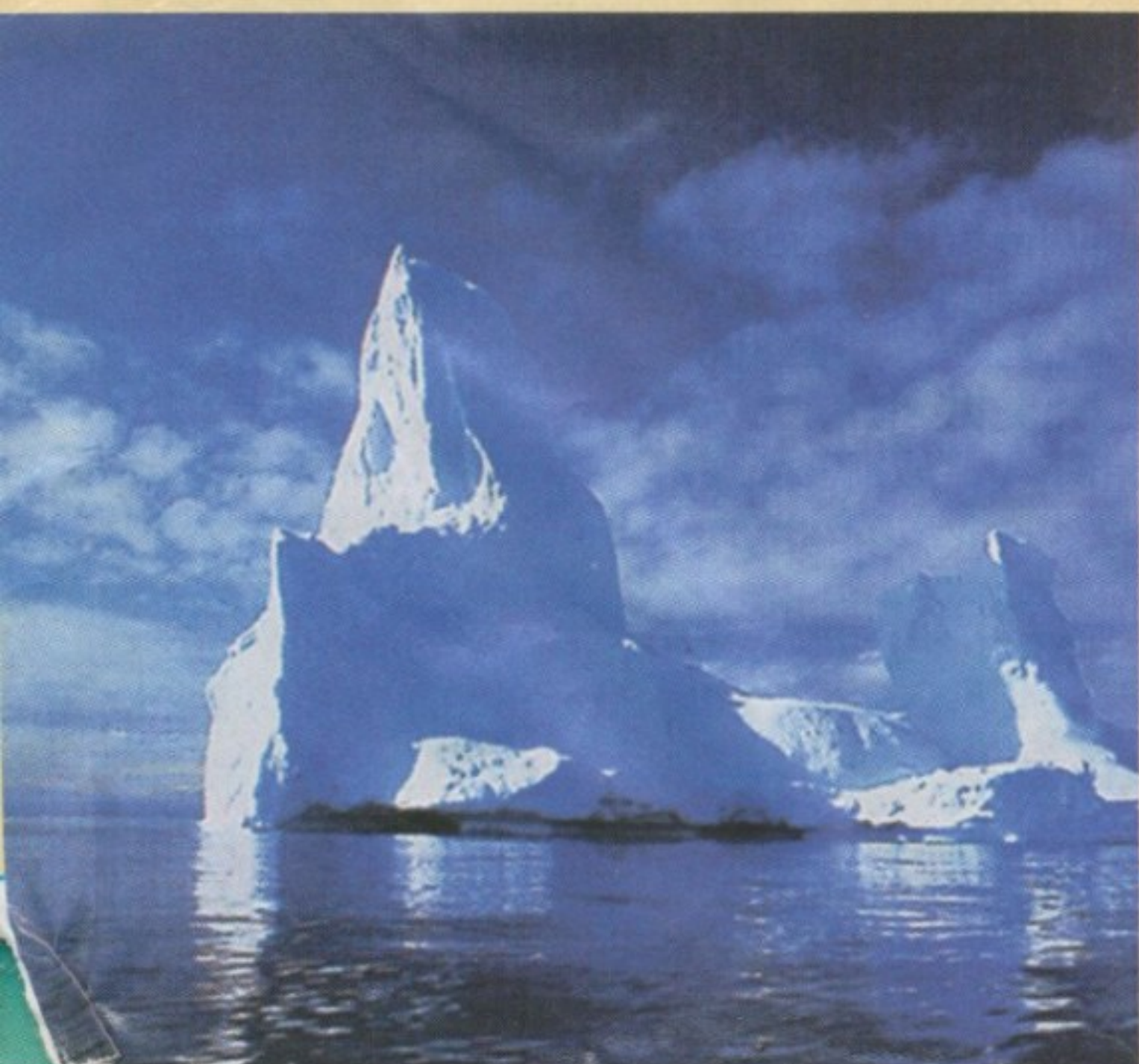
гову грађу. Наравно не сва: у отопљеној води пливају безбројна острвца која су задржала грађу леда, *леденице* како су их назвали научници. Те леденице се не топе чак ни при загревању воде до 30 степени, и тек при даљем повећању температуре њихов број почиње да се смањује.

Како на те, оку невидљиве, леденице реагују организми? Ту су научници били присиљени да се сете давно познатих, али мало разумљивих чињеница којима раније није придаван већи значај. На пример, зашто младунци сисара и птица којима се даје отопљена вода брже расту и ређе оболевају?

Научници су открили да омотачи већине ћелија организма и дивовски живи молекули привлаче молекуле воде и ређају их по својој површини у строго одређеном реду стварајући кристалну решетку налик на лед. Овај „ледени“ омотач утолико је дебљи уколико је молекула крупнији. Протоплазма ћелија и течност између ткива испуњени су безбројним „сантама“ леда. Организам *залеђује* знатан део воде садржане у њему! Ето где је одгонетка благотворног утицаја хладноће и воде настале топљењем леда. Тај лед је потребан организму, вода постаје „жива“ када је *залеђена*.

Молекули у живом организму могу из разних разлога мењати свој облик. Кад процес оде далеко, такав молекул више није способан да ствара кору леда на својој површини. Оштећени молекул може се поправити помоћу мајушних *леденица*. „Примрзавајући“ се из искривљених молекула, *леденице* их исправљају и дају уобичајен облик.

Могуће је да је један од узрока старења организма сакупљање великог броја оштећених молекула. Ако је та претпоставка тачна, организам би се могао подмладити ако би се снабдео довољном количином *леденица*. Зато је употреба чак и обичне непровреле воде кориснија за организам од превреле ■

загњуре, нити пак излазе на копно. Они нису способни ни да роне, ни да пливају. Умеју само да клизе по глаткој воденој површини на својим широко размакнутим ножицама, као смучари по површини снега. Воду додирују само врховима ножица који су густо покривени длачицама. Повр-

рија растворених у води (у првом реду гасова), увлачећи се између молекула воде, чине је мање чврстом. Чиста вода, наравно не у потпуности (одређена количина молекула других примеса увек остаје у њој), има зачуђујућу чврстину. Да би се стубић пречника 2,5 центиметра покидао, треба уложити силу од око

ЗНОЈЕЊЕ И ПРЕГРЕЈАВАЊЕ

Човек се непрекидно зноји мада му зној не цури увек у крупним капљицама низ тело. Из отвора знојних жлезда, размештених по читавој кожи, луче се најситније капљице зноја које се могу видети само под микроскопом. Ако је ваздух сув, оне испаравају пре него што се из жлезда издвајају нове, и кожа остаје сува. По хладном времену преко коже испари 250–1700 грама воде. Приликом обављања неког тешког физичког рада, по врелом сувом времену, лучење зноја може се попети до 10–15 литара за 24 часа, понекад 4 литра на час, а кожа и у том случају може остати сува.

Какву улогу, у ствари, има зној? Једноставно речено, тако се човеков организам бори против прегрејавања. На испаравање се троши велика количина топлоте – 600 калорија на литар зноја. Ако би се сва та топлота одузела човековом телу, његова температура би се смањила за око 10 степени. Али, наше тело испаравањем губи само мали део топлоте, па лучење зноја не може да обезбеди хлађење тела, али нас зато штити од прегрејавања.

Није увек корисно знојити се. Када је у ваздуху много влаге, зној испарава sporo, скупља се у крупним капљицама и слива се низ тело не доносећи олакшање. Јер, ако нема испаравања нема ни хлађења. Стога се врућина у пустињама подноси лакше него у влажним тропским шумама.

Да ли је штетно обично лучење зноја? Губитак 3–5 литара воде, ма како дошло до њега, изазива мучну жеђ, али то још није опасно по живот уколико се брзо надокнади. Познат је случај који се догодио 1821. године у Француској када је један човек себе осудио на смрт упорно одбијајући да узме било коју течност. Он је умро после 17 дана иако се могао спасти чак и 15. дана да му је дато довољно воде.

Откуд потиче вода која одлази на стварање зноја и где се чува течност коју човек попије? Знојне жлезде добијају воду из крви. Међутим, све док лучење зноја не достигне изузетно велике размере, крв се не згушњава и не умањује. Чим крв почне да губи воду, одмах из „складишта“ у крвоток притиче иста количина воде. (За складиштење воде користе се поткожне ћелије, мишићи и други органи.) Ако је, напротив, човек попио воду и она из црева доспела у крв, одговарајућа количина те воде сместа из крви прелази у складиште ■

шинска опна угиба се под тежином водених паука, али се никада не цепа. И ларве комараца, водене бубице и неки пужеви каче се за водену опну. Пужеви не само да се држе за опну, него по њој могу и да пузе као по површини било ког чврстог предмета.

Научници су одавно запазили да, уколико је вода чиста, потребно је више напора да се „поцепа“ њена површина. Молекули мате-
двадесет два

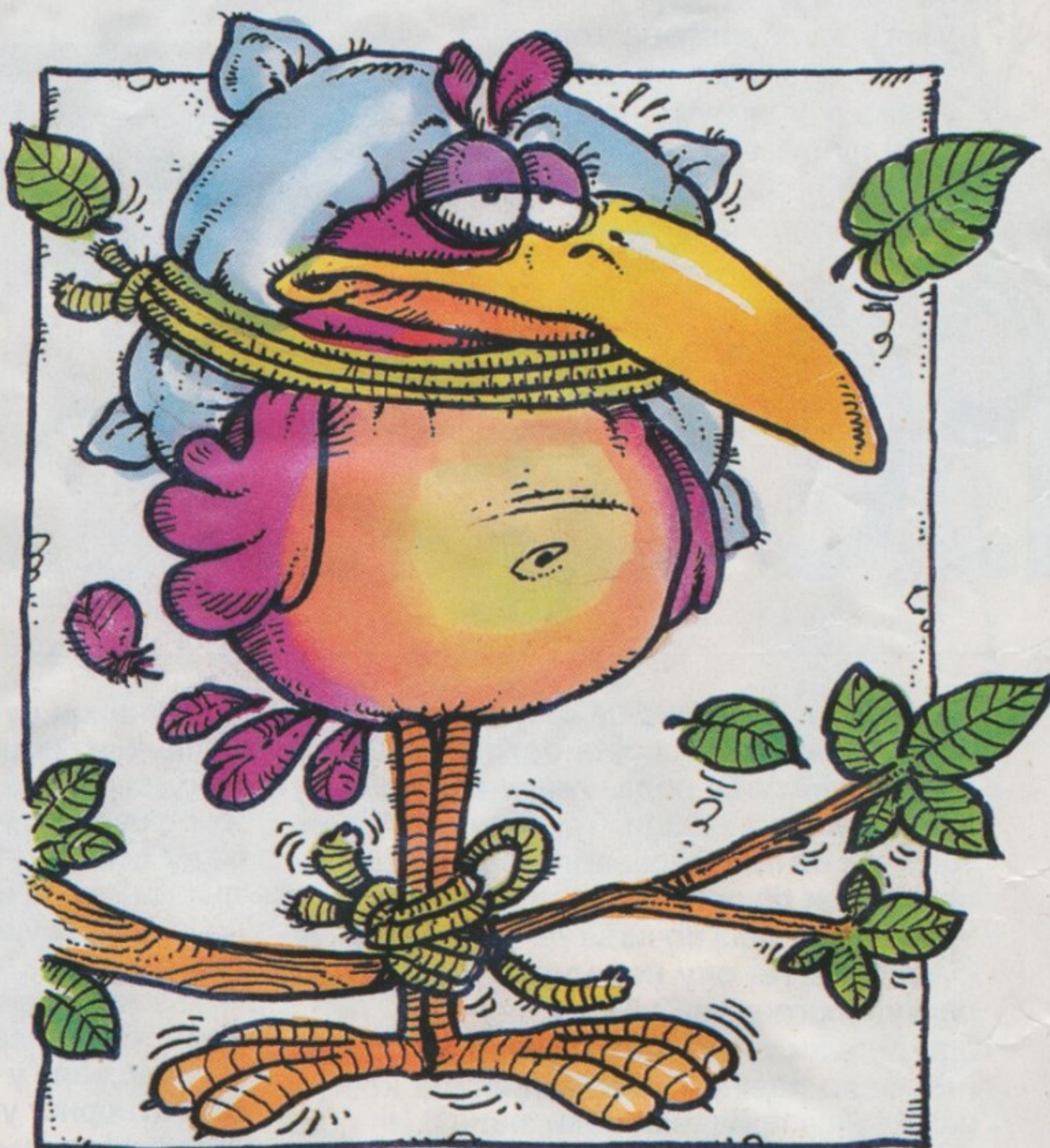
900 килограма. Таква је приближно чврстина неких врста челика. Али, то није крајња граница. Научници су израчунали: да би се покидао такав стубић чисте воде, потребна је сила од читавих 95 тона! Када би на Земљи постојало језеро чисте воде, по његовој површини могло би се ходати, па чак и клизати на клизалима као по правом леду ■

Ј. Радовановић

ЗАШТО КАКО ?

ЗАШТО ПТИЦЕ НИКАДА НЕ ПАДНУ С ГРАНЕ, ЧАК И КАД СПАВАЈУ?

Птице имају тако распоређене тетиве у ногама да се такозвана тетива стискачица спушта из мишића у бедру низ колено, па иде око глежња у прсте. Кад птица мирује, под тежином њеног тела долази до савијања колена и затезања тетиве, што изазива стискање прстију. Овај „механизам“ толико је делотворан да се чак и угинуле птице чврсто држе за грану.

Птице често спавају само на једној нози. А занимљиво је да могу у свако доба да се успавају хипнозом.

Ако желите то да проверите, примакните лице кавезу и послужите се оним хипнотизерским „очи су ти све теже и теже“... Правите се као да падате у сан. Птица ће да вас опонаша и на крају ће подићи једну ногу под трбух, гурнути главу под крило и заспати. Љубитељи птица знају да је довољно покрити кавез, чиме се ствара привид да је ноћ, и птица ће да заспи.

Неке птице, опет, могу да се завајају вештачким светлом. Добро осветљени делови града изазивају код њих несаницу.

Познато је да чиопе спавају у лету. Будући да већина птица зависи од чула вида, оне обично спавају ноћу. Изузетак су ноћне врсте птица ■

ЗАШТО КОРА БАНАНЕ У ФРИЖИДЕРУ БРЖЕ ПОТАМНИ НЕГО КОРА БАНАНЕ НА СОБНОЈ ТЕМПЕРАТУРИ? ПЛОД ЈЕ ПРИ ТОМ И ДАЉЕ ЈЕСТИВ. АКО ЈЕ ТО ЗАТАМЊЕЊЕ ПОСЛЕДИЦА ОКСИДАЦИЈЕ, ЗАШТО СЕ ОКСИДАЦИЈА ОДВИЈА БРЖЕ НА ХЛАДНОМ?

Ако желите да што дуже остану свеже, банане не треба држати у фрижидеру. Банане прилагођавају састав својих ћелијских опни да би се добио прави степен пропустљивости који ће одговарати температури на којој остају свеже. То постижу мењањем количине незасићених масних киселина у липидима опне: што је банана хладнија, виши је ниво незасићених масних киселина, па ће на одређеној температури и опна бити пропустљивија. Уколико се претера с хлађењем, поједини делови опне постаће превише вискозни, па ће опна изгубити способност одвајања појединих ћелијских састојака. Тако се иначе мешају одвојени ензими и супстрати. Презрело воће које се не држи у фрижидеру потамнеће на исти начин, али у том случају до попуштања мембрана доћи ће услед општег старења ткива. У трговачком складиштењу тропског воћа промрзLINE су велика невоља, док се воће из крајева са умереном климом, попут јабука и крушака, може држати на температури која је близу смрзавања. Дакле, имају ли банане које се држе у фрижидеру добар укус? Будући да је парадајз пореклом суптропско воће, ни он не би требало да се држи на хладном.

Иако се многе врсте воћа хлађењем одрже, већина тропског и суптропског воћа (нарочито банане) оштете се од хладноће. Идеална температура за банане је $13,30^{\circ}\text{C}$. Испод 10°C кварење се убрзава ослобађањем ензима, па преко ноћи кора може да поцрни, а плод омекша. Ензими цуре из ћелијских спремишта, а то отицање појачава се већом пропустљивошћу мембране. У томе посредује етилен који управља дозревањем.

Ензими који разлажу главне полимере одговорне за структуру биљке су целулоза и пектинестераза. Они разлажу целулозу, односно пектин. У омекшавању ткива коре банане суделује и разлагање скроба деловањем ензима амилазе.

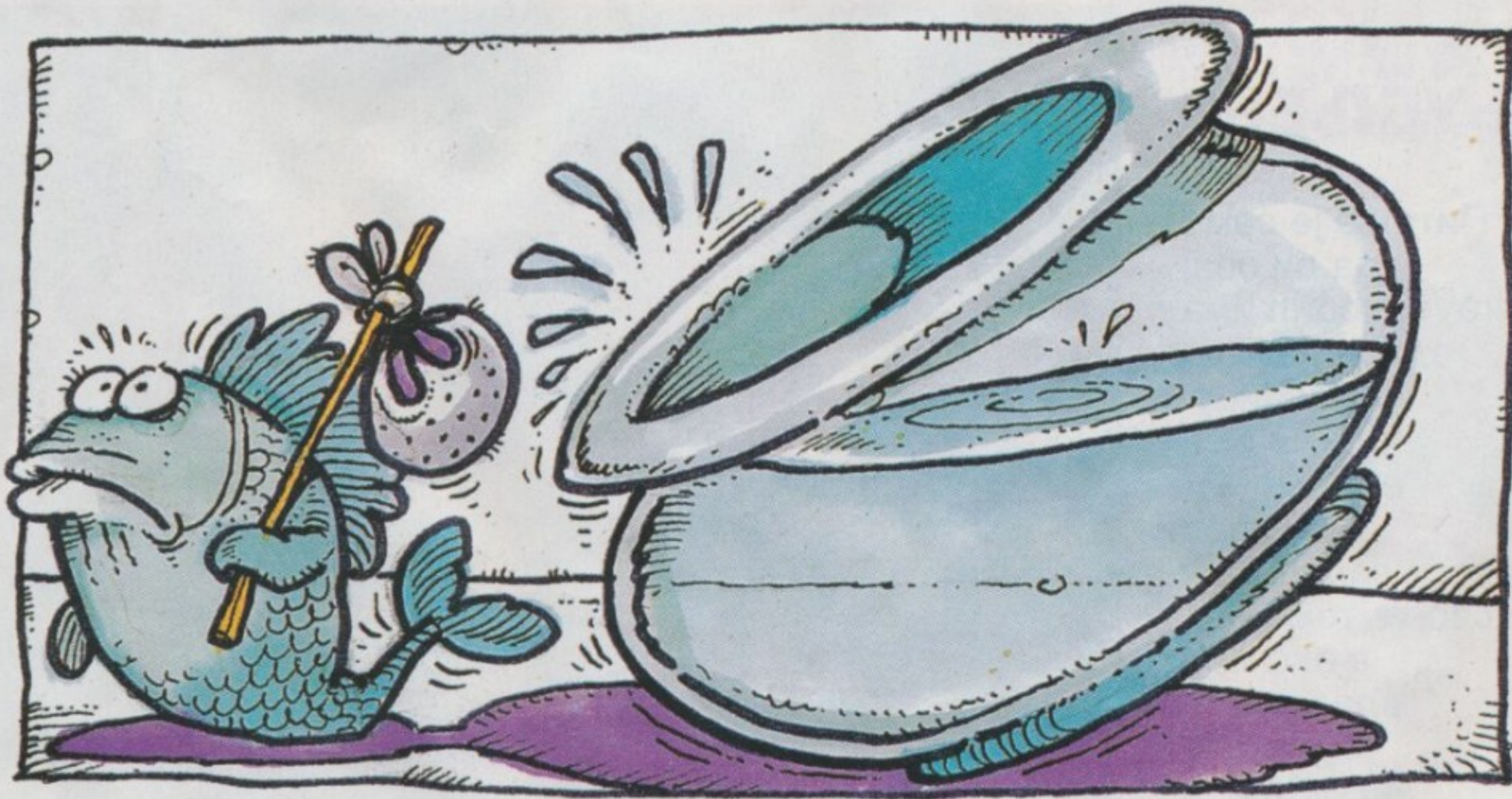

Кора банане потамни због ослобађања једног другог ензима, полифенилне оксидазе (ПО). Киселина спречава дејство ПО, па зато користимо лимунев сок да спречимо тамњење јабука. У бананама нема много киселине, па и то може да буде разлог што кора брзо потамни. Но, тамњење коре може да се успори покривањем банане воском који ће спречити приступ кисеонику.

Тамњење је оксидацијска реакција која настаје хлађењем. Али, ниска температура није довољна да се убрза оксидацијска реакција у банани и опне њених ћелија оштетеће се у фрижидеру. Оштећење опне омогућава излазак фенолних амина, попут допамина који постоје у вакуолама коре банане, а они се сусрећу с оксидирајућим ензимима (полифенолним оксидазама) у ћелији. Допамин затим оксидира у додиру с атмосферским кисеоником у смеђе полимере који могу да делују као заштитна опна. Кад се на хладноћи покрене оштећење опне, тамњење се убрзава загревањем.

На пример, ако се кора банане стави неколико сати у замрзивач, остаће иста јер, упркос томе што су опне разорене смрзавањем, оксидаза се не јавља на тако ниским температурама. Уколико се остави преко ноћи на собној температури, кора ће сасвим да потамни зато што је допамин оксидирао. Кора банане на собној температури биће иста јер вакуолне мембране остају неоштећене ■

Илустровао Добросав Боб Живковић

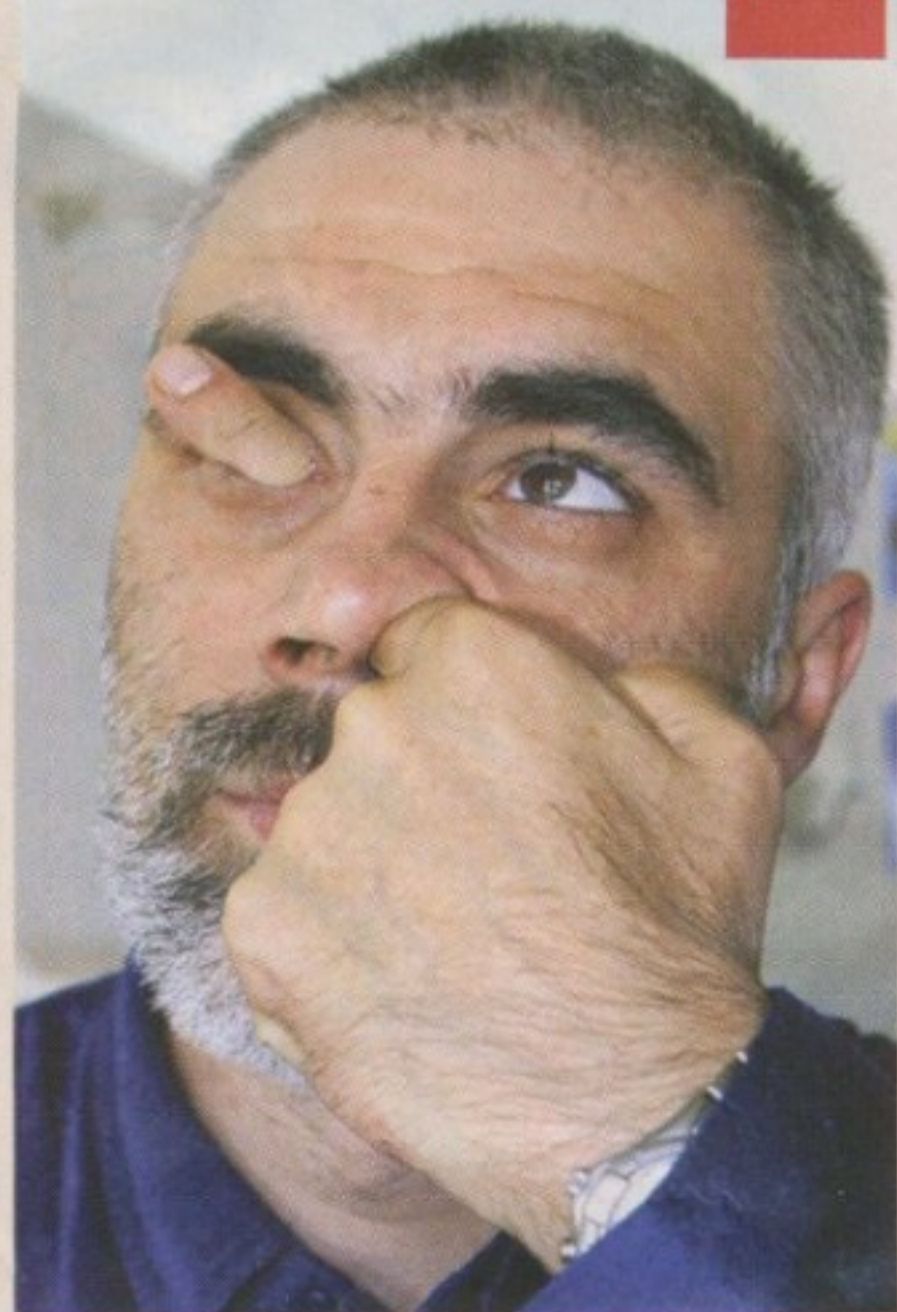

ЗАШТО РИБИЦЕ ИСКАЧУ ИЗ МАЛИХ АКВАРИЈУМА?

Има више претпоставки зашто рибице искачу из малих акваријума. Као главни разлог наводи се да се на овај начин рибе понашају у природи како би се ослободиле ектопаразита.

Могуће је да рибице искачу како би избегле напаснике, или је посредни неки мало познат начин удварања или борба за територију. А можда рибици у заточеништву ваздух на другој страни акваријумског стакла изгледа као вода која је чистија од оне у акваријуму ■

Живот је варка

ШИРОК ОСМЕХ – ЗЛАТАН ЗУБ

Не знамо да ли вам ајкула са људским зубима изгледа страшније или смешније. Да стварно постоји, не би се осећала сигурно чак и да је умиљата – пре би је ловили због златног зуба, а не због тога што је веома необична! ■

СРАМ ТЕ БИЛО!

Колико сте пута чули реченицу „Вади прст из носа!“ или „Не чачкај нос, срам те било!“? Вероватно су вам говорили и да не трљате очи. Велика је вероватноћа да се, после посматрања ове фото-монтаже, заувек ослободите ових навика ■

ЗЕЛЕНО ИЛИ ЖУТО!

Власник комбија вероватно је изговорио ону народну „Боље ишта, него ништа“. После мало украшавања... ■

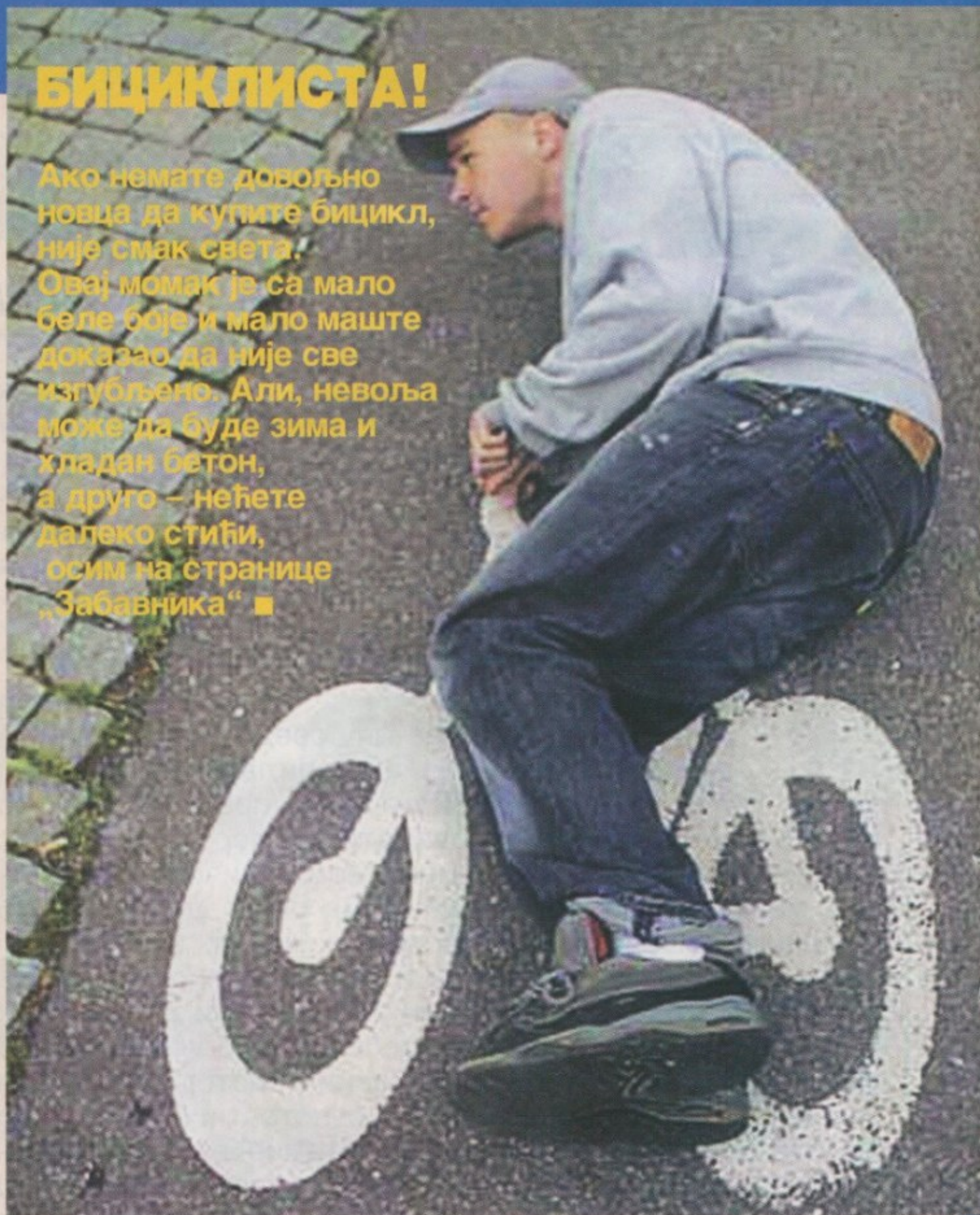
КО ЈЕ ЗАЉУБЉЕН?

Питање је само да ли овај аутомобил има власника или власницу. Ако има власника – тај мора да је заљубљен у свој аутомобил, а ако има власницу – та жена је заљубљена у себе! ■

БИЦИКЛИСТА!

Ако немате довољно новца да купите бицикл, није смак света. Овај момак је са мало беле боје и мало маште доказао да није све изгубљено. Али, невоља може да буде зима и хладан бетон, а друго – нећете далеко стићи, осим на странице „Забавника“ ■

ШКОРПИЈА

Њаболов знак

НАЦРТАО
МАРИНИ

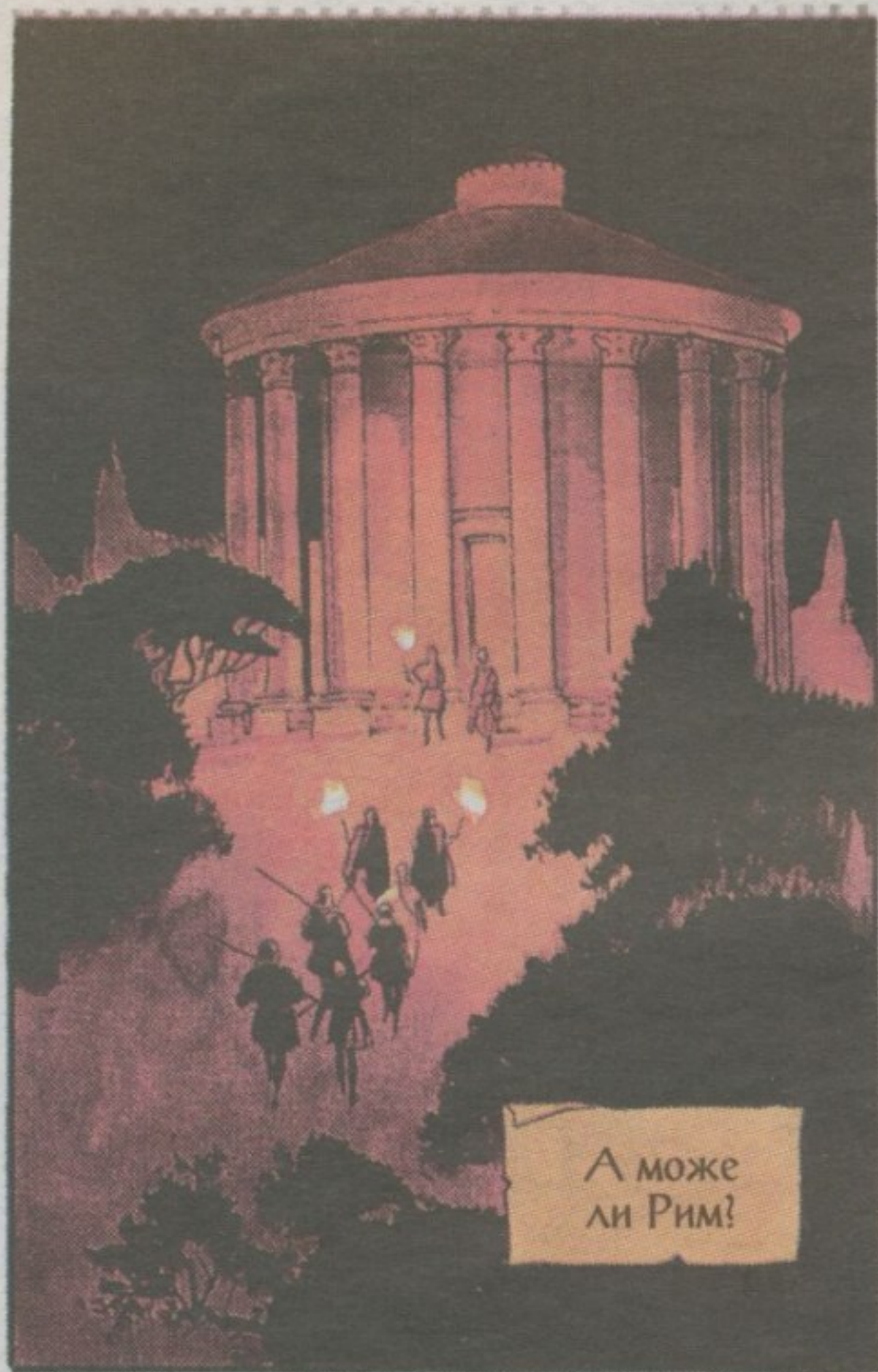
ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК

БРОЈ 2701

14. 11. 2003.

НАПИСАО
ДЕСБЕРГ

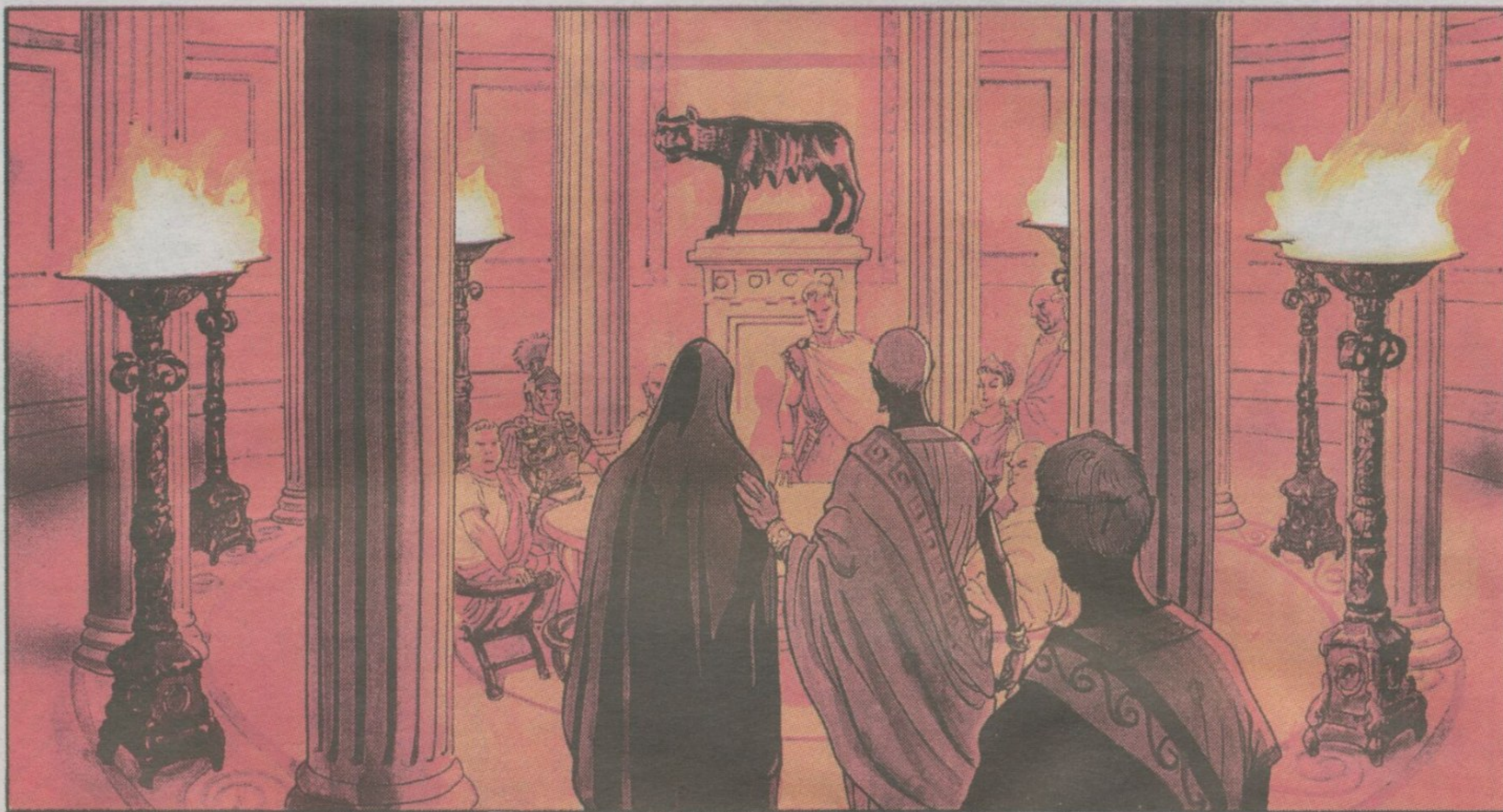
А може
ли Рим?

ОВАЈ ГРАД ОГРЕЗАО
ЈЕ У ЗЛУ! ИМПЕРИЈА
ОДУМИРЕ!

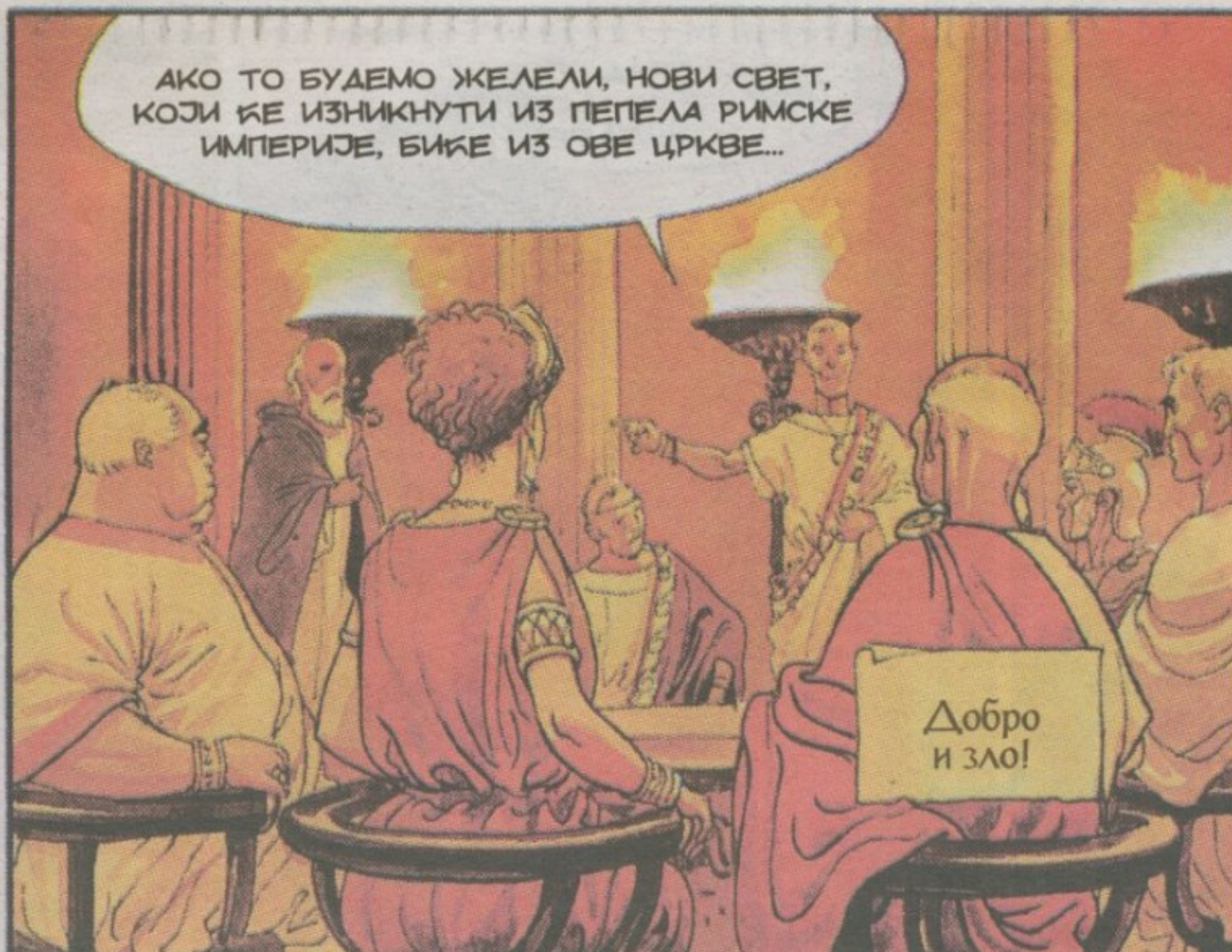
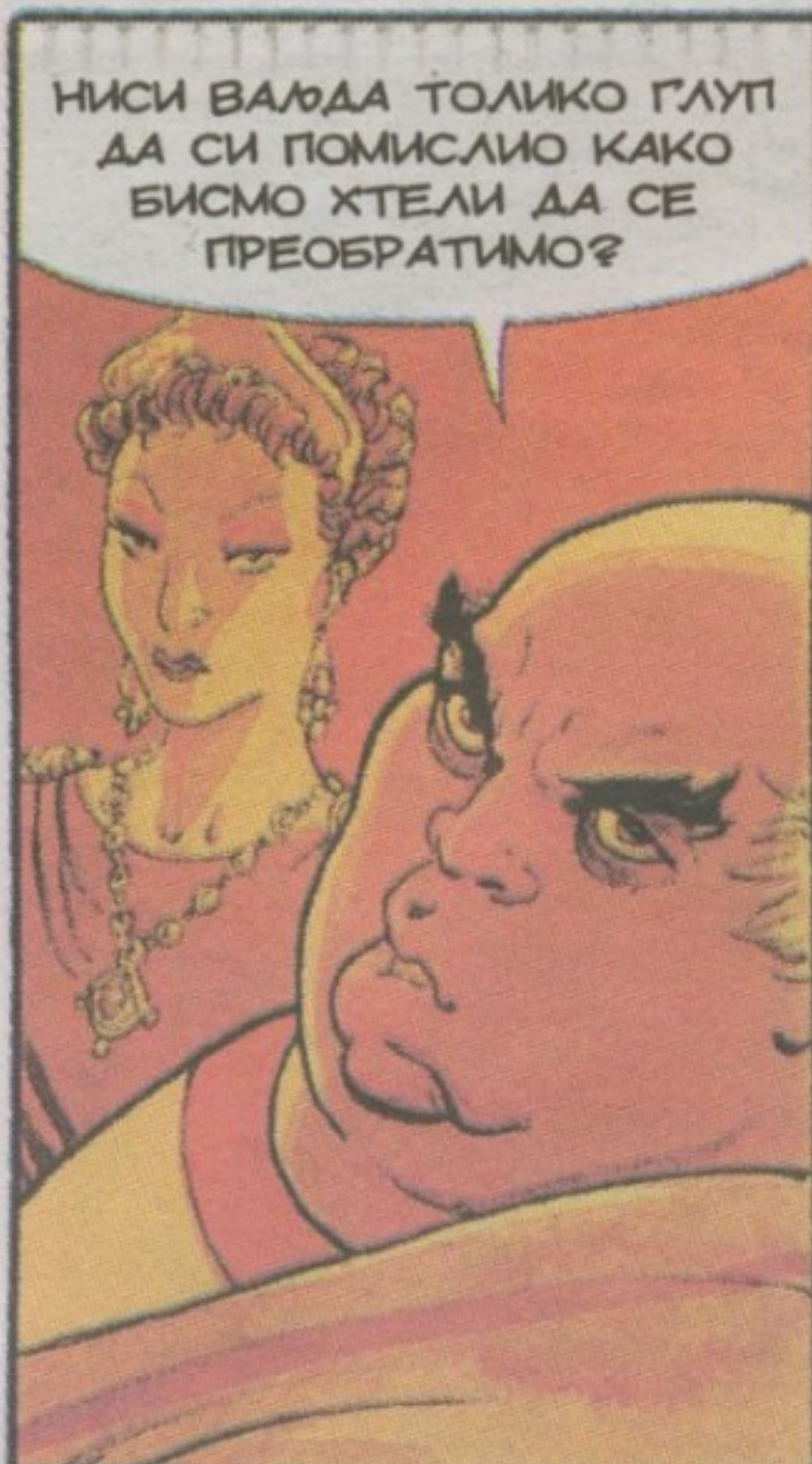
ШТА ЋЕ БИТИ С
НАМА? ЈЕ Л' ОВО
НАШЕ ПОСЛЕДЊЕ
ЗАСЕДАЊЕ?

ДОВЕО САМ ЧОВЕКА
КОЈИ ЋЕ НАМ ПОМОЋИ ДА
ПРЕБРОДИМО НАРЕДНЕ
ВЕКОВЕ...

...ЕВО ПЕТРОВОГ
НАСЛЕДНИКА... ОНОГА
КОГА ХРИШЋАНИ
НАЗИВАЈУ СВОЈИМ
ПРВИМ ПАПОМ!

Све ово догађало се када је Шкорпија био још млад и смрти није придавао никакав значај. За њега је све било део игре која му је понекад доносила и много новца!

ДОБРА СТРАНА ШТО РАДИМ С ТОБОМ, ШКОРПИЈА, ЈЕ ШТО УВЕК ЛАКО СХВАТИМ ШТА ЈЕ ЦИЉ НАШИХ ПОДУХВАТА!

ЗАР ЦИЉ ИГРЕ НИЈЕ УВЕК ИСТИ?

ПА... КАДА САМ БИО У ЕСТЕРХАЗИЈЕВОЈ ГАРДИ, ГРОФ ЈЕ ТЕШКО ПОДНОСИО НЕКОГА КО НИЈЕ ЊЕГОВЕ ВЕРЕ...

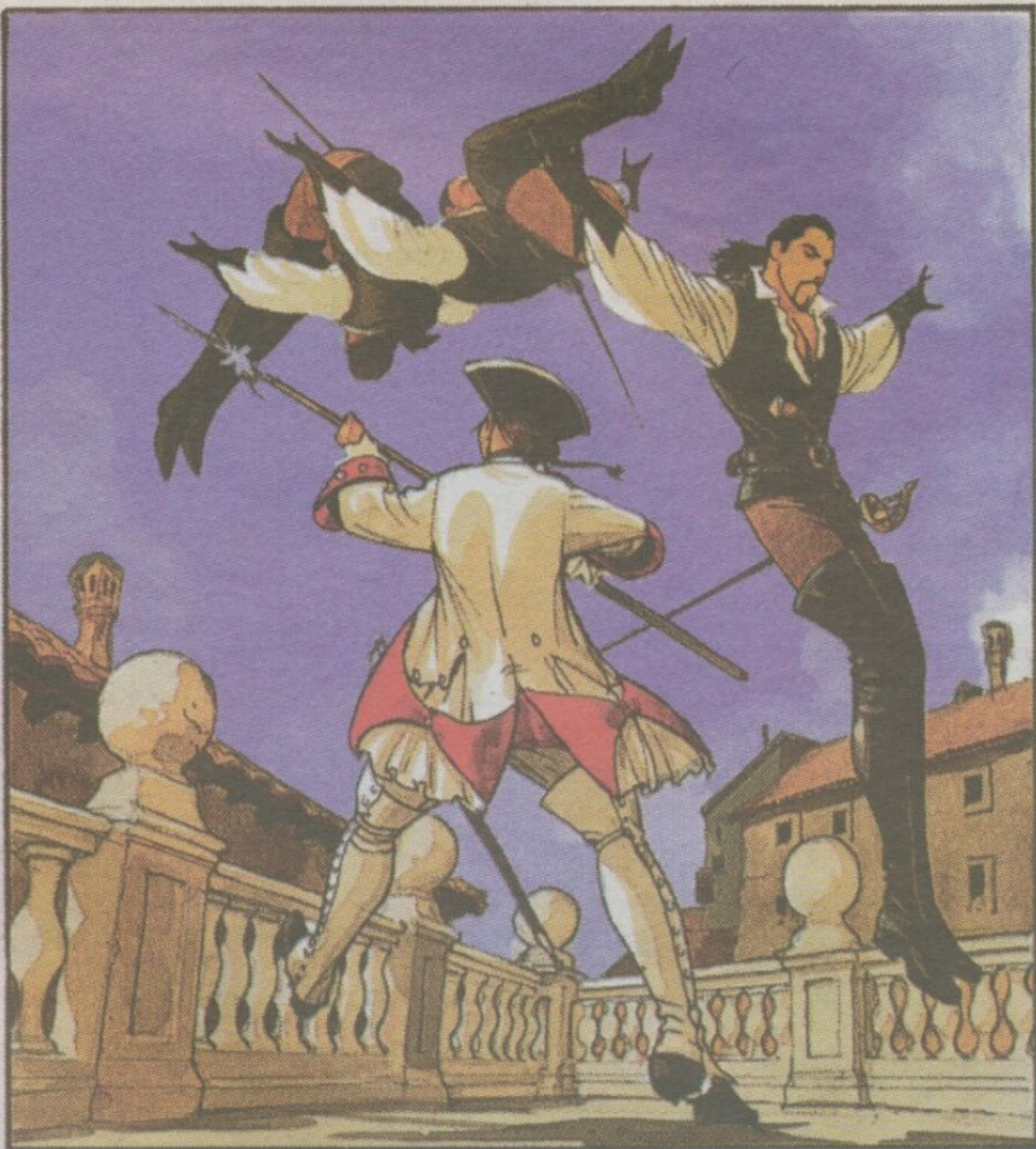
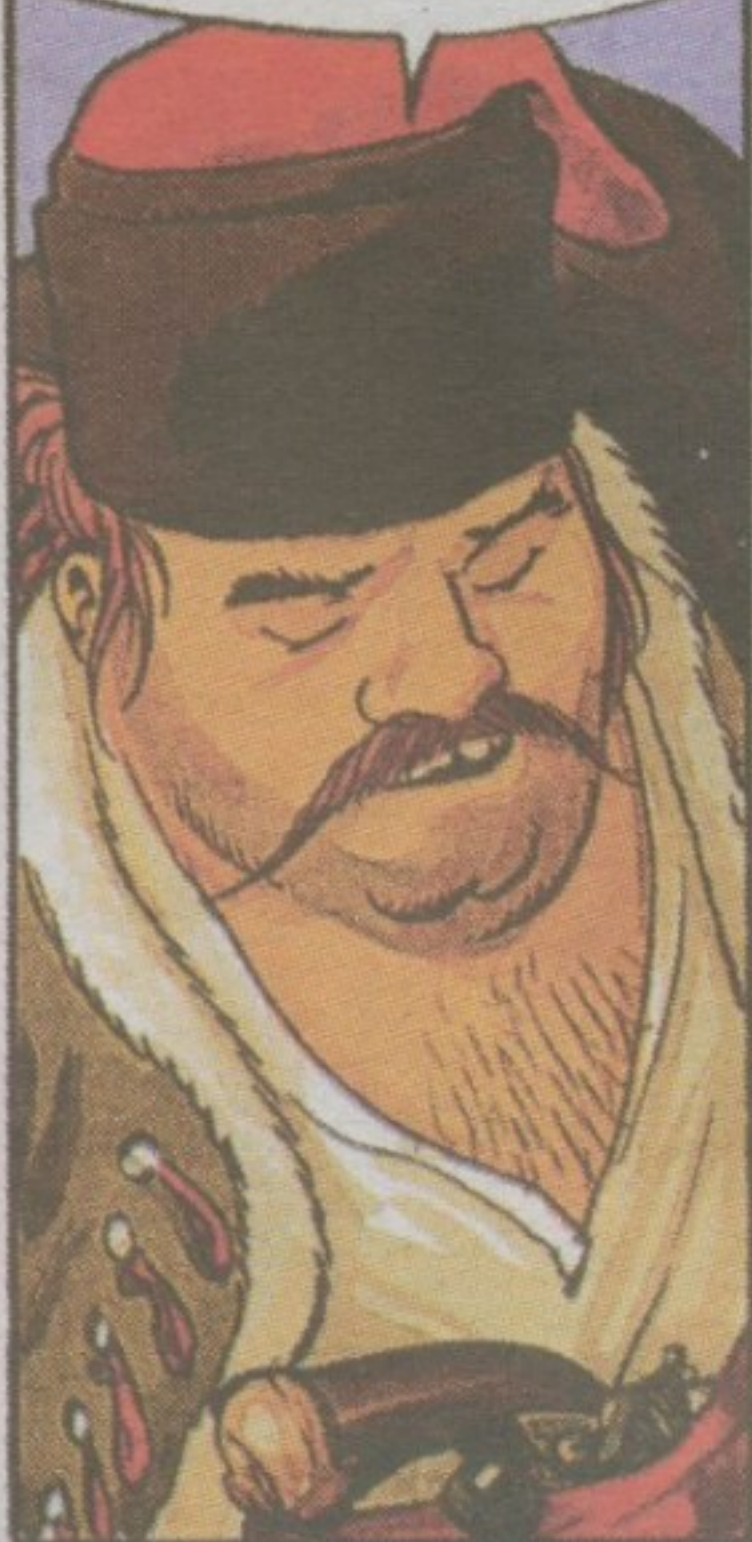

...АЛИ ЈЕ ЗНАО ДА СЕ УДРУЖИ ЧАК И СА ТУРСКИМ БАНДАМА ДА БИ ОПЛАЧКАО НЕКОГ ТРЕБЕГ!

А БАРОН ТАЈОНЕ ЈЕ БИО ЈЕДАН
МАТОРИ, ПОКВАРЕНИ ЈАРАЦ,
НАЈШКРТИЈИ ОД СВИХ КАТОЛИКА!

ПЛАТИО БИ НАМ
БОГАТО, А ПОСЛЕ БИ
НАС ЊЕГОВ КАПЕЛАН
НОВЧАНО КАЖЊАВАО
ЗА НАЈМАЊУ СИТНИЦУ
ТАКО ДА НАМ ГОТОВО
НИШТА НЕ БИ
ОСТАЛО!

СМИЛУЈТЕ СЕ!
НИСАМ ЈЕО ВЕК
ТРИ ДАНА! НЕКА
МЕ ГРОМ УДАРИ
АКО ЛАЖЕМ!

АААХ!

УХ!

ЦАП!

Али, на крају, зар
убијање није баш то?
Нестварна игра све док
се догађа другима...

!?!

...онима по катакомбама које
је историја заборавила!

АГХ!

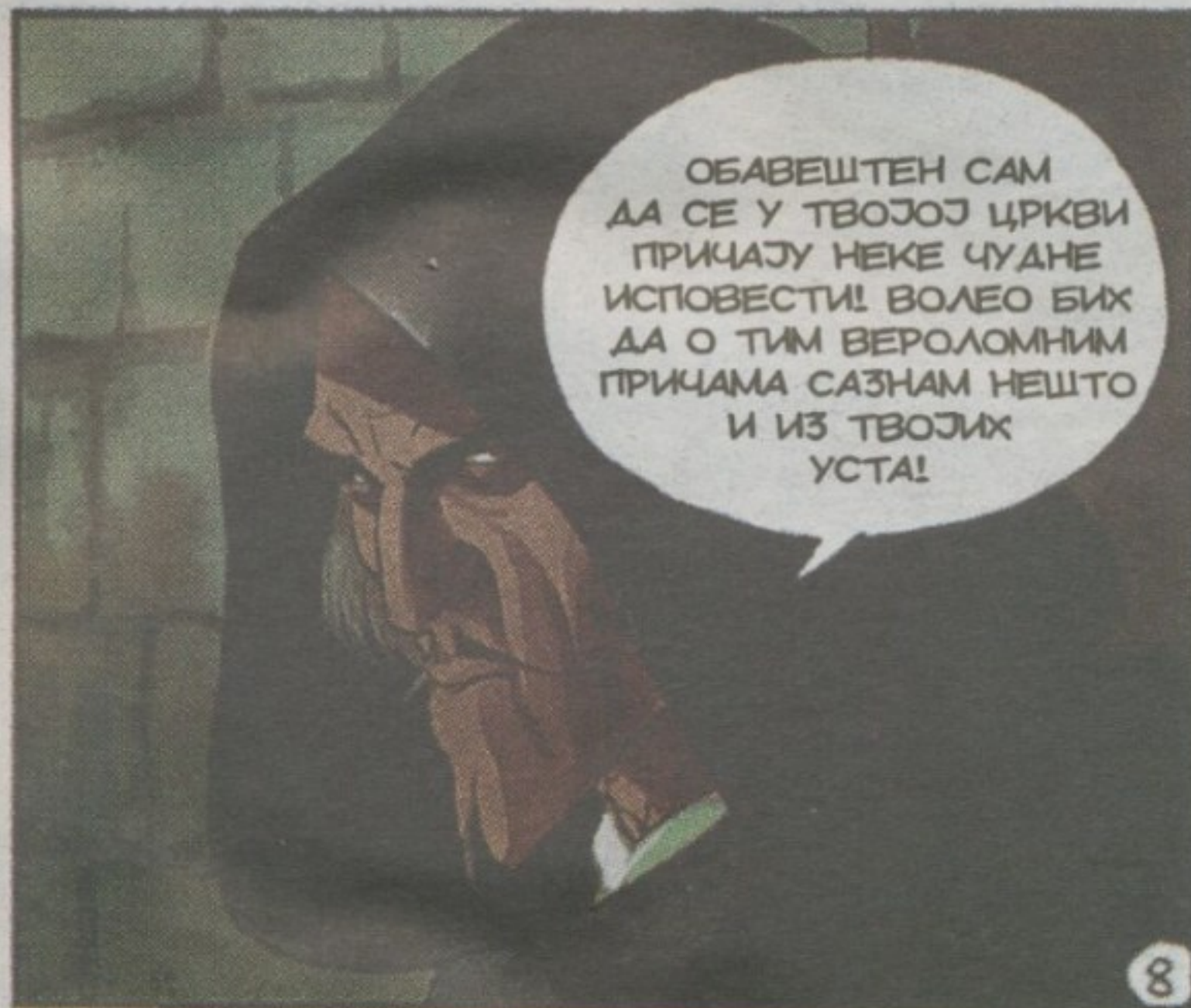
НЕКА ТЕ
ЂАВО НОСИ!

ТО ЈЕ
ВЕК ОДАВНО
УЧИНИО!

ООХ!

6

И НЕКА МИ НЕБО БУДЕ
У ПОМОЋИ, ЈА ТО НИСАМ
ВИДЕО СВОЈИМ ОЧИМА!
НЕКОЛИКО ДЕВОЈАКА КОЈЕ
СУ С ЊИМ ДЕЛИЛЕ ПОСТЕЉУ
ПРИМЕТИЛЕ СУ НА ЊЕГОВОМ
РАМЕНУ ТАМНУ МРЉУ, ТАЈ
БЕЛЕГ СРАМА!

КОЈЕ ДЕВОЈКЕ!
ДАЈ МИ ЊИХОВА
ИМЕНА!

ГОСПОДАРУ... ТО СУ
ВРАТА КОЈА ВОДЕ У
ПАКАО!

СВЕТИ
АЛАСТОР!

ЧЕТНАЕСТ ВЕКОВА КАКО
НИЈЕ ВИЂЕН НИ ДЕЛИК
СВЕТОГ АЛАСТОРА! МОГАО
БИ ДА НАМ ДОНЕСЕ НЕВОЉУ
НА ТРЖИШТУ СТАРИНА!

Зар смрт
није баш оваква!

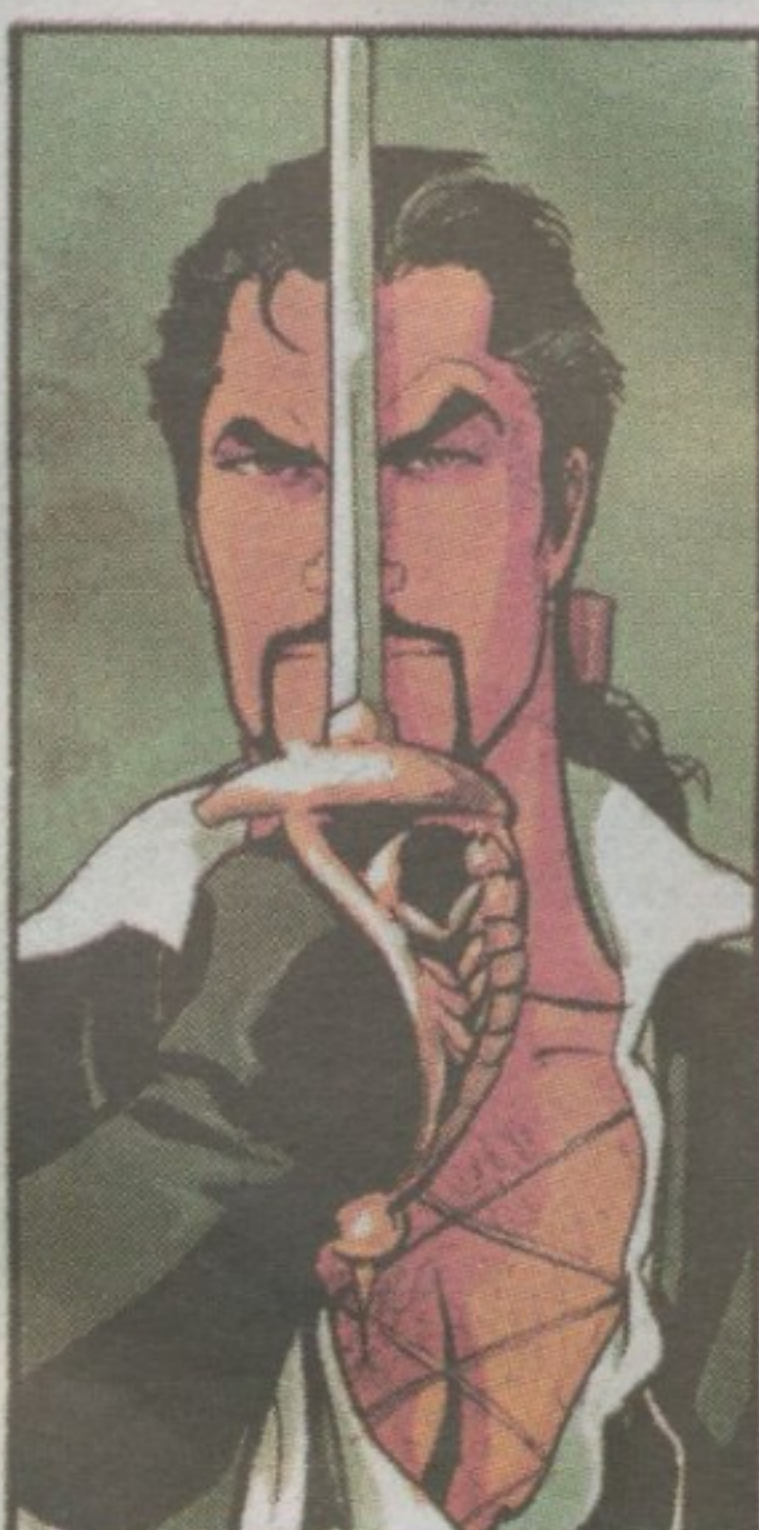
Прелепа
зла особа...

... скривена у
тами...

... која вреба тренутак
када сте толико жељни
да живите!

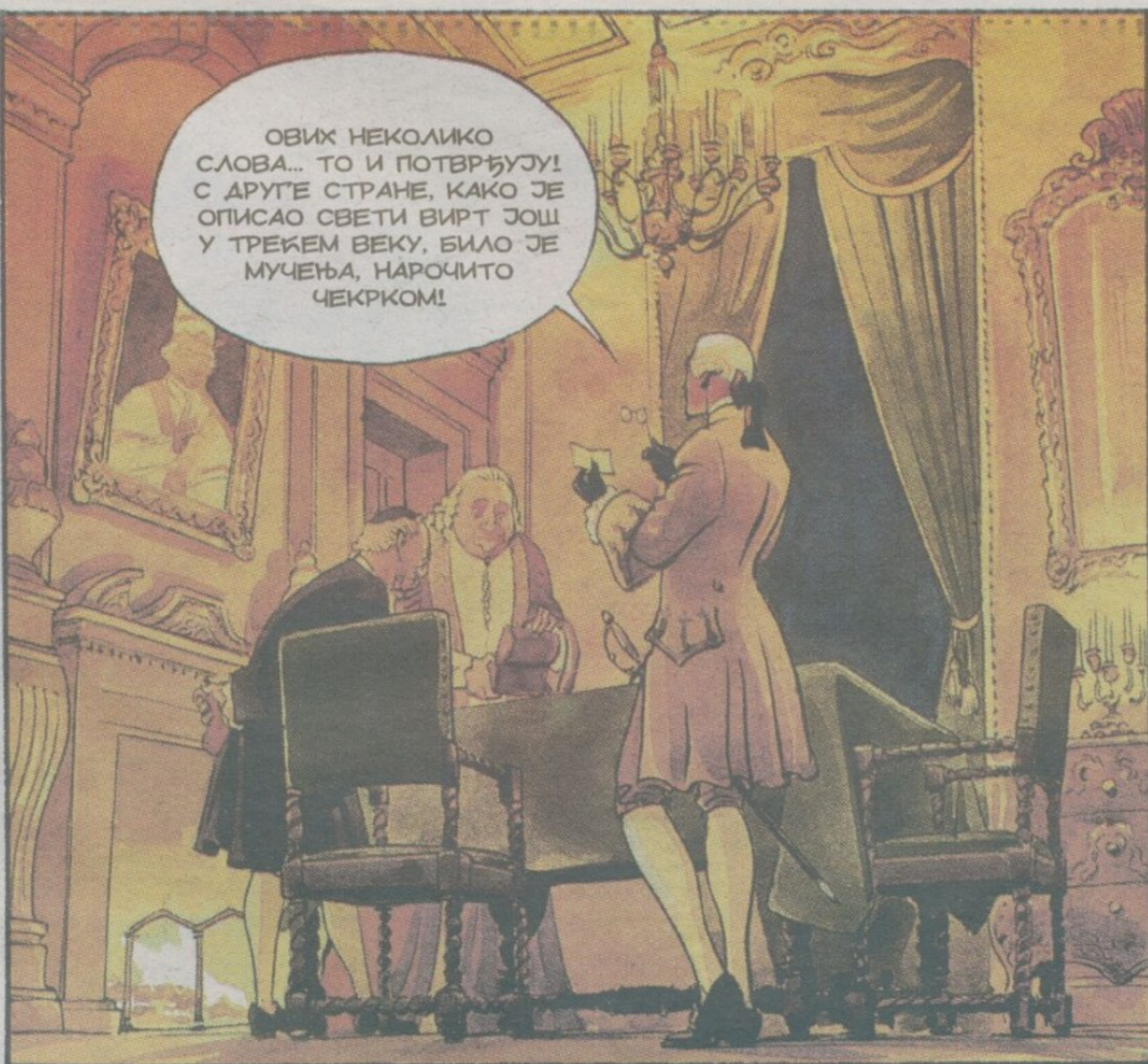
ЈУРИШ НА ПЛАЧКАШЕ
ГРОВОВА!

МАЛИ ШВАЈЦАРЦИ!
ЕВО НАЈЗАД ПРИЛИКЕ ДА ИМ
МАЛО ПРЕКРОЈИМО ТЕ ГЛУПАВЕ
УНИФОРМЕ!

АХ, СВЕТИ,
ПРЕДИВНИ МАЛИ ПРСТ!
ВЕК НА ПРВИ ПОГЛЕД,
ВИДИ СЕ ДА НЕ ТРЕБА
СУМЊАТИ У ЊЕГОВО
УЗВИШЕНО ПОРЕКЛО!

ОВИХ НЕКОЛИКО
СЛОВА... ТО И ПОТВРЂУЈУ!
С ДРУГЕ СТРАНЕ, КАКО ЈЕ
ОПИСАО СВЕТИ ВИРТ ЈОШ
У ТРЕЋЕМ ВЕКУ, БИЛО ЈЕ
МУЧЕЊА, НАРОЧИТО
ЧЕКРКОМ!

НАЖАЛОСТ И ИСКРИВЉЕНОСТ
ПРЕДЊЕГ ДЕЛА ОВОГ ПРСТА,
ЈАСАН ЈЕ ДОКАЗ
ДЕЈСТВА ЧЕКРКА!

ЈЕСТЕ ЛИ БАШ УВЕРЕНИ
У ТАКВО АНАТОМСКО
ТУМАЧЕЊЕ?

ТО ЈЕ ПОТВРДИО СВЕТИ
ФЕНИЛИОН У СВОЈИМ
ТЕОРИЈАМА ЈОШ У
СРЕДЊЕМ ВЕКУ!

ЧУЛИ СТЕ, ВОТРЕЛ?
АКО ЈЕ СВЕТИ ФЕНИЛИОН
ТАКО ИЗРИЧИТ, НЕКЕМО
МОЊИ ДА СЕ ПОГАЂАМО
ОКО ЦЕНЕ...

... ТИМ ПРЕ ШТО ВЕРУЈЕМ ДА ЋЕ НАШ
ПРИЈАТЕЉ НАЈИ НАЈЧИСТИЈИ НАЧИН
КАКО ДА ПОТРОШИ ОВАЈ НОВАЦ!

ПИЌЕ ЗА
СВЕ У
КАФАНИ!

ДОШАО ЈЕ У
МОЈ ДЕО САЛЕ! ДА
СЕ НИСИ УСУДИЛА
ДА МУ ПРИЂЕШ!

НАРУЧУЈУЌИ
ВИНО, У ПРОЛАЗУ
МЕ ЈЕ УХВАТИО
ОКО СТРУКА! ШТА
КАЖЕШ НА ТО?

ПОКАЖИ МИ ДЛАН
ДА ТИ ПРОЧИТАМ КОЈА
ТЕ СВЕ БОГАТСТВА И
ЗАДОВОЉСТВА
ЧЕКАЈУ!

ИМА И ДРУГИХ
ДЕЛОВА ТЕЛА КОЈИ
БИ ТИ ЈОШ ВИШЕ
РЕКЛИ О МЕНИ!

СИГУРАН САМ ДА БИ ОНДА
ПРОЧИТАЛА И СОПСТВЕНУ
ЛИНИЈУ СРЕКЕ!

МОЈА СРЕКА, ТВОЈА СРЕКА!
КОЈА ЈЕ РАЗЛИКА,
ДРАГИ?

НАСТАВАК У СЛЕДЕКЕМ БРОЈУ

У марту 1796. године у Паризу је одржано врло сиромашно, а надасве кратко грађанско венчање. Осим сведока, нико није био позван. Чак ни чланови најуже породице младенаца. По свој прилици, младожења је био против тога, а за то су постојала бар два разлога. Невеста је наиме била шест година старија од будућег мужа, а имала је и двоје деце из претходног брака. Такав избор свакако не би одобрили родитељи двадесетшестогодишњег младића који је решио да ступи у брак. А младожења је био генерал Наполеон Бонапарта, будући француски цар. Његова изабраница била је Марија Жозефина Роза Боарне, удовица Александра Боарнеа коме је две године раније гиљотина однела живот. Два дана касније, млади генерал требало је да преузме команду над италијанском војском.

Лажно богатство

Сведоци су стигли на време у општинску дворану: Већ је пало вече, а у незагрејаној дворани готово ледено. Могао се стећи утисак да се све одиграва на брзину, као да је реч

о тајном браку. Невеста и њен сведок стигли су пре младожење који је каснио. Венчање је трајало кратко. Сведоци су ставили свој потпис и Наполеон је могао већ сутрадан да отпутује. Генерал је одлагао тренутак када ће своје родитеље Карла Бонапарту, адвоката са Корзике, и мајку Летицију Рамолино упознати са невестом и саопштити им да се оженио. Слично је размишљала и Роза, сада Жозефина Бонапарте, рођена на Мартинику 1763. године: за њену децу Ежена и Хортензију успомена на убијеног оца и даље је била веома жива...

Пре него што ће ступити у брак, Наполеон је сазнао да га је Жозефина лагала причајући му о свом иметку. Јер, њено богатство није било ни толико велико, а ни породич-

но. Највећи део свега што је Жозефина имала били су дарови њених љубавника. Дакле, није била ни поштена, ни искрена. Па ипак, млади генерал био је толико страшно заљубљен да је решио да јој опрости и ожени је. Ма каква била, она је за њега значила прозор у монденски свет. Млади војсковођа добро је знао да је странац и то странац ружних навика и понашања...

Чим је младожења отпутовао, Жозефина је наставила да живи пређашњим начином живота.

Међутим, Наполеон је знао шта ради. Жозефини је свакодневно писао страствена писма: недвосмислено јој је стављао до знања колико је воли, а још више колико је жели. Можда управо због то-

га није успела сасвим да га заборави...

Тог пролећа 1796. године, Жозефина и њене две нераздвојне пријатељице Паризом су проносиле најновију моду – хаљине које су се одлично слагале уз плес – нову страст за Французе. Људи су играли где год им се пружила прилика, а Жозефина је још од детињства била позната као изванредна играчица.

Стидљива девојка са Мартиника

Свакако је занимљива чињеница да је Жозефина, рођена на Антилима, у сасвим другачијем природном, али и друштвеном окружењу, у тренутку када је стигла у Француску била сматрана за претерано скромну и повучену девојку.

НАПОЛЕОНОВА НЕВЕСТА

Пре него што ће ступити у брак, Наполеон је сазнао да га је Жозефина лагала причајући му о свом иметку. Њено богатство није било ни толико велико, а ни породично. Највећи део свега што је Жозефина имала били су дарови њених љубавника...

Нашавши се 1779. године у новчаним неприликама, отац је девојку послао у Париз како би се удала за племића Александра од Боарнеа. Он је журио да се ожени јер је само тако могао да дође до великог породичног наследства. Будући превише повучена, девојка је одлазила на часове лепог, али и нешто слободнијег понашања. Часови су несумњиво уродили плодом. Када је родила двоје деце, Жозефина је од мужа затражила развод. А потом почела да мења љубавнике...

Револуција је учинила да Александар Боарне постане херој, а Жозефина – утицајна жена. Завршили су у затвору: Александар је осуђен на гиљотину, а Жозефина помилована у последњем тренутку. Жозефинин удовички живот био је посвећен уживању. Утицајни пријатељи упознали су је најзад са Наполеоном Бонапартом који ће је 1804. године учинити царицом. Међутим, већ 1809. године цар је затражио развод. Жозефина је умрла 1814. године, седам година пре свог другог мужа Наполеона Бонапарте ■

М. О.

СПОЈИТЕ ПАР!

1. „Амадеус“
2. „Американац у Паризу“
3. „Ганди“
4. „Кум“
5. „Ловац на јелене“
6. „Лоренс од Арабије“
7. „Париз-Тексас“
8. „Поноћни каубој“
9. „Прохујало с вихором“
10. „Север-северозапад“

- а. Френсис Форд Копола
- б. Џон Шлезингер
- в. Мајкл Ћимино
- г. Вим Вендерс
- д. Виктор Флеминг
- ђ. Милош Форман
- е. Алфред Хичкок
- ж. Ричард Атенбороу
- з. Дејвид Лин
- и. Винсент Минели

АНАГРАМ

Ова зверка
куна није,
у ДРАВИ се
име крије.

ПОМИЦАЉКА

Називе животиња померите лево-десно тако да у две узастопне усправне колоне добијете називе још два представника фауне.

НОСОРОГ
ПОСКОК
КОРЊАЧА
ЛАСИЦА
МУЛА
МАЈМУН

ПОГАЂАЉКА

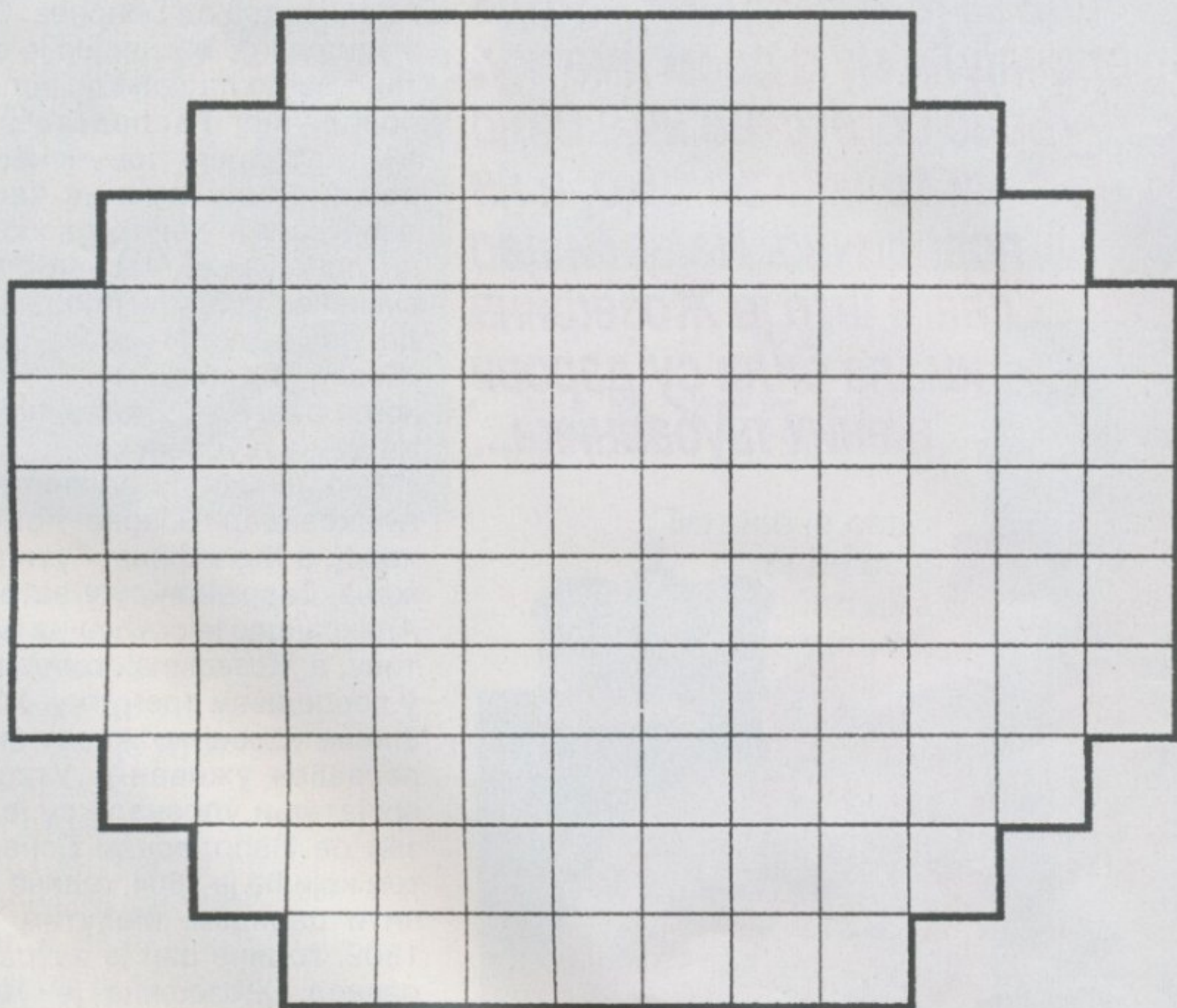
ДРАГАН (3)
РОБЕРТ (3)
ЗЛАТКО (3)
НОВИЦА (3)
СТОЈАН (3)

?????? (6)

БРОЈЕВИ

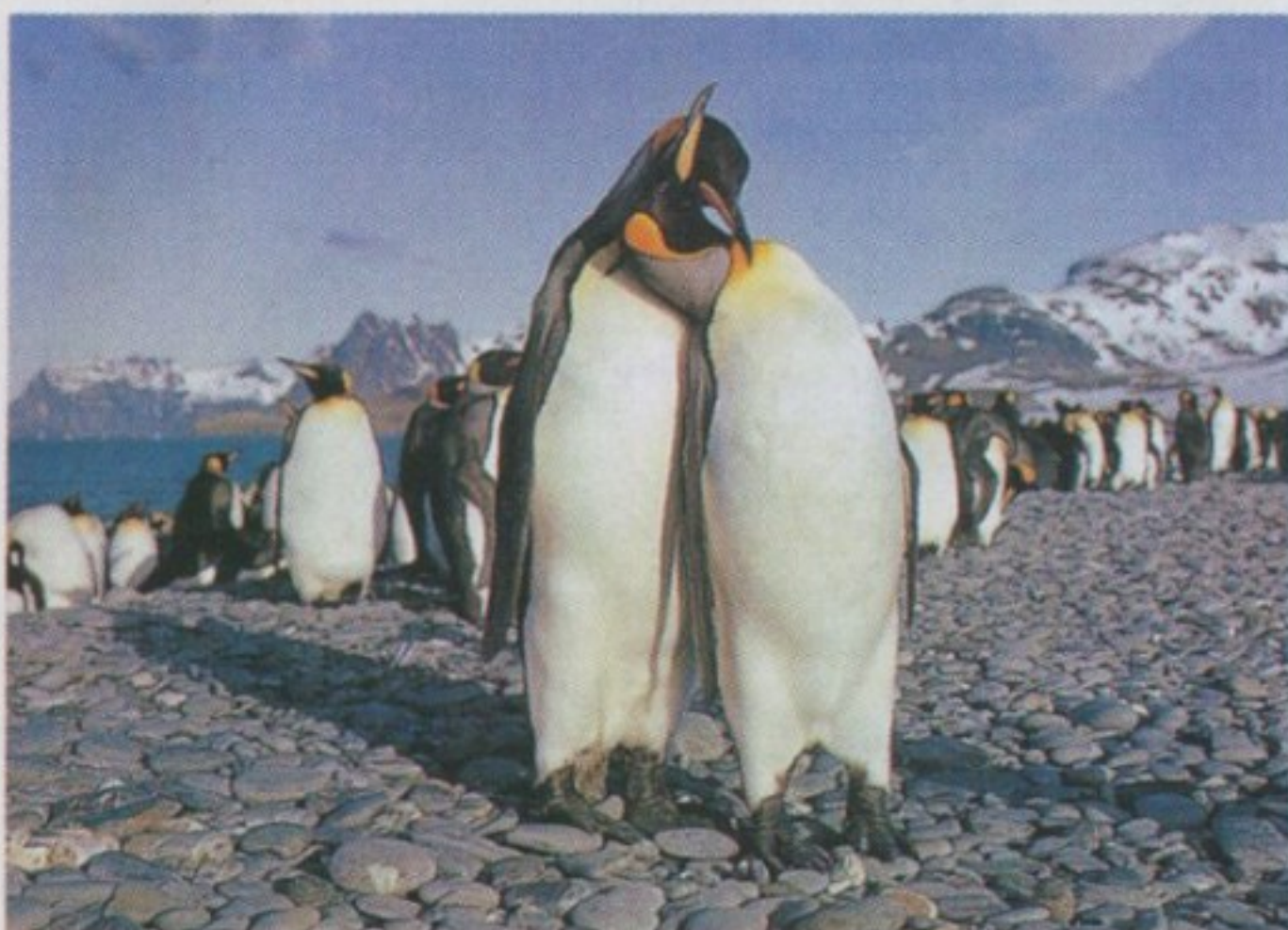
Који број наставља низ?
6 13 19 24 28 ?

УКРШТЕНИЦА ЗА СТРПЉИВЕ

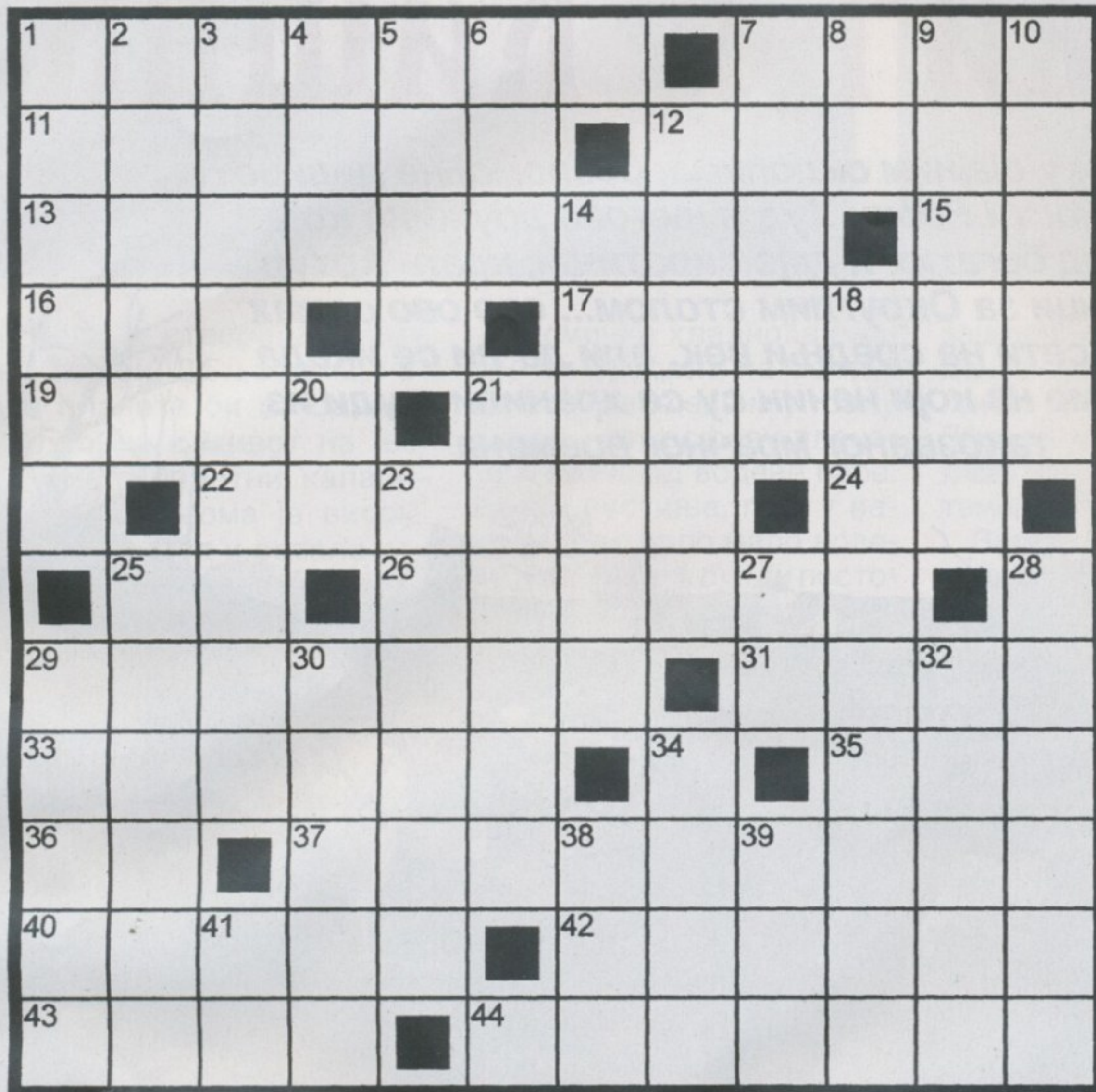

У први водоравни ред упишите назив птице са слике. Укрштеницу даље решавајте распоређујући речи из пописа и уцртавајући црна поља која недостају.

АВЕ, АСАСИН, АТАШЕ, АШ, БАКАЛАР, БУСОЛА, ВАТИКАН, ВЕТАР, ВИНАРИЈА, ГАГАРИН, ГРАВЕР, ДАРИНКА, ЕТНА, ИБЕР, ИНАТ, ИНТРИГА, ЈОВАНА, КАНАРИНАЦ, КАРСТ, КЗ, КОВ, КОЛЕГИЈУМ, КОЛОР, КОНТРАНАПАД, МИРА БАЊАЦ, НАЛАЗ, НАПИС, НАР, НИЛ, НОР, НОШЕЊЕ, НЦ, ОРО, ПАНО, ПУБ, САРА, СПИСАК, ТАБ, ТУЈА, ЦАКАНА, ШЕР ■

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

ВОДОРАВНО: 1. Пасти из нечега, 7. Бивши холандски фудбалер, Руд, 11. Планина код Требиња, 12. **ИМЕ ПИСЦА СА СЛИКЕ**, 13. **НАЈ-ЗНАЧАЈНИЈЕ ДЕЛО ПИСЦА СА СЛИКЕ**, 15. Име глумице Маргрет, 16. Магарећи глас, њак, 17. Врста

птице, 19. Вештачка кожа, 21. Шепати, ћопати, 22. Врста занатлије (мн.), 24. Лична заменица, 25. Иницијали глумца Иствуда, 26. Било какви, 29. Припадник једне хришћанске цркве, 31. Главни град Норвешке, 33. Име голмана Кана,

35. Фабрика аутомобила из Прибоја, 36. Други и први самогласник, 37. Кретање честица према аноди при електрофорези, 40. Омотач јајета, 42. Справа, 43. Са доње стране, одоздо, 44. Портири ■

УСПРАВНО: 1. Заповедници иле (чете коњаника у старој Грчкој), 2. Амерички глумац, Том, 3. Изрећи похвалу, 4. Грчка богиња освете, 5. Усамљено, 6. Прост број, 7. Мера за драгоцености, 8. Аутомобилска ознака за Руму, 9. Сlike рађене уљаним бојама, 10. Кухињске посуде, 12. Парњак, вршњак, 14. Остатак сала који остане при цеђењу масти, 18. Апарат за мерење морских дубина, 20. Суседна слова азбуке, 21. Чувена колумбијска певачица, 23. Име глумице Дравић, 25. Кључ за све браве, 27. Домаће мушко говедо, 28. Обрађивати земљу плугом, 29. **ПРЕЗИМЕ БРАЗИЛСКОГ ПИСЦА СА СЛИКЕ**, 30. На овај начин, 32. Име глумца Ристовског, 34. Наш песник, Васко, 38. Светло на аутомобилу, 39. Оружани сукоб, 41. Аутомобилска ознака за Смедерево ■

Решења на страни 61

ПОЛИТИКНИ

ЗАБАВНИК

(7-14.11.2003.)

ЛИСТА ИНОСТРАНИХ СИНГЛОВА

бр. 123/44

1. (2) ▲ **BLUR** – Good Song (5)
2. (4) ▲ **DAVID BOWIE** – New Killer Star (4)
3. (6) ▲ **THE CORAL** – Secret Kiss (4)
4. (7) ▲ **THE STROKES** – 12:51 (4)
5. (1) ▼ **ELVIS PRESLEY**
– Rubberneckin' (Paul Oakenfold Remix) (6)
6. (9) ▲ **SUEDE** – Attitude (3)
7. (8) ▲ **YEAH YEAH YEAHS** – Maps (5)
- 8.(10) ▲ **R.E.M.** – Bad Day (3)
- 9.(13) ▲ **PRIMAL SCREAM**
– Some Velvet Morning (2)
10. (3) ▼ **METALLICA** – Frantic (6)
11. (–) и **SHERYL CROW**
– The First Cut Is The Deepest (1)
12. (5) ▼ **FOO FIGHTERS** – Have It All (6)
- 13.(15) ▼ **EVANESCENCE** – Going Under (2)
14. (–) и **TRAVIS** – Re-Offender (1)
- 15.(16) ▲ **FINLEY QUAYE ft. BETH ORTON**
– Dice (4)
- 16.(17) ▲ **BLONDIE** – Good Boys (3)
- 17.(18) ▲ **DEXY'S MIDNIGHT RUNNERS**
– Manhood (2)
18. (–) и **ELECTRIC SIX** – Dance Commander (1)
- 19.(11) ▼ **THE ROLLING STONES**
– Sympathy For The Devil (Neptunes Remix) (9)
- 20.(12) ▼ **PLACEBO** – Special Needs (7)
- 21.(14) ▼ **FEEDER** – Find The Colour (5)
- 22.(19) ▼ **NICKELBACK** – Someday (8)
- 23.(20) ▼ **LIMP BIZKIT** – Eat You Alive (8)
- 23.(21) ▼ **GROOVE ARMADA**
– But I Feel Good (6)

Испали:

BLACK REBEL MOTORCYCLE CLUB

– Stop (11)

RADIOHEAD – Go To Sleep (6)

DIDO – White Flag (8)

Листу уређује Ах-Неша.

www.sezampro.yu

Радио
ПОЛИТИКА

Препоручујемо:
TEXAS

Групу **Texas** је оформио 1986. у Глазгову, Џони Мекелон, ветеран шкотског рока. Мекелон је басиста, а **Texas** још чине Еди Кембел (клавијатуре), Али Мекерлејн (гитара), Ричард Хајнд (бубњеви); у оригиналној постави био је Стјуарт Кер и Шарлин Спитери (вокал и гитара). Име су узели из назива филма Вима Вендерса **Paris, Texas** за који је Рај Кудер компоновао музику. Са деби-албума **Southside**, који се појавио 1991. (продат у 1,6 милиона копија), бенд има и први број 1 на UK листи **I Don't Want A Lover**. Њихова музика представља спој блуза, R&B, soula и кантри-фолка. Ове године објавили су 9. албум **Carnival Girl**.

105,2 и 91,5 MHz FM Stereo

КАКО СЕ ЈЕЛО У СРЕДЊЕМ ВЕКУ

Тањир, мач и кашика

Витезови у сјајним оклопима, беспомоћне девице у опасности, Робин Худ и његова дружина која краде од богатих и даје сиротињи, краљ Артур и састанци за Округлим столом... све ово одмах нас подсети на средњи век, али да ли се икада запитамо на који начин су се хранили људи из такозваног мрачног времена

Храна се у средњем веку припремала на једноставан начин, а послуживању се није поклањала велика пажња као што то чинимо данас.

Људи из виших друштвених слојева јели су много меса, рибе, али и хлеба, а кувари су посебно придавали значај разном биљу и зачинима. С друге стране, оброк сељака или пољских радника састојао се од раженог хлеба, шкрте порције меса, поврћа, а понекад и сира. Живина или зечетина припремала се само у посебним приликама.

Орао на жару

Хлеб је био најважнија храна средњег века. Најчешће се месио од јечма, али и других житарица укључујући пшеницу, лан и мекиње. И просо се користило за прављење хлеба, али се узгајало углавном за сточну исхрану. Обично сеоско домаћинство трошило је око трећине свог прихода на хлеб и пшеницу.

Веровали или не, хлеб је у средњем веку био изненађујуће добар и барем је споља изгледао исто и за богаташе и за оне сиромашне – округла векна по средини означена крстом.

У то време у манастирима су се правили разни сиреви, од којих су многи познати и данас. Били су то буфор, бри, камамбер, чедар (први пут се појавио око 1500. године), затим комт, котиц, ементалер, гројер, маролиј, моцарела, порт-салут, рекокта (данас позната као рикота), спермис (зачињен биљем), стилтон... Чувена горгонзола појавила се још 879. године, рокфор 1070, а пармезан тек 1579. године.

Месо се обично пекло на роштиљу, припремало се и као гулаш или се од њега правила пита. Срнетина, ведровина, овнујско месо, месо дивљег бика и телетина били су доступни углавном вишим слојевима друштва.

Када је црква забранила месо петком, суботом, током поста и других верских празника који су обухватили око трећину године, јела се риба. А како би се што дуже очувала, усољавала се или киселила.

Слатководна риба сматрана је драгоцености, па су феудалци помно чували токове својих река, језера и потока од недозвољеног риболова. На средњовековној трпези често су се могли наћи бакалар, сардина, лампреда, јегуља, штука, пастрмка, ослић, деверика, скуша, морски пас, а јеле су се и фоке, ређе делфини. Један од средњовековних морских специјалитета биле су остриге.

И храна и лек

Од птица јело се све: лабудови, гуске, пауни, копуни, патке, чворци, препелице, фазани, јаребице, орлови, галебови, роде, ждралови, чапље и, наравно, кокошке. Јели су се и голубови. Средњовековни човек гајио је голубове током целе године и у зиму они су стизали на трпезу.

Саставни део средњовековне исхране било је и поврће, али се сматрало другоразредном храном и углавном се, као и данас, служило као прилог. Од поврћа узгајала се цвекла, затим карфиол, целер, паштрнак, радиш, бундева, купус, шаргарепа, прازی-

лук, црни и бели лук, пасуљ, грашак, тиквице, краставац, диња, маслине, печурке... Црни лук се сматрао сељачком храном и виши слојеви су га избегавали сматрајући да у човеку изазива „болестан хумор“. Поврће се кувало са додатком бутера, маслиновог уља и соли, попут данашњих супа, или се само барило, потом пасирало, након чега се мешало са другим састојцима за питу или за разне нараве.

Воће се сматрало делом раскоши, храном богатих и служило се да би задивило госте. Тако су се на двору енглеског краља Хенрија VIII оброчи често завршавали воћем. Остали су се задовољавали оним што би убрали у својим баштама, а воће попут поморанџе сматрано је веома ретким и далеко од домаћаја обичног човека. Воће које је свима било доступно биле су јабуке, кајсије, грожђе, јагоде, рибизле, купине, шљиве, вишње, крушке, смокве, нар... Средњовековни лекари препоручивали су да се свакодневно, поред редовне исхране, узима и жир, кестен, бадем, лешник, орах и пистаћи, како би се олакшала пробава. Ово воће користило се за справљање разних послатица, али и у „сланој“ исхрани.

Зачини су се користили да би се обогатио укус јела, али и да би се прикрио мирис често већ покварених састојака. Већину ондашњих зачина користимо и данас: бибер, со, бели лук, анис, першун, босиљак, рузмарин, влашац, коријандер, ђумбир, цимет, сирће... Шафран, који је и данас међу најскупљим светским зачинама, користио се да јелима да бољу боју, али је његова употреба, због цене, била мала. Мускатни орашчић додавао се слаткишима, али и месоу како би се отклонио непријатан мирис. Као заслађивач употребљавао се првенствено мед. Многа домаћинства узгајала су пчеле и производила око шездесет килограма меда годишње.

Зачинско биље употребљавало се као додаток храни, али и из здравствених разлога. Анис је, на пример, служио као лек против гасова или да би се смањило знојење, каранфилић против болова и упала, камилица против главобоље, а лимун, осим за јело, користио се и за полирање намештаја. Ђумбир је био лек против куге и стомачних тегоба, нана за отклањање бола у стомаку и у случају тровања или код отворених рана. Рузмарин је служио за прање лица и зуба, али и за спречавање разних зараза као и шафран.

У широкој употреби била је и горчица. Подаци говоре да је просечна средњовековна породица трошила и до 50 килограма семена годишње. Горчица је имала широку примену – додавана је већини куваних јела да побољша и „изоштри“ укус, а и за сок у коме се чувало воће и поврће. Семе горчице користило се цело или се млело. Уље које садржи горчица било је познато у спречавању размножавања неких врста квасца, бактерија и лишајева. Горчица се гајила у многим домаћинствима и зато је била много јефтинија од осталих зачина.

Шира, вино пиво...

Како је потицала са извора који су често били затровани, вода се врло ретко користила за пиће. У средњем веку више су се пила разна алкохолна пића – шира, вино, пиво. Данашњи омиљени напци као што су какао, кафа и чај нису тада били познати Европљанима.

У средњем веку јело се двапут дневно. Доручковало се тек касно преподне, по завршетку јутарњих послова. Доручак је обично био сасвим скроман. Хлеб умочен у вино, понекад лосос или харинге. Богатији доручак каткад је садржао и пиво, усољену рибу, пастрмку или комад говедине. За ручак се није знало, већ је најобилнији

Из ризнице манастира Хиландар: средњовековни прибор за јело, виљушка и кашика у посуди за вино

Метални тањир припада истом раздобљу

оброк била вечера. Јела се супа, месо, поврће, риба и пило вино.

Ражањ наше прошлости

Сам простор средњовековне кухиње био је веома занимљив. Пећи и рерне правиле су се од камена, а за печење се користио

загрејани камен. Поједини кувари користили су врућ пепео. Поступак је био сличан оном са сачем који нам је познат из наше прошлости. Кухиње су се разликовале у зависности од богатства домаћинства и начина живота. Огрев је био скуп, па се кувало на ватри у главној просторији, што значи да није било ограђеног кухињског простора. Изнад ватре, баш као и данас, пекло се на ражњу. Постојале су куке на које су се вешали котлићи разних величина, што се још може затећи у неким нашим сеоским домаћинствима. Дршке на тигањима биле су много дуже него данас да би омогућиле куварима несметан рад на безбедној удаљености од ватре. Шерпе и тигањи имали су три ножице како би могли да се сместе баш на ватру, међу угаљ или дрва. Најважнији задатак било је одржавање ватре јер су средњовековне куће углавном биле грађене од дрвета. Јасно је шта је и најмања непажња могла да изазове.

Количина и квалитет тањира одражавао је друштвени положај домаћинства. Богаташи су јели из сребрних или златних тањира док је сиротиња обично користила дрвено или керамичко посуђе. Од госта се очекивало да на гозбу понесе свој прибор за јело. У Енглеској је то била кашика. Кашике су прављене у разним облицима и биле су веома цењене у доба владавине Тудора. Док се у Европи служило и виљушком, у Енглеској је овај део прибора почео да се употребљава тек крајем 17. и почетком 18. века. Нож је био сличан ножу којим се данас служимо само што није био израђен од нерђајућег челика, па је морао да се чисти након сваког obroка.

Обавезни део средњовековне трпезе био је и умиваоник где су се прале руке пре obroка и између различитих јела ■

Венислав Цидић

Средњовековни гурманлуци припремали су се од поврћа. На слици је род из баште манастира Хиландар где се поврће и данас узгаја као и пре неколико стотина година

МАЛИ МИТА, ВЕЛИКИ ДИМИТРИЈЕ

ШТА ПРИЧА БАЛЕТ?

У нашем балету
има добрих
кореографа, али
нико од њих није
толико битан по
историју ове
уметности колико
Димитрије Парлић

Димитрије Парлић:
„Играчи су у рукама
кореографа као боје
у сликаровим...”

Све је почело оне вечери када је мали Мита пожелео да и он доживи радост коју осећају глумци док другима причају велике и узбудљиве приче. Били су то глумци неке од многих путујућих позоришних трупа, чести гости на преноћишту у хану Митиног оца, познатог у Скопљу. Расположени након добре вечере, приказивали би осталима у кафани представе о животу краљева и великих јунака. Мали Мита их је гледао кришом од родитеља, сакривен у мраку дворишта, и маштао да једног дана, када порасте, буде и он део позоришта.

Димитрије Парлић, Мита, како су га звали од детињства, постао је кореограф и испричао је људима многе лепе и важне приче претварајући најчувенија дела балетске музике у уметност игре. Димитрије Парлић постао је важан за балет колико је важан Иво Андрић за књижевност, Стеван Мокрањац за музику, Паја Јовановић за сликарство. Недавно објављена, изузетно документована и обимна монографија „Кореограф Димитрије Парлић“ Милице Јанковић приказала је човека који је променио историју нашег балета.

ДЕЧЈА ИГРА: У широј породици Парлићевих нису могли да се сложе кад је рођен мали Мита. По једнима, Петар и Косара добили су најчетрдесет шест

млађе, пето дете пре 23. октобра 1916. године, а по неким после, како је писало у крштеници. Сагласни су били да је то било у Солуну. Без обзира на то што се није сећао Солуна, Мита је другарима у Скопљу, где су се Парлићеви преселили у његовим првим годинама, тврдио да је тамо учио балет. Како је тако мали сазнао шта је балет, не зна се. Друговима је пре подне приказивао оно што је кришом видео увече на представи путујућих глумаца. Није му било лако, морао је да глуми све ликове, па је скакао с једне на другу страну замишљене позорнице не би ли дочарао дијалог. Најтеже су му биле сцене мачевања или двобоја – никако није могао да смисли како да глумац убије самог себе! „Сећам се да сам скакао као луд“, сећао се Димитрије Парлић.

Митин отац синовљеве „представе“ тумачио је као једну од дечачких залуђености. Али, кад је дошло време

уписа у гимназију, а Мита није одустајао од позоришта, отац га је из скопске гимназије преместио у новосадску да учи под надзором старијег и озбиљнијег брата Драгутина који је тамо радио. Међутим, очева препрека уместо да га удаљи, Миту је приближила позоришту. Наиме, Београд је близу Новог Сада, близу Глумачке школе Народног позоришта, и Димитрије је, кријући од оца, уместо у гимназију свакодневно одлазио да учи оно што воли. Брат Драгутин је, пред очигледно несавладивом Митином жељом, морао само да попусти.

ПОЧЕЦИ: У Глумачкој школи могао је да учи о позоришту и да учествује у представама. Није се одмах определио за балет, само је посећивао часове класичног балета. За сезону 1939/40. године Димитрије Парлић потписао је први уговор као играч са Народним позориштем. Младом и, што је за анегдоту која следи важније, неискусном Парлићу није било једноставно са балетским звездама око себе: они су били солисти док је он тек почињао у групи. Када је

први пут играо у тројци, и то у малом делу једне опште целине, Анатолиј Жуковски, велики уметник а тада шеф ансамбла, рекао му је да на представи иступи мало испред друге двојице играча – изгледаће као да је солиста. Мита је, наравно, урадио како га је саветовао Жуковски. Колеге су биле згрануте! Тако нешто је недопустиво. Сви су га критиковали, а највише Жуковски. Касније, у четири ока, објаснио му је да је морао да га грди пред другима, али и да је добро што га је Мита послушао зато што је то једини начин да публика запази почетника.

Димитрије Парлић постао је кореограф у Загребу, у Хрватском народном казалишту, на крају Другог светског рата. Поставио је на сцену „Игру удвоје“ на музику Светомира Настасијевића и „Македонско коло“ Олега Гребеншчикова, а затим кореографију за плесне делове у опери „Пикова дама“ Петра Иљича Чајковског.

ВЕЛИКИ БАЛЕТ: „Копелија“ Леа Делиба прва је Парлићева кореографија целовечерњег балета. Премијера је била 12. јуна 1948. године у Народном позоришту у Београду. Публика је била задивљена Парлићевом храброшћу што се, иако дебитант у кореографском послу, усудио да промени структуру и балета и либрета, да чак од два чина направи три, промени карактер неких главних ликова, а да место радње уместо града премести у идиличну селску средину. „Копелија“ је била најава једне од особености кореографског рада Димитрија Парлића – оригиналности.

Следећи балет у том правцу био је „Ромео и Јулија“ Сергеја Прокофјева. Овације на премијери, 1949. године, биле су очигледан знак да је Парлић добро раз-

„Охридска легенда“: Мита Парлић као Марко и Мира Сањина као Биљана

мишљао иако то није било у истом смеру као у тада изузетно хваљеној московској кореографији. Критичари, међутим, нису смели да деле мишљење публике, морали су да се повинују укусу социјалистичког реализма који је пропагирала комунистичка партија а не личном утиску, па су о „Ромеу у Јулији“ писали ретко и веома уздржано. Њихове колеге у иностранству нису имале ту тешкоћу, па су на гостовањима београдског Балета кореографију и извођење „Ромеа и Јулије“ пратиле изузетне похвале.

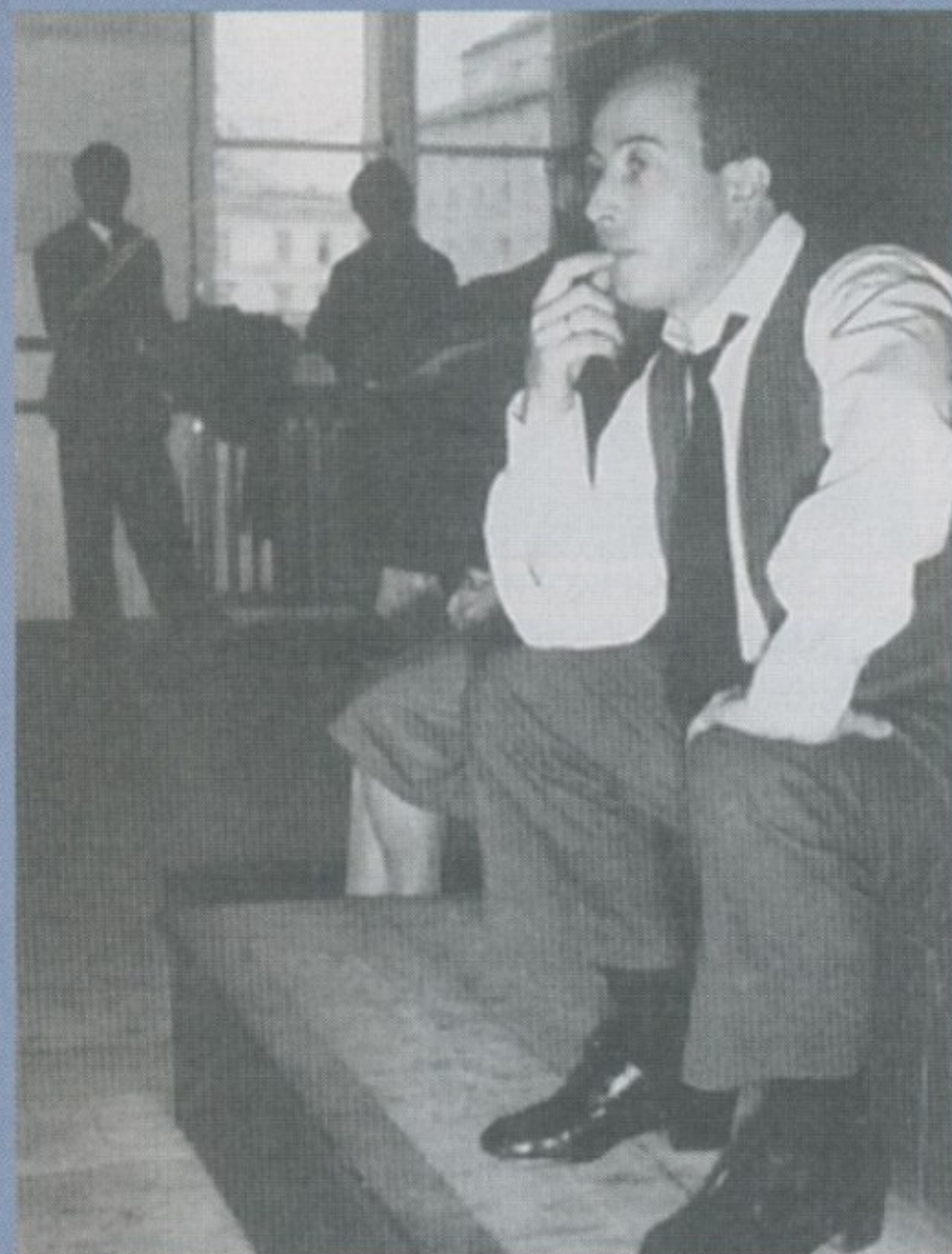
Премијера „Лабудовог језера“ у Београду, 16. маја 1970. године, показала је сценску замисао каква се у свету још није назирала. Балет је извођен до 1994. године, 349 пута. Све искуство везано за „Лабудово језеро“ Парлић је исказао у београдској представи. По историчарима, нико пре њега није направио балет као велики драматуршки и ликовни спектакл. Аутор сценографије и костима био је Кшиштоф Панкијевич, један од водећих европских уметника. Због раскошности, декор је деловао као један од учесника балета, што је тада било авангарда. Тек четири године након Парлићеве поставке, у Москви, Рудолф Нурејев ће показати балет са деловима спектакла.

ОХРИДСКА ЛЕГЕНДА: На списку балета Димитрија Парлића је више од сто наслова. Најчувенији је „Охридска легенда“ Стевана Христића. То је балет надахнут народном легендом о љубави Биљане и Марка пуној препрека: Биљанини родитељи удају је за другог, Марко смишља отмицу Биљане, али у том тренутку долазе јаничари и одводе госте и Биљану у ропство. Марко је уз помоћ вила спасава и венчање Биљане и Марка слави се у општој радости.

Премијера Парлићеве „Охридске легенде“ била је 29. децембра 1966. године. Пре његове, на београдској сцени постојала је само кореографија Маргарите Фроман играна 35 година пре Парлићеве. Сматрана је великом и непроменљивом, као и све остало у вези са Христићевим балетом, националним поносом. Парлић није био оптерећен легендама и ауторитетима. Да би направио „Охридску легенду“ какву осећа, усудио се да промени либрето балета и да

Са пробе „Чудесног мандарина“:
Душка Сифниос и
Димитрије Парлић

Димитрије Парлић на проби
у Бечкој опери

тако превазиђе форме које је наметало време, 19. век, у коме га је Христић написао. Дрзнуо се и у музику: проширио је други чин Христићевом „Симфонијском фантазијом за виолину и оркестар“. Увео је нове ликове, неке је изоставио, променио је места дешавања неких сцена. Најочљивија промена су кола – уместо фолклорним садржајима, решио их је језиком класичног балета, што је до тада био највећи домет националног балетског израза. Парлићева идеја да балет заснује на нашем фолклору био је најбољи начин да културно наслеђе веже са савременим животом. Парлић је постигао да игра, а не прича, буде у првом плану балета и да тиме достигне суштину ове уметности.

„Охридска легенда“ пунила је салу Народног позоришта седам година, све док није забрањена судском пресудом. Наиме, Југословенска ауторска агенција тражила је забрану извођења тог балета зато што је Парлић променио оригинални либрето и музику убацивши Христићеву „Фантазију“. И тада, а нарочито данас, судска забрана балета вероватно најзначајнијег у историји нашег балета чини се непотребном. Дешавања око „Охридске легенде“ Парлић је примио са сумњом, али и спокојно. Његов став био је да ради онако како једино уме. Није се жалио, није чак ни разговарао

о судском спору. У штампи, међу многим текстовима о том догађају, не постоји ниједан Парлићев интервју, чак ни изјава. Једини пут кад је Парлић јавно иступио било је на састанку Културно-просветне заједнице Београда: „У балету кореограф ствара представу на одређену музику. Стеван Христић писао је музику, а није правио балет... Балет је најслободнија музичко-сценска форма. То је мозаик у ком нема драматуршке повезаности. Оно што је на сцени, остављено је фантазији кореографа.“

Набрајање градова где је Парлић радио и где су играли његове кореографије и како су и колико хваљене, одузело би много простора. Ево само једне илустрације: „Чудесни мандарин“ на музику Беле Бартока, у Паризу, на отварању Театра нација, у Бриселу на отварању Светске изложбе, био је тријумф. У Паризу 1957. године представи је присуствовала сва културна елита, Жанин Шара, Жан Кокто, Андре Малро... У новинама је освануо напис: „Ремек-дело 20. века. Чудесни мандарин Београдског балета“.

КАКО ЈЕ РАДИО: За четрдесет година рада Парлић је дао само четири интервјуа. У једном од њих, објављеном 1977. године, скицирао је свој начин рада: „...Одлазим да радим тамо где ме позову, ако имам слободног времена. Волим добро да се припремим за рад јер желим увек нешто ново

да дам. Увек ми је тада тешко, као да први пут почињем... Делимично се слажем да су играчи у рукама кореографа, као што су боје у сликаровим... За мене играч није просто инструмент, већ сарадник у послу. Али је ипак инструмент јер кроз своје тело изражава оно што су моје и заједничке жеље у игри... О балету ја не знам да говорим, боље речено, уопште не волим да говорим. Кад почињем нови балет, онда се мучим, покушавам да изађем из задатка тако што створим увек нешто ново. Основна средства су ми гестови и емоције. Знате, знање о балету је једно, а креативност друго. Ја припадам оној другој врсти људи који у балету стварају, а не брину како ће то теоретичари класификовати и одредити. Кад правим балет – ја говорим, али да теоретичарем о балету – не знам.“

Парлић се исувише бавио стварањем да би мислио о дану када ће наставити да живи само кроз своје балете. Могуће је да није ни размишљао о својим балетима као о позоришном наслеђу, нити га је то занимало. Није познато да се о томе изјашњавао. Шта год да је мислио, његове кореографије су га учиниле савремеником: овог јуна Балет Народног позоришта поставио је његову кореографију „Ромеа и Јулије“, 18 година након његове смрти ■

Соња Ђирић

четрдесет седам

Припрема
др Зоран Живковић

„Политикин Забавник“ објавиће у неколико наставака најзанимљивије одломке из књиге Малбе Тахана „Човек који је бројао“.

Иза псеудонима Малба Тахан крије се знаменити бразилски математичар који је желео и неупућенима да дочара загонетке из света математике.

Пустоловине Беремиза Самира, човека који је бројао, воде читаоца на егзотично путовање током кога он, ослањајући се на своју изузетну математичку надареност, решава спорове, даје домишљате савете...

Књига „Човек који је бројао“ требало би ускоро да се појави у издању Издавачког атељеа „Поларис“. Уколико желите да у претплати обезбедите свој примерак по повлашћеној цени, то можете да учините телефоном (011/3110-064) или електронском поштом polaris@eunet.yu.

Браћа Харим и Хамед донели су ми два товара диња да их продам на тржници. Од Харима сам добио 30 диња да их продам по цени од 3 за динар; и од Хамеда сам добио 30 диња, али њих је требало продати по 2 за динар. Логично, пошто продам диње, Хариму је требало да дам 10 динара, а његовом брату 15 динара. Укупно бих им, дакле, дао 25 динара.

Но, када сам стигао на тржницу, обузеле су ме тмурне мисли. Ако почнем да продајем прво скупље диње, изгубићу купце. Ако, пак, почнем да продајем најпре јевтиније, касније ћу имати потешкоћа да продам других тридесет. Једино решење учинило ми се да продајем истовремено и једне и друге.

Доневши ту одлуку, измењао сам диње и почео да их продајем по цени од 5 диња за 2 динара. Изгледало ми је да сам исправно поступио: како је требало да продам 3 за 1 динар, односно 2 за 1 динар, било би једноставније продати их 5 за два динара.

дући да сам поступио веома промишљено. Зар није исто продати 3 за динар и 2 за динар као и продати 5 за два динара?

„Ствар уопште не би била значајна“, умеша се Хамед Намир, „да се у њу није уплео судија који води рачуна

како се може објаснити мањак:

Харимов део састојао се од 10 група по 3 диње. Сваку групу требало је продати по 1 динар. Тако би се укупно добило 10 динара.

Хамедов део састојао се од 15 група по 2 диње. Сва-

ЗАДАТАК: 60 ДИЊА

Илустровао Александар Ђорђевић

Пошто сам продао свих 60 диња подељених у 12 скупина по 5, добио сам укупно 24 динара. Али, како да тиме исплатим оба брата од којих је један требало да добије 10, а други 15 динара? Јавио се мањак од једног динара. Не умем никакo да га објасним бу-

о томе да на тржници нема никаквих превара. Чувши за овај проблем, није умео никакo да објасни мањак, па се опкладио у 5 динара да иза свега стоји крађа једне диње током продаје.

„Судија није у праву“, рече Беремиз, „и мораће стога да плати 5 динара. Ево

ку групу требало је продати по 1 динар. Тако би се укупно добило 15 динара.

Обратите пажњу на то да број група није истоветан. Како су диње продаване у групама од по 5, могло је да постоји само 10 таквих група. Пошто су ове групе продате по цени од 2 динара, преосталих 10 диња потицало је једино из Хамедовог дела из кога је диње, будући да су биле скупље, требало продавати по две за динар.

Мањак од једног динара проистекао је, дакле, из јевтиније продаје последњих 10 диња. А то значи да није било никакве крађе. Разлика од једног динара јавила се, у крајњој линији, услед разлике у цени између Харимових и Хамедових диња” ■

ПРЕТПЛАТНИЦА

Овим се неопозиво претплаћујем на ——— примерака књиге Малбе Тахана ЧОВЕК КОЈИ ЈЕ БРОЈАО по цени од 350 динара.

Име и презиме: _____

Поштански број и место: _____

Улица и број: _____

Телефон: _____ Е-mail адреса: _____

Претплатницу послати на адресу: Зоран Живковић, Булевар Михајла Пупина 10Е/162, 11070 Нови Београд.

Све додатне информације можете добити на телефон: 011/311-00-64

ПРОЧИТАЈ ПРОСКИТАЈ

ПИКСЕЛ ПО ПИКСЕЛ – ПОМПЕЈА

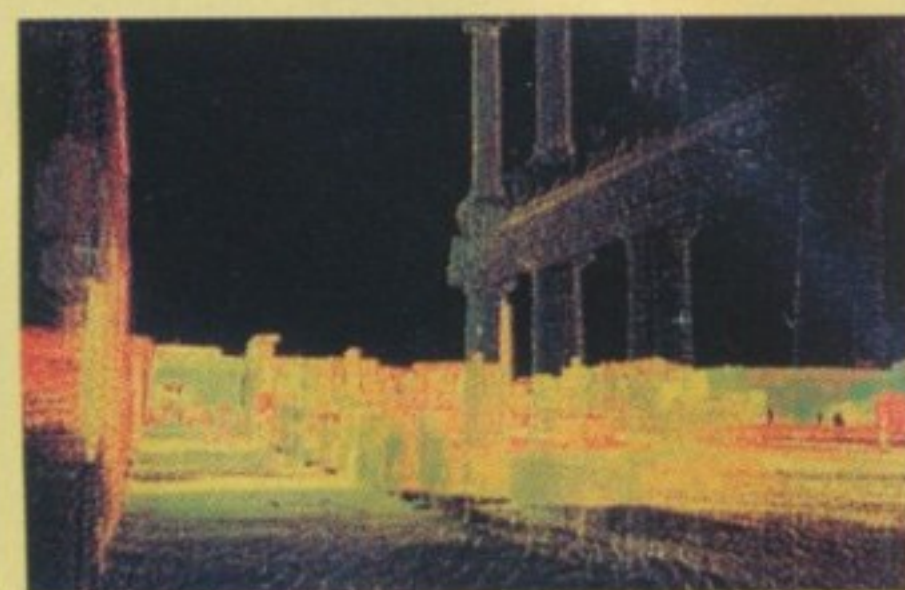
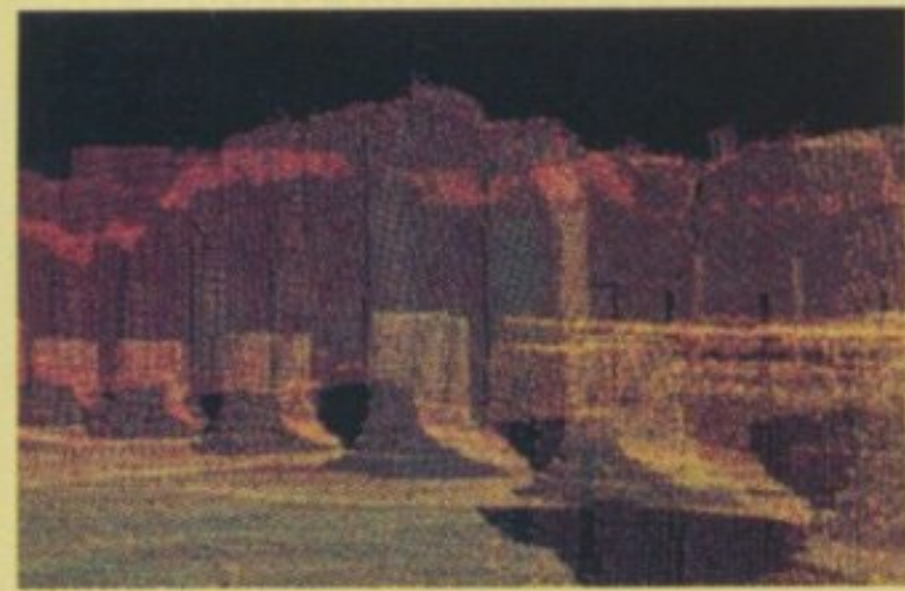

У два и по века откако је откривена, туристи, попови и зуб времена оставили су неизбрисив траг на Помпеји. У настојању да сачувају оно што је остало од града несталог у ерупцији Везува 79. године, научници за његову рекон-

струкцију користе тродимензионалне скенере и компјутерску графику сличну оној која се употребљава у нафтној индустрији. Дигитални прикази форума, амфитеатра, храмова и вила Помпеје до те мере су верни да ће археолози убудуће моћи да, уместо на лицу места, историјску локацију истражују седећи пред мониторима својих рачунара.

Толика тачност постигнута је захваљујући најсавременијој ласерској технологији која је научницима омогућила да остатке античког града бомбардују са 350 милиона ласерских зрака. Стручњаци намеравају да на крају, поред реконструкције постојећих, на основу података добијених помоћу моћних радара, авионских и сателитских снимака, верно реконструишу и потпуно уништене делове града који се данас више не могу видети.

Користећи исте технике, стручњаци УН и Берклија су у августу почели реконструкцију још једног историјског места – циновских кипова Буде из Бамијана у Авганистану које су талибани уништили ■

ПОСЛЕТНИ
ЗАБАВНИК

14. 11. 2003.

ЋУБРЕ КОЈЕ ЋЕ ЗАГУШИТИ ИНТЕРНЕТ

Како да бесплатно и сто посто гарантовано постанете избежумљени добитник 2603 и-мејл поруке које уопште нисте тражили?

Знате ви и без нас да вам се електронско поштанско сандуче свакодневно пуни спемом (енгл. = spam), нежељеним, углавном рекламним порукама са Интернета. А шта ако вам кажемо да ће досадне рекламе ускоро по броју далеко надмашивати праву електронску пошту која вам пристиже?

За почетак, очекујте да ће вам још колико током ове године у е-сандуче улетети 2603 поруке које уопште нисте тражили. То му дође, у просеку, седам спемова дневно. Рачунајте још да ћете до 2018, само на послу, примати по 40 досадних реклама, а потом, кад мртви уморни стигнете кући, још 54 које ће вас тамо дочекати. (Пет одсто посебно баксузних службеника биће засуто са чак 130 до 400 спем-порука дневно!)

Антиспем програми већ сами по себи нису свемоћни, а при том треба знати да их чак и у развијеним земљама користи свега 10 до 20 посто компанија. Још је мањи број оних који тој врсти заштите прибегавају код куће. Тужној слици додајте још и то да сте, како истраживања показују, сами криви за преко 30 одсто спем-ћубрета које вам стиже. Можете ли да се закунете да ама баш никада нисте учествовали ни у једној електронској наградној игри, ланцу среће или некој од безброј „обогати се преко ноћи“ шема од

КУМ: МОНТИ ПАЈТОН

Речи спем и спемовање потичу од назива шунке у конзерви са зачинама (од енг. спиед = с додатком зачина и хам = шунка) који је у једној ТВ епизоди „Летећег циркуса Монтија Пајтона“ из 1994. године толико пута поновљен да је то засенило све остало што се током те епизоде дало видети и чути. Отприлике исто онако као што спемери бесомучно засипају мрежу својим порукама.

Учешће спема у легалном електронском рекламирању

којих мрежа просто врви, да наведемо тек неколико могућности да добровољно пустите у оптицај своју и-мејл адресу? Један једини такав пропуст – и сви су изгледи да ћете у наредна два месеца постати злосрећни добитник нових 80 нежељених порука.

Иначе, први на топ-листи начина да себи на врат навучете електронско ћубре је „четовање“ (100 одсто). Следе: учешће у тематским расправама (енгл. newsgroups, 86 одсто), бесплатне веб-странице (50 одсто), оглашавање на мрежи (27 одсто) и и-мејл адресари (9 одсто) ■

М. И.

РАКОВИ ПЛАВЕ КРВИ

Када би могла да глуми, краба *Limulus polyphemus* била би звезда научнофантастичних и хорор филмова. Са својих десет очију, ногама које извиру из уста и плавом крви на бази бакра, засенила би и најмаштовитије смишљена филмска чудовишта.

ци су по правилу велики свега 1/3 тела женке. Ови ракови могу да поживе и до 40 година. Срце им је цевастог облика и протеже се целом дужином тела, а куца 32 пута у минути.

Омиљени начин кретања им је пузање по пешчаној обали. Ако се нађу у води,

Посетиоци плажа на источној обали Сједињених Држава, а нарочито сунча-ној Флориди и, преко Мексичког залива, до полуострва Јукатан, знају ову животињу по надимку копито-краба због необичног облика њеног оклопа. Рањиво тело рака у потпуности је сакривено испод „шлема“. Извирује само прилично дугачак реп.

Копито-краба припада реду Merostomata, што у преводу значи „ноге прикачене на уста“. Њено тело управо је тако саздано – у средини су уста, одакле полазе бројне ножице. Једнима комада плен, другима га ситни, а трећима трпа мрвице у уста.

Научници називају копито-крабе „живим фосилима“ јер се, по свим подацима, нису скоро нимало промениле за последњих 250 милиона година. Ширина „копита“ женке у просеку је 189 милиметара, а мужја-

често се преврну на леђа и тако запливају.

Парење започињу у пролеће, током ноћи пуног месеца и великих плима. Женке у огромном броју излазе на пешчану плажу којом већ крстаре мужјаци. Каче се женкама за репове и користе све благодети овакве бесплатне возње. Вредне женке марљиво копају гнезда по песку и полажу у њих јајашца. Потом вуку мужјаке за собом, не би ли прешли преко гнезда и оплодили јајашца. Иза сваке женке ствара се ред од 5–6 мужјака, па је оплодња осигурана. Током сезоне парења, свака женка полаже гроздове јајашца двадесетак пута. У грозду има око 4000 јајашца, што значи да од само једне женке сваке године остане чак 80.000 јајашца.

Копито-крабе су изузетно пробирљиве када је реч о избору плаже на којој ће оставити потомство. Пре свега, то

морају бити увале и заливи где нема пуно таласа који би могли открити гнезда. Уз то, важна је и врста песка – величина и финоћа зрна, брзина сушења, порозност... Пешчане насlage морају омогућити да ваздух, а самим тим и драгоцени кисеоник, несметано допире до јајашца.

Међутим, ветар и вода чине своје, па бројна гнезда копито-краба освану откривена и незаштићена. Тада настаје права гозба за обалске птице селице које управо у то време крећу назад на север. Накратко прекидају путовање да би „ужинале“ и толико се наједу да удвоструче сопствену тежину. Та залиха ће им омогућити довољно снаге да безбедно долете до куће.

У ланцу исхране у ком учествују копито-крабе, њихови смртни непријате-

љи су, поред птица селица, још и алигатори, морске корњаче и неке врсте риба. А од њих користи имају и морски сунђери и шкољке, али на другачији начин – настањују се на крабином оклопу. Док је млада, краба их чисти са оклопа, али у позним годинама их оставља на миру.

Крв копито-крабе је на бази бакра и поплави када дође у додир с ваздухом. Реагује и на присуство одређених хемикалија, па се користи у фармацеутској индустрији за испитивање исправности антибиотика и средстава за дијализу бубрега. Научници су нашли начин да из једне крабе иседе до трећине њене крви, а да јој не нашkode. Потом је неозлеђену враћају у воду. До следеће године... ■

РИБА-ГИТАРА

Уплићим појасевима Атлантског и Тихог океана (до 20 метара дубине) бораве припадници породице Rhinobatidae, необичне мешавине ајкуле и раже. Глава и предњи део тела су пљоснати и широки као у раже, али је задњи део тела по свим одликама као у ајкуле. Рониоци називају припаднике ове врсте рибе-гитаре због необичног облика који из птичије перспек-

тиве заиста подсећа на тај музички инструмент.

Рибе-гитаре живе на нашој планети дуже од сто милиона година. У зависности од поднебља где бораве, могу да буду велике од 75 центиметара па до чак три метра! Нису опасне за људе јер се хране рачићима, мањим рибама, морским црвима и шкољкама. Чељуст им је на доњој страни тела. Испуње-на је тупим и ситним зубима.

Има их и до 4000, а сваки зубић није већи од пола милиметра.

Риба-гитара проводи време лежећи на песковитом морском дну прекривши своје пљоснато сиво тело муљем, како би се боље прикрила. Тако у заседи чека неопрезни плен. По потреби зађе и у најплиће делове обале – забележен је случај када је риба-гитара напала крабу у плићак дубине мање од десет центиметара!

Ове рибе често пливају у колони, једна иза друге, на

равномерним раздаљинама. Мрешћење се одвија у пролећним и летњим месецима, а млади су копије родитеља, не дуже од 15 центиметара.

Рибари их не лове наменски, али се понекад деси да нека риба-гитара залута у мрежу. Они који су имали прилике да окушају месо ове рибе, кажу да је изванредно. Уз то, тврде да се она жестоко бори када загризе удицу. Ипак, још не спада у угрожене врсте ■

СЛОНОВО УВО

Од 5000 врста морских сунђера, *Agelas clathrodes* истиче се по свом облику. Ову врсту сунђера рониоци зову слоново уво. Има је у многим морима, па и Јадранском. Шибенски рониоци одвајкада је износе из морских дубина. Забележено је да су још римски војници пре две хиљаде година чистили унутрашњост својих оклопа управо овом врстом морског сунђера.

Један од најлепших и највећих примерака сунђера слоново уво налази се на Карибима. У области

архипелага Каикос, на готово хиљаду километара југоисточно од Мајамија, постоји подводни кањон који се зове Кањон слоновог увета.

На 30 метара дубине налази се циновски истоимени морски сунђер распона око 3,5 метара. Наранџасте је боје и скровиште је за бројне мале становнике мора. Због своје лепоте и живописности, обавезна је станица у обиласку ронилаца туриста и подводних фотографа ■

Н. В.

Раскошни живот Мјуриел Мекој, супруге једног од најутицајнијих људи масовних медија у Британији, био је милионима километара удаљен од улица којима се кретао сумњив свет жуте и популарне штампе на чији се врх попео њен муж. У понедељак увече 29. децембра 1969. године живот Мекојевих се изненада, и без икаквог упозорења, окренуо наопачке.

Алик Мекој, човек број 2 чувеног и пребогатог новинског магната Руперта Мардока и потпредседник управног одбора листа огромног тиража „News of the World“, вратио се кући у Вимблдон, отмени југозападни део Лондона, нешто после 8. увече. Његова кућа Сеинт Мери хаус у Артур роуду споља је изгледала као и увек.

Када је Мекој по други пут зазвонио, открио је да су масивна улазна врата откључана. То га је узнемирило јер је са женом, после недавне крађе, имао договор да предузму све мере заштите. Његове најцрње слутње потврђене су чим је ушао у хол.

Црна ташна његове жене лежала је отворена, ствари расутих, у дну степеница. Телефон је неко бацио на мермерни под. На малом столу налазила се отворена кутија фластера, котур дебелог ужета и зарђали месарски нож с дрвеном дршком. Махинално га је узео и појурио уз степенице дозивајући жену на сав глас.

Милион фунти за откуп

У кући није било ни Мјуриел ни људи који су, по свему судећи, упали унутра. Алик Мекој је, трудећи се да не добије слом живаца, открио да из расуте по поду кутије за накит његове жене недостају скупочени прстен, при-

ПРЕСУДА БЕЗ ЛЕША

Само два човека знају како је, када и где убијена Мјуриел Мекој. Они знају и шта се догодило с њеним телом. Њих двојица су на доживотној робији, окривљени за злочин који је потресао Велику Британију

везак од злата и бисера, три златне нарукнице и смарагдни брош. Грозничаво размишљајући, отрчао је до најближе суседне виле да пита да ли је неко нешто видео или чуо. Добивши одречан одговор, одатле је позвао полицију.

Поступак полиције у сличним случајевима веома је опрезан јер је лако могуће да је нестала особа то учинила својевољно, једноставно је отишла и оставила свог брачног друга. Да овога пута није било тако детективи су се уверили већ сутрадан,

30. децембра у 1 и 15 после поноћи, када је код Мекојевих зазвонио телефон. Детектив је Алику дао знак да подигне слушалицу док је он опрезно узео слушалицу другог телефона. Уследио је разговор:

Непознати: – Овде Банда М3 америчке мафије. Твоја жена је код нас.

Мекој: – Моја жена је код вас?

Непознати: – До среде мораш да набавиш милион фунти.

Мекој: – То је смешно. Одакле мени милион фунти?

Непознати: – Набави их. Имаш богате пријатеље. Покушали смо да отмемо жену Руперта Мардока. Нисмо успели па смо узели твоју.

Мекој: – Жену Руперта Мардока?

Непознати: – Милион фунти до среде или ћемо је убити!

Мекој: – Како да поступим?

Непознати: – Позваћемо те. Добићеш упутства. Јавићемо се. И не петљај полицију или ти је жена мртва!

И непознати је прекинуо везу.

Видовити Холанђанин је рекао

Јутарњом поштом стигло је писмо послато 12 сати раније из Тотнема у северном Лондону. На комаду плавог папира дрхтавом руком написана је порука: „Молим те, учини нешто што пре. Очи су ми везане и страшно ми је хладно. Не могу да издржим. Стално

Кућа на фарми Рукс у Стокинг Пелему где је полиција сумњала да отмичари крију Мјуриел Мекој

мислим на тебе. Волим те. Мјуриел.“ Алик је препознао рукопис своје жене.

Нестанак Мјуриел Мекој привукао је огромну пажњу јавности и полиција је морала да брани улаз у кућу у Артур роуду. Ипак је процурила вест да је Алик Мекој телефоном разговарао са тада чувеним Жерардом Кроисетом, у свету чувеним видовитим Холанђанином, који је на мапи Енглеске одредио где се, како он види, жена налази: на граници грофовија Есекса и Хартфордшира око 65 километара од Лондона. Полиција, на жалост, на то уопште није обратила пажњу.

Недељу дана после нестанка Мјуриел Мекој 30 детектива који су радили и дању и ноћу још нису имали никакав траг мада су испитали све доушнике из света подземља и претресли радње и куће свих јувелира за које се знало да купују украдени накит. Фотографија нестале жене постављена је на табле свих полицијских станица у Британији, обавештен је Интерпол и нарочито се мотрило на све уласке у Аустралију одакле су Мекојеви били родом.

Мјуриел отета грешком

До извесног помака дошло је две недеље касније. У великој коверти послатој из Вуд Грина у северном Лондону налазило се писмо које је написала Мјуриел: „Осећам се све горе и физички и психички. Молим те, сарађуј са овим људима. Извини због рукописа, очи су ми везане. Смрзвам се. Ако желиш поново да ме видиш, држи полицију што даље. Драги, молим те пожури. Мјуриел.“

Такозвана Банда МЗ двапут се сутрадан јављала телефоном с низом захтева у вези са местом примопредаје новца. Алик Мекој је очајнички тражио доказе да му је жена још у животу. Банда му је послала коверат с три комадића тканине – један од Мјуриелиног вуненог зеленог костима, један од црног зимског капута и парче коже исечене с једне њене ципеле.

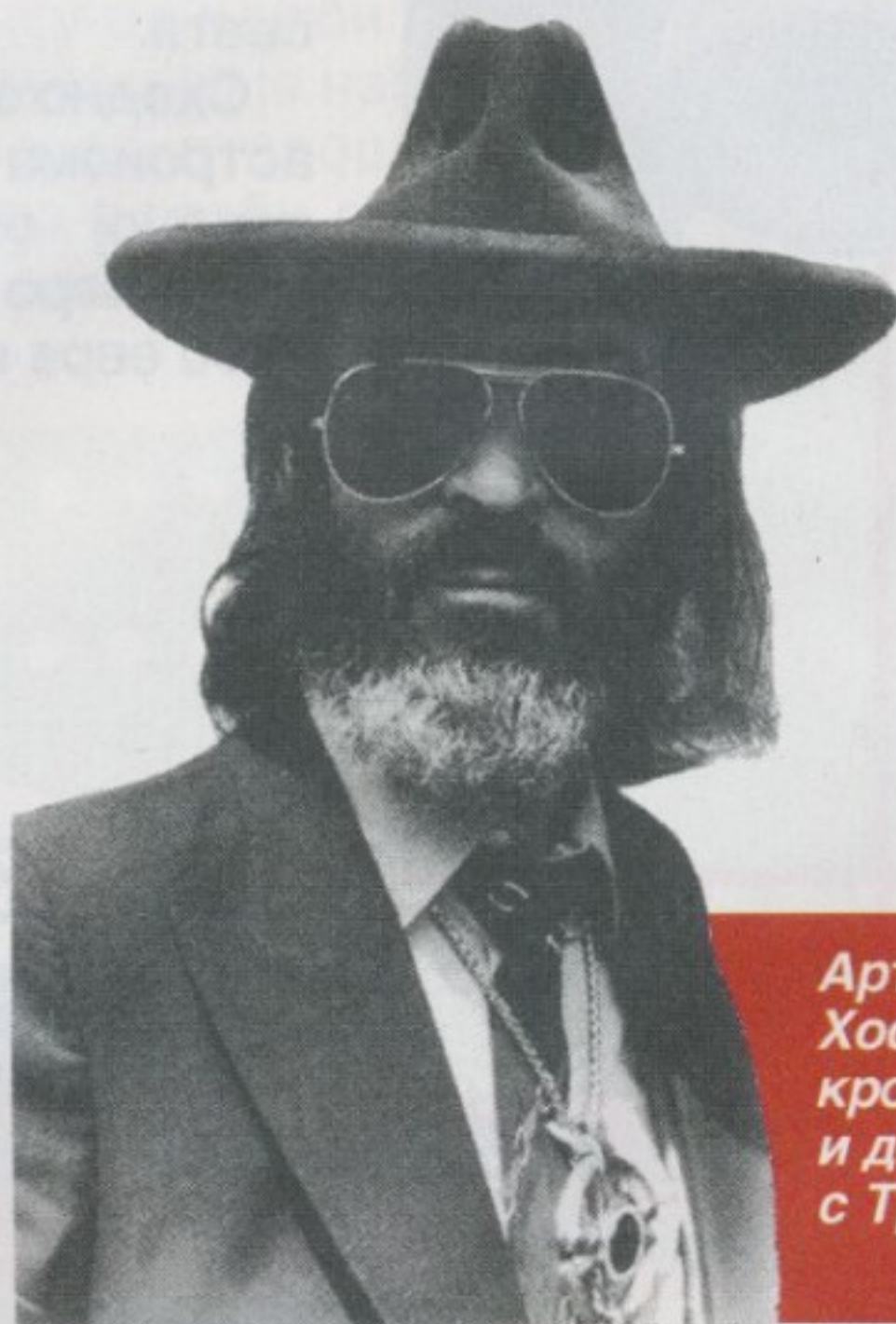
С марке на тој коверти полицијски стручњаци успели су да узму отисак нечијег палца.

Полиција је почела да планира примопредају новца за откуп. Договорено је да се то обави у два наврата од по 500 хиљада фунти, али да само 300 хиљада буду праве новчанице, а остатак добри фалсификати.

Неколико покушаја предаје откупа по упутствима Банде МЗ пропао је и полиција је стекла утисак да се ради о аматерима којима је ово први покушај отмице и уцене. Ово никога није утешило јер су аматери тањих живаца од професионалних разбојника и лакше чине кобне грешке.

Џентлмен и милионер

У петак 5. фебруара 1970. године Банда МЗ позвала је Алика Мекоја последњи пут. Договорено је да он, с новцем, прво седне у подземну железницу где ће га

Артур Хосеин, кројач и дошљак с Тринидада

неко из Банде мотрити. Затим да узме такси и новац избаци код живе оgrade близу гараже у Бишопс Сторфорд роуду у грофовији Хертфордширу. Оној коју је као место где се Мјуриел налази означио Холанђанин Кроисет!

Овога пута план је радио као сат. Полиција је била добро скривена у близини, спремна да похапси оне који дођу да новац узму. Али, по новац није дошао нико. Полиција је ипак имала среће: аутомобил „волво 144“ регистарске таблице ХГО 994G двапут је кружио око тог места. Био је то исти ауто који се појављивао приликом ранијих неуспелих покушаја предаје откупа! Припадао је неком Артуру Хосеину.

Артур Хосеин, кројач и дошљак с Тринидада, купио је 1967. године фарму Рукс у Стокинг Пелему у Хертфордширу. Ту је живео са својом женом Немицом Елзом и млађим братом Низамодином. Артур се сељанима хвалио да ће постати „прави енглески џентлмен и милионер“. Млађи брат био је слаба личност под огромним братовљевим утицајем. Артуру је, поред све хвали-

савости, било јасно да се од запуштене фарме никада неће обогатити.

Идеју о отмици и уцени добио је док су брат и он на телевизији гледали популарну емисију Дејвида Фроста у којој је гост био новински магнат Руперт Мардок. У емисији је било речи и о Мардовој лепој жени Ани као и о великим свотама новца које је његов лист био спреман да да за ексклузивне приче и догађаје.

Артур је сковао план да одмах после Божића отму Ану Мардок и за откуп траже милион фунти, тада баснословну суму новца. Уместо Мардове жене дочепали су се Мјуриел Мекој и то сасвим случајно јер су помешали њихове кућне адресе. Пратили су Мардок „ролс-ројс“ који су тада користили Мекојеви док су Мардови били у иностранству.

Важни докази

Магловитог 6. фебруара у 8 ујутро група од 20 полицајаца, до зуба наоружаних и с налогом за претрес, упала је

у кућу Хосеинових на фарми Рукс у Стокинг Пелему. Рекли су да траже накит украден у Лондону 39 дана раније. Артур се нимало није узбудио, његова супруга је гунђала због блата које јој уносе у кућу, а полицајци су помислили да он није човек кога траже.

„О крађи у Лондону немам појма. Зарађујем више од 150 фунти недељно. Краде-ном робом не тргујем. Можете све да претресете“, изјавио је Артур Хосеин. И детективи су се дали у тражење и претурање. И за свега који минут један полицајац је у спаваћој соби на спрату нашао први важан доказ – плаву хартију исечену у облику цветова за Артурову децу. Била је то иста хартија на којој је Мјуриел Мекој писала поруке мужу!

Послужена свињама

Заплењен је и блок плаве хартије на којој би могли да се открију отисци текста написаног на претходној страни – касније је утврђено да одговара последњем писму које је Мјуриел послала мужу. Нађено је и оружје из кога је скоро пуцано. На суду је сведок потврдио да је неколико дана пре доласка полиције из правца фарме Артура Хосеина чуо један пуцањ.

А онда је полиција налетела на нешто што је, по свој прилици, запечатилу тајну нестанка леша Мјуриел Мекој. Нашли су сатару којом је на фарми који дан раније клана и комадана стока. Артур је узгред рекао: „Позајмио сам је од суседа да бих исекао тела. То је обавио Низам. Месом смо нахранили псе, а главу и кости бацили у ђубре.“

Ова изјава сама по себи не би била језива да није повезана са чињеницом да су браћа Хосеин недавно на сточној пијаци продали свиње као и с костима нађеним у камину у дневној соби Хосеинових. Претпоставило се, с правом, да је Мјуриел Мекој убијена, исечена и послужена свињама за обед.

Да је полиција успела да нађе продате свиње, наравно још незаклане и поједене, могла је да провери имали у њима трагова кортизона, лека који је Мјуриел Мекој морала да узима. Али, није успела. Као што ни Мјуриел, жива или мртва, никада није нађена. Велики притисак да се од браће Хосеин извуче признање није уродио плодом.

Браћа су проглашена кривим за убиство Мјуриел Мекој упркос томе што њен леш није нађен. Против њих било је сасвим довољно доказа мада није обичај да се неко осуди због убиства без постојања кључног доказа – леша убијене особе.

Браћа не признају

На суђењу у Олд Бејлију осам месеци после хапшења Артура и Низама Хосеина Артур се нервирао и драо на судију, његов млађи брат једва се држао на ногама, јецао је, тражио да га одмах убију и жалио се како га Артур увек увлачи у невоље. Али, ни он није признао убиство.

Оба брата осуђена су на доживотну робију плус 25 година за старијег и 15 за млађег. Леш Мјуриел Мекој до данашњег дана није нађен.

Лист „Sun“ објавио је изјаву ојађеног Алика Мекоја истога дана када је браћи Хосеин изречена пресуда. Она гласи:

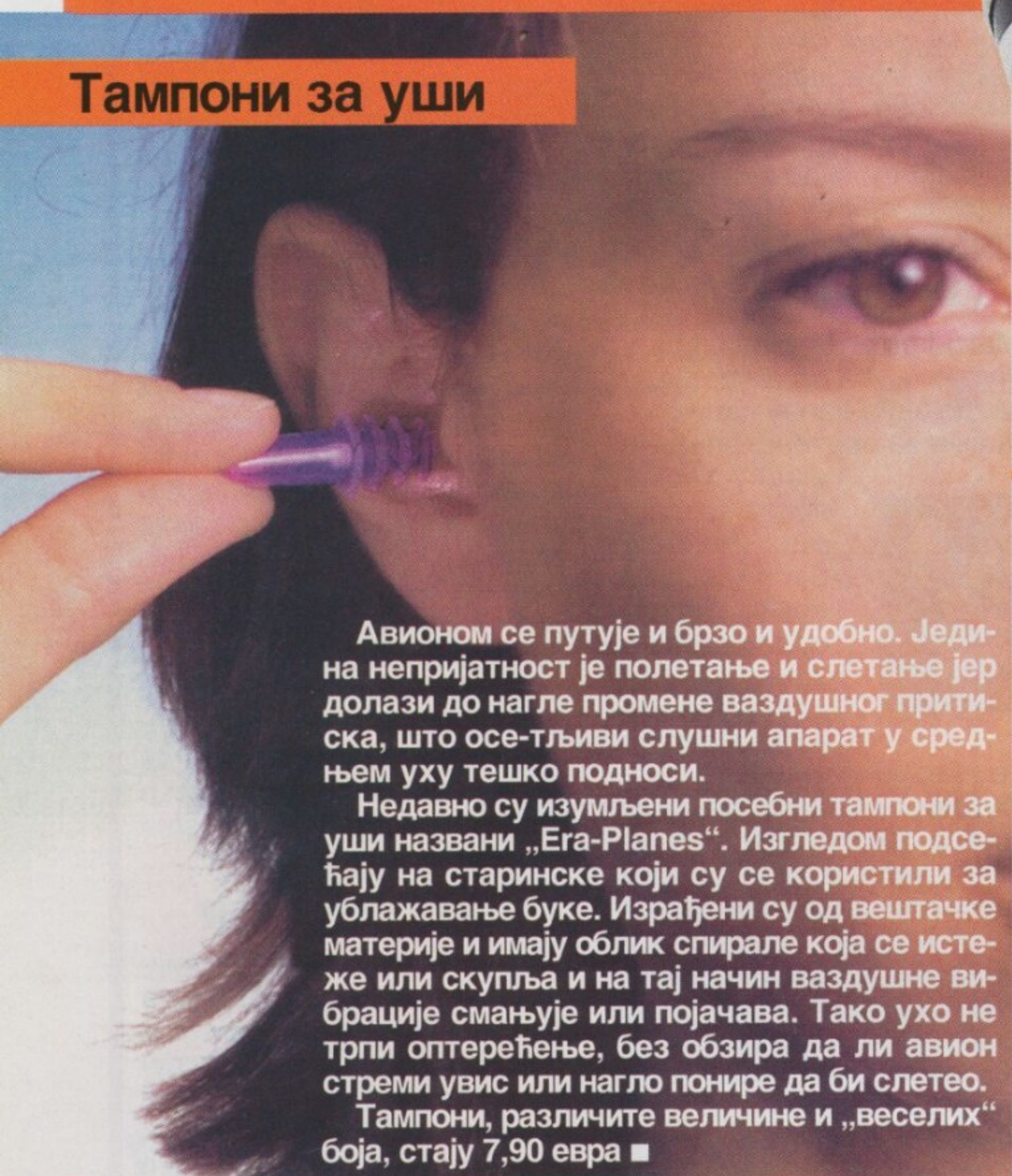
„Човек може да прихвати обичну смрт. То је нешто с чим се суочавамо и успевамо да живот прилагодимо упркос тузи и болу. Али, у оваквим околностима човек није у стању да схвати објашњење о смрти без нађеног тела, мада сам сасвим свестан да се Мјуриел никада више неће вратити кући“ ■

Бојана Дожић

ШТА СЕ НОСИ, ВОЗИ, СЛУША

ДУХ СТАРИНЕ

Тампони за уши

Авионом се путује и брзо и удобно. Једина непријатност је полетање и слетање јер долази до нагле промене ваздушног притиска, што осетљиви слушни апарат у средњем уху тешко подноси.

Недавно су изумљени посебни тампони за уши названи „Era-Planes“. Изгледом подсећају на старинске који су се користили за ублажавање буке. Израђени су од вештачке материје и имају облик спирале која се истеже или скупља и на тај начин ваздушне вибрације смањује или појачава. Тако ухо не трпи оптерећење, без обзира да ли авион стреми увис или нагло понире да би слетео.

Тампони, различите величине и „веселих“ боја, стају 7,90 евра ■

У славу Коперника

„Montblanc“, познати произвођач наливпера, направио је нови производ и посветио га славном пољском реформатору астрономије Николи Копернику (1473–1543).

Наливперо је од антрацита, украшено са осам прстенова од чистог сребра, и има златно перо на коме је изгравиран Коперников хелиоцентрични систем света.

Сходно значају астронома и скупоценој опреми, наливперо кошта 1700 евра ■

SMS и телефонском линијом

Захваљујући новом бежичном телефону KXTCD515 фирме „Панасоник“, SMS поруке могуће је слати и класичном телефонском линијом. Шестолинијски дисплеј брзо испише поруку, а она се, као и одговор, преноси у зависности која команда је задата телефону (звучна, сликовна, писана) ■

Panasonic

Саонице за сва годишња доба

Одушевљење влада међу љубитељима санкања. У овом омиљеном спорту моћи ће да уживају током целе године. Старе, добре саонице унапређене су високом технологијом и прилагођене свим подлогама, а не само снегу.

Назване су „Hillrace“. Имају и санке и точкове, па се, према потреби, за само неколико минута претварају у котрљајуће или клизајуће возило. Опремљене су и ручним и ножним кочницама које раде синхронизовано.

Саонице за сва годишња доба продају се по цени од 598 евра ■

Кревет с балдахином

Лежалке и сунцобране на плажи ускоро ће заменити лагани, ручно плетени алуминијумски кревети с балдахином. Названи „Daydream“ заиста омогућавају безбрижно сањарење на сунцу јер платно на балдахину одбија ултраљубичасте зраке.

Фирма „Дедон“ производи их у величини 2,08x0,89 метара и продаје по цени од 4000 евра ■

Преносиво огњиште

Ватра је за човека одувек имала посебан значај. Иако су њене моћи спознате и савладане, пламен је задржао магичну привлачност.

Захваљујући огњишту у керамичкој или челичној посуди (промера 40 центиметара), на постољу, пламеном може да се огреје друштво на тераси, у башти, па чак и у соби.

Цена овог преносивог огњишта зависи од каквог је материјала направљено и креће се од 200 до 230 евра ■

Меандар

У моди је игра „Меандар“, вештина изbacивања и спровођења до циља металних куглица кроз жлебове на дрвеној подлози. Иако игра подсећа на претечу већ превазиђених флипера, новина је материјал од кога је подлога израђена и која условљава кретање куглица.

Подлога је нарочита каша од струготине разних врста дрвета и желатина, па куглице не излећу чак ни када се табла за игру постави усправно. И њихова брзина је јединствена. Кашаста подлога их на неким местима сасвим неочекивано убрзава а на неким успорава.

„Меандар“ којим се забављају и стари и млади може да се купи по цени од 57 евра ■

(в)

(б)

Фотографије, разгледнице, налепнице

Поклоници фотографишања моћи ће да се исказу на више поља јер им фирма „Olympus“ нуди неколико уређаја невероватних могућности.

Дигитална камера CAMEDIA C-5050ZOOM од 5 мегапиксела (а) предвиђена је за снимање под водом и на дубини од 40 метара и прављење дигиталних фотографија за дисплеј, монитор, али и за уобичајене слике величине 10x15 центиметара у штампачу FSC 2175 (б) који се уз њу прикључује.

Подводна камера без кутије кошта 800 евра, с њом још додатних 199 евра, а штампач 249 евра.

Али, овај штампач „одрађује посао“ и за компактну дигиталну камеру HP 935 од 5,3 мегапиксела (в). Њом је могуће снимати фотографије и осмишљавати мотиве за разгледнице, налепнице, заглавља. Цена 599 евра ■

(а)

Култни радио

„Model One“ је радио који нема обиље тастатуре, светлећи екран, нити било који детаљ који би га обележио као савршени хај-тек уређај. Поготово што изгледа као старински радио из шездесетих година.

Ипак, он то јесте. Осмислио га је Хенри Клос, дизајнер фирме „Тиволи Радио“. Изглед радија само је симболично одавање почasti старим уређајима из средине прошлог века, док је механизам технолошки савршен. Галијум-арсенидни транзистори омогућавају кристално јасан стерео звук без прекида код одашиљања.

„Model One“ продаје се по цени од 179 евра ■

С. Д.

Џон
Џеферсон

МУКОТРПНИ

На странама својих издања, новине, од оних у највећим градовима до недељних часописа који се појављују у мањим срединама, извештавају о важним догађајима у свету. Ипак, уредници свих новина знају да мора бити разноликости, да се често дешавају ствари које су више забавне него битне, и да њихови читаоци воле да сазнају о таквим догађајима исто као и о важним стварима.

The New York Times („Њујорк тајмс“) годинама је на странама уводне речи издавача објављивао рубрику под насловом „Topics of the Times“ („Тајмсове теме“). Сви ти текстови у ствари су есеји, али на неки начин су повезани с новостима дана. Дуго времена ове есеје – „комаде“, како их новинари радо називају – писао је један човек, Симеон Струнски, познати хумориста и есејиста, али од његове смрти они нису потписивани и вероватно их пишу разни чланови редакције. Уживаћете у следећем комаду, „The Rocky Road to Friday“, „Мукотрпни пут до петка“.

Нема лепшег дана од петка. Не само овог петка, већ било ког петка. Петак је дан до кога се стиже после тешког труда и великог стрпљења. Кад на њега гледате у понедељак, тог ужасног дана у коме зупчаници живота шкрипе, а точкови напретка дрхте док се окрећу – ако се уопште окрећу – петак је тачка коју видите као кроз погрешну страну телескопа јер лежи на непремостивој удаљености. Он је далеко, на врху куле, златан и предиван. До њега нема равног, глатког пута; стаза до петка води кроз мочваре понедељка, збрку уторка, хаос среде и

агонију четвртка. Петак није лако освојива награда, али је вредна освајања.

Звона звоне: понедељак

Петак је дан који чини понедељак тако бедним. Понедељком телефон звони чешће и преноси више непријатних вести него било ког другог дана, све због

петка. Јер, петак је дан када је могуће завалити се у столицу и разматрати било коју потешкоћу, ма како једноставна била, као неку која заслужује најозбиљнију пажњу. Нема те кризе за коју се у петак не може рећи да би било добро да се решавање одложи до идуће седмице – рецимо, понедељка. И тако, захваљујући петку, радни сто у понедељак претрпан је не само вашим личним „хидроглавим“¹⁾ пословима, већ и

оним горгонским²⁾ невољама које су други истоварили на њега са мирних, величанствених висова петка.

Уторак: одјеци понедељка

Није могуће у понедељак, кад је мозак тром и кад морају да се изведу бројне екскурзије изван депримирајућих граница канцеларије да би се дошло до

и уживање

ПУТ ДО ПЕТКА

човек је кадар да у четвртак постигне немогуће. Има ли странка неки проблем, да ли јој је потребан савет? Добро ће учинити ако изнесе свој случај у четвртак; биће љубазно примљена, саслушана и о њеном питању брзо ће се побринути.

За сваки случај, саслушаће је и у петак, али у петак јој могу понудити оне две мале речи „следеће седмице“, и из њих ће извући слабу утеху. Четвртак је дан за завршавање послова; у четвртак се може решити и нерешиво, преостало од понедељка.

**И ево га, коначно:
петак**

А сада, са сјајних висина петка могу се, с једне стране, видети изнурена и мрачна јуче, а с друге, два срећна дана слободе и доколице. Нека данас телефон звони колико год хоће, и није важно како порука може бити грозна. Сутра је субота. Данас није време за просуђивање о тешким стварима, данас се говори да ће се оне обавити већ у понедељак ујутро.

Данас, у петак, читав свет је како треба. Не може се предвидети да сутра у извесном потоку уопште неће бити рибе, да ће у недељу почети да пада киша управо кад се заврши служба у цркви, када су кола паркирана три блока зграда даље, или да ће вам стићи пет даљих рођака у време поподневног недељног дремежа и остати на вечери. У петак, не може унапред да се види ништа осим доброг. Петак је, без сумње, диван, прекрасан дан ■

за живот неопходних инфузија кафе, изборити се са свим предметима остављеним пред прагом тога дана. Због тога ће део посла из понедељка да нађе пут до уторка, да се помеша и збрка са пословима који се рађају с новом седмицом, пословима који, ако се добро воде, могу бити упућени на решење до петка, тог дана када ствари које захтевају деловање одмах могу да се ставе у кош обележен са „хитно“ да би се размотриле у понедељак. Ако је уторак

мање смркнут од понедељка, то је само зато што је петак двадесет четири сата ближе.

**Среда:
још се пењемо**

У среду, пут још води узбрдо, али с једном разликом. Кад дође среда, можете чути да понеко говори о петку као нечем стварном, као о дану на који се може рачунати. У понедељак, петак је

играо пред очима као опсена и нико га није спомињао с обзиром на то да оптичке илузије и други хokus-покуси изгледа слабо пролазе на почетку седмице. Али, у среду безбедно је рећи да ће се нешто догодити у петак јер у среду тај дан, некад посвећен богињи Frigg³⁾, постаје прекосутра, а прекосутра није удаљено један еон.

**Четвртак:
дан за рад**

Седмица откуцава пуном брзином кад стигне четвртак. Наоружан сазнањем да је сутра петак,

¹⁾ Хидра – водена змија, чудовиште из грчке митологије којој су на месту једне откинуте главе израстале две нове

²⁾ Горгоне – у грч. митологији, женска чудовишта тако грозна да су се људи који би их угледали претварали у камен

³⁾ Frigg – у норвешкој митологији богиња по којој је петак добио име

Илустровао Добросав Боб Живковић

САТ НА ЛЕВОЈ РУЦИ

Зашто људи носе сат на левој руци?

**ПРЕДРАГ
Краљево**

Први ручни сатови појавили су се 1820. године. То су биле тешке нарукнице на којима се налазио и мали часовник. Ручне сатове тада су носиле искључиво жене. Тек почетком 20. века појавили су се ручни сатови са каишем.

Иначе, ручни сат носи се на левој руци зато што већина људи чешће користи десну руку. Уколико би људи носили сат на десној руци, могли би да га оштете, покидају каиш, полуме приликом свакодневних послова. Леворуки зато носе сат на десној руци будући да леву руку више и чешће користе. Међутим, у арапском свету обичај је да се ручни сат носи на десној руци ■

ДЕЧИЈИ ТЕЛЕФОН

„Сви смо ми некада били деца“, имају обичај да кажу одрасли. Али, многи заборављају шта све са собом носи детињство. Ма како деловали мали из угла одраслог човека, дечији проблеми за њих су увек највећи. Зато је хуманитарна организација „Деца света“ започела акцију телефонске подршке деци и омладини чија су права угрожена. На телефон могу да се јаве деца свих узраста која имају здравствене, развојне

или породичне тешкоће, као и неспоразуме са околином и вршњацима. Стручну помоћ чини десет саветника који

су апсолвенти педагогије, психологије и дефектологије, а прошли су кроз посебан курс за рад са децом и омладином. Сваког дана ови млади људи дежурају поред телефона и помажу здравој деци да искористе своје могућности, али раде и са хендикепираном децом. Основни циљ саветовања није решавање тешкоћа детета уместо њега, већ да саслушају што свако дете каже, као и помоћ у разумевању његових осећања и подршка у доношењу личних одлука о ономе што жели, ако жели да уради. Према досадашњем искуству, већина помоћи која се пружа на овом броју телефона је једнократна, односно деца се углавном јављају само једанпут.

Цео овај пројекат покренут је по узор на сличан телефон у Британији, који ради већ 17 година и на који се сваке године јави преко 100.000 деце, углавном средњошколаца. Код нас се за месец дана, колико ова служба ради, јавило двадесеторо младих људи – основаца, а у „Деци света“ верују да су то они најхрабрији. Телефон је потпуно анониман и поверљив, што значи да особа која зове не мора да се представи, а оно што каже саветнику остаје само између њих, осим ако дете пожели да се још неко укључи. Они који се стиде или плаше да позову могу да пишу „Деца света“ на e-mail:decasvet@eunet.yu. Дакле, сви којима је потребна помоћ или разговор могу да се јаве на телефон 011/693-189 сваког радног дана од 9 до 19 часова или викендом на 064/200-6606. Саветници дечијег телефона се надају да ће ускоро моћи да се похвале и тиме да ће позиви на овај број телефона бити бесплатни, а ако се пројекат у Београду покаже успешним, могуће је да ће се оваква помоћ јавити и у другим градовима Србије.

Паралелно са покретањем дечијег телефона „Деца света“ почела су и спровођења психолошких радионица у основним школама. Ове радионице тичу се заштите дечијих права о којима деца, како се показало, веома мало знају. Када је психолог који је радио са децом упитао у једној основној школи децу ко је чуо за „Буквар дечијих права“, подигло се само пет од тридесет руку у учионици. Зато ће ова организација у наредних година дана обићи 24 школе на подручју Београда да обавести децу о њиховим правима, начинима њиховог спровођења, као и о установама које штите права свих до 18 година ■

Милица Петровић

ХИЈАВАТА, БАТА-ХИ

Да ли је Индијанац Хијавата који се појављује у неким старим стриповима стварно постојао?

МИЛАН
Пожаревац

Када је реч о најпознатијем Индијанцу на свету Хијавати, изненађује чињеница да се, осим међу озбиљнијим познаваоцима културе северноамеричких Индијанаца, о њему готово ништа не зна. Чак ни то да ли је био стварна личност или мит, ни из ког племена потиче, а камоли нешто више. Главну забуну око овог јунака створио је амерички песник Хенри Лонгфелоу 1855. године својом чувеном поемом у којој опева Хијавату као митског, пре свега дечијој машти прилагођеног ратника који пролази кроз низ измишљених пустиловина и на крају склапа мир са белим човеком.

Стварни Хијавата живео је у време када бели људи још нису дошли у његову земљу која се простирала источно од језера Онтарио. Рођен је у првој половини шеснаестог века као Мохок или Онондага Индијанац. То су два од пет ирокешких племена која ће, његовим напорима, постати Лига пет народа, најмоћније индијанско друштво северно од Мексика. Оно ће, током два века, многим племенима утеривати страх у кости.

У време његове младости, племена Ирокеза била су у сталним међусобним сукобима јер је владао закон крвне освете. Иако их је њихов бог Техаронхијавагон, Господар живота, учио братској љубави и миру, они су ратовали и живели у незнању и хаосу, што је било по вољи злог бога, Техаронхијавагоновог брата. Господар живота им је обећао долазак месије који ће спасти народ самоуништења.

Хијавата и друге мудре поглавице предлагали су да се одржи саветовање зараћених племена, не би ли стали на пут крвопролићу. Сваки пут када би саветовања требало да се одрже, умешао би се зли Атотархо, можда Хијаватин полубрат који је, иако је био стварна личност као и Хијавата, у предању остао упамћен као митско чудовиште. Пошто је у Хијавати видео главног противника, почео је да убија његове кћерке, како би га одвратио од наума. Оставши без иједне кћери, Хијавата је, у очаја-

њу, напустио своје племе и упутио се у села осталих Ирокеза, проповедајући мир. Свуда су га топло примали, али их није било лако убедити да се одрекну ратовања. Једно по једно, племена су пристајала на мир, али под условом да Хијавата убеди Атотарха, кога су се сви плашили, да се и он преобрати. У првих мах, ово је изгледало немогуће, али Хијавати је тада у помоћ изненада притекао визионар Деганавида који је имао сличан циљ, а при том је био обдарен и разним моћима. Он је, помоћу магије, успео да преобрати зло Атотархово срце и тако је уклоњена главна препрека миру.

Ускоро је образован савет на коме је донета одлука да се забране људождерство и крвна освета. Порука мира требало је да се прошири и на остале народе. Али, баш тада покренут је страشان свети рат, тако да су Ирокези остали упамћени као најкрвoločнији народ Северне Америке. Њихова ратоборност била је још већа. Изазвали су је Европљани трговином ватреним оружјем и болестима од којих су Индијанци масовно умирали.

Ипак, Ирокези нису заборавили Деганавидине и Хијаватине идеале братства међу људима, те су многим племенима, пошто би их покорили, пружали помоћ. Онима који су као избеглице бежали пред најездом белаца, давали су део своје земље ■

ПОНЕСИ НЕВЕСТУ

Од када постоји обичај да младожења преноси невесту преко кућног прага?

ВЕСНА С.
Београд

Обичај да младожења преноси невесту преко кућног прага потиче из старог Рима. Био је то само мали део иначе сложеног свадбеног обреда. Наиме, по завршетку свадбеног ручка све

званице би се окупиле и у поворци пратиле младенце до младожењине куће. Када би стигли надомак новог дома, невеста би праг прекрила вуненом марамом премазавши га претходно уљем и машћу. Тада би младожења упитао невесту: „Ко си ти?“ А она би одговорила: „Ubi tu Gaius, ego Gaia“. („Тамо где си ти Гај, ја ћу бити Гаја“.) Затим би младожења узео невесту у наручје и пренео је преко прага, како не би случајно ногом дотакла тло и, од узбуђења, закорачила у нови дом левом ногом. Римљани су то сматрали проклетством. Ако би невеста ушла у кућу левом ногом, то је значило да је не прихватају кућна божанства. И брак би онда био несрећан ■

NICKELODEON™

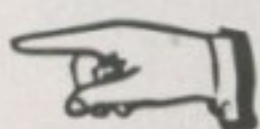
Subotom od 8 do 12 - svih
sedam crtaca zaredom!
Reprize od ponedjeljka do
petka, svakog jutra u 8:10!
SINHRONIZOVANO

PLAVOTRAG
SUNĐER BOB KOCKALONE
RAGRETSI
REN I STIMPI
BRBLJIVA DŽINDŽER
PUTOVANJE ALANA STREJNDŽA
TIM ODBAČENIH

samo na

BE92

НАПОЛЕОН И КРИСТИЈАН

Зовем се Давид и пишем вам први пут. Гледао сам филм о Наполеону у коме главну улогу тумачи Кристијан Клавије. Много ме занима када је рођен (тачан датум) и када је преминуо. Био бих вам захвалан када бисте ми одговорили. Ваш верни читалац

ДАВИД АНТАНАСИЋ
Ђуре Јакшића 72
Александрово

Из твог писма тешко је закључити да ли желиш да сазнаш датум рођења Наполеона или глумца који је у филму тумачио његов лик. У сваком случају, Наполеон I се родио 15. августа 1769. године, а умро 5. маја 1821. године. У филму редитеља Ива Симоноа „Наполеон“ – у којем такође играју и Изабела Роселини, Жерар Депардје и Џон Малкович – насловну улогу тумачи познати француски глумац, продуцент и сценариста Кристијан Клавије. Он је рођен 6. маја 1952. године у Паризу и – жив је. Ожењен је познатом комичарком Мариан Козел, а 1994. године номинован је за француску филмску награду „Цезар“ за најбољи сценарио и мушку улогу у филму „Посетиоци“. Филмска публика памти га као тумача лика Астерикса у филмовима „Астерикс и Обеликс против Цезара“ и „Мисија Клеопатра“.

шездесет

СЕДАМ ГОДИНА НЕСРЕЋЕ

Зашто се каже да ломљење огледала доноси седам година несреће?

ДУЦА М.
Пожаревац

Пре него што је направљено прво огледало, површине у којима су људи могли да виде одраз сопственог лика – сматрали су магичним! Када би свој лик видео у води, праисторијски човек вероватно је мислио да је то неки други човек. А онда су људи почели да схватају да је тај други заправо „други ја“... Баш због тога бринули су шта се дешава са тим другим ликом у одразу. Уколико би се вода заталасала, лик би се „распао“, што је значило да му можда није добро. То веровање постало је још јаче када су направљена прва огледала. Ако би неко угледао свој лик у разбијеном огледалу, у комадићима стакла, човек је помишљао да му се нешто лоше спрема. Што се тиче седам година несреће, то веровање потиче од старих Римљана који су сматрали да се живот обнавља сваких седам година. Будући да је разбијено огледало значило да је и здравље „поломљено“, односно уништено, требало је да прође седам година да би се поправило ■

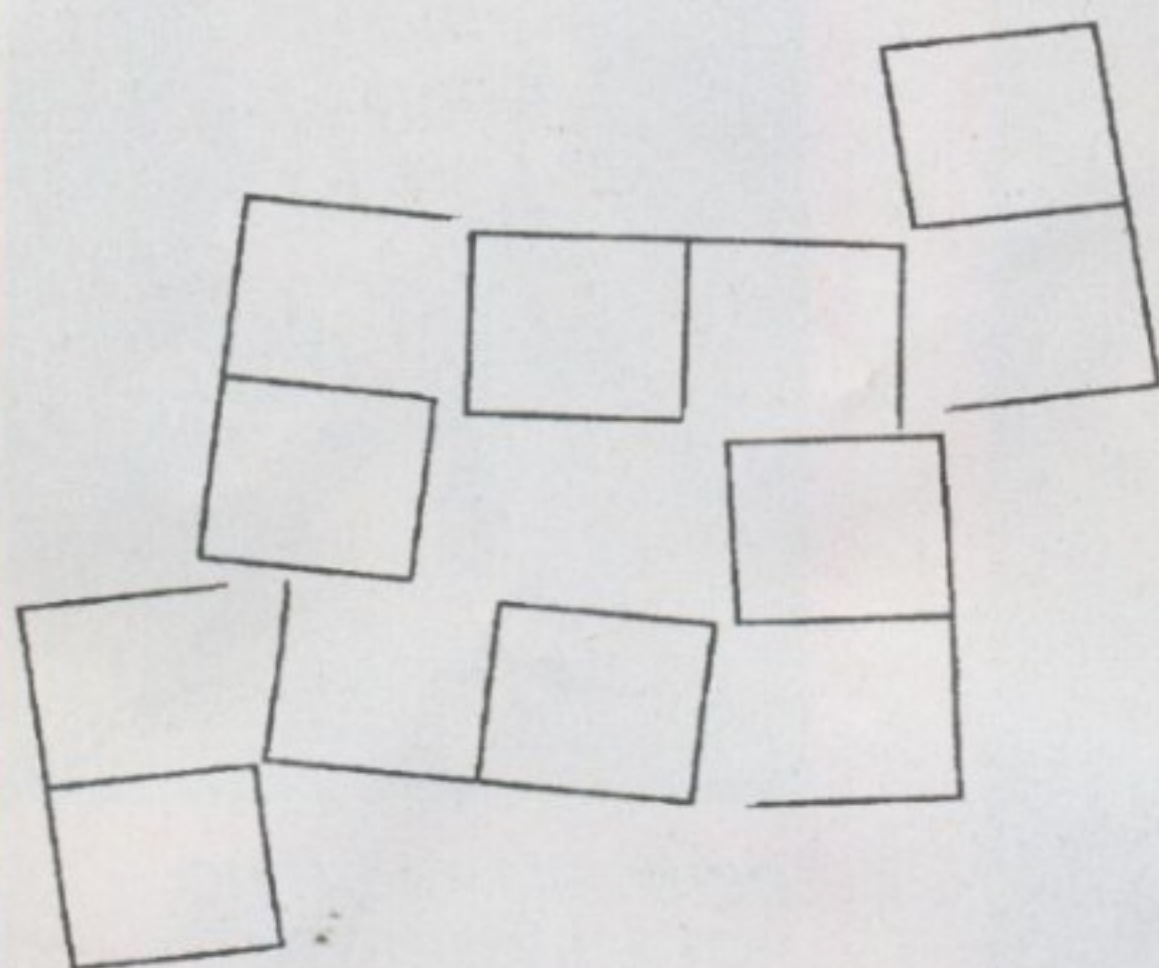
ПОДНИКНИ
ЗАБАВНИК

14. 11. 2003.

ЗАБАВНИКОВЕ МОЗГАЛИЦЕ

РЕШЕЊА

1) Питалица може да се реши под условом да се цртеж посматра као мрежа! Њу је могуће пресећи на 6 једнаких делова (види цртеж), од којих ће сваки бити у облику шестиче или деветке (у зависности како је одсечак окренут).

2) Не, просечна брзина није 45 km/h, како сте вероватно помислили, већ 40 km/h! Просечна брзина за цео пут није средња вредност две брзине, јер је госпођица Петровић потрошила двоструко веће време када је возила спорије у односу на време када је возила брже. На пример, замислимо да је у оба случаја прешла пут од по 60 km (укупно 120 km). За прву половину пута потрошила је 2 часа, а за другу 1 час. Дакле, раздаљину од 120 km прешла је за три сата, што значи да је њена просечна брзина била 40 km/h! Оваква рачуница важи за било које растојање ■

3) $189/(1+8+9)=189/18=10,5$

4) Морзеови знаци састоје се од цртица.

5) Полонијум.

6) $2+34+56+7+9=108$
 $23+4+5+67+9=108$

Цифре које су на месту десетица треба да имају збир 8 ■

7) Било је 4 јагњета и 6 пачића. (Није могло да буде 7 јагњади и 1 паче, нити 11 пачића и 1 јагње, јер се из поставке задатка види да су и једна и друга врста животиња биле у мно-

РЕШЕЊА

АНАГРАМ

Видра

СПОЈИТЕ ПАР!

1. ђ, 2. и, 3. ж, 4. а, 5. в,
6. з, 7. г, 8. б, 9. д, 10. е.

ПОМИЦАЉКА

Опосум, горила.

ПОГАЂАЉКА

Бранко

БРОЈЕВИ

31 (додају се бројеви у опадајућем низу – 7, 6, 5, 4 и 3)

УКРШТЕНИЦА ЗА СТРПЉИВЕ

Пингвин, канаринац, контранапад, колор, Ватикан, аве, Ибер, Сара, р, Гагарин, Нил, списак, Јована, туја, аташе, кз, бусола, Етна, Мира Бањац, НОР, Шер.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Испасти, Крол, Леотар, Пауло, „Алхемичар“, Ен, рев, о, врабац, скај, шантати, и, лимари, ти, КИ, икакви, к, католик, Осло, Оливер, п, ФАП, еа, анафореза, љуска, апарат, оздо, вратари ■

жини. Да бисмо овај задатак решили алгебарским путем, обележимо број јагњади са J, а број пачића са П. Тада је израз за број ногу $4J+2П$, а за број глава $J+П$. Тада је збирна једначина у облику: $5J+3П=38$. Одавде се заменом и пробањем долази до тачног резултата ($5 \times 4 + 3 \times 6 = 38$) ■

8) Док ће дете да одрасте, паче ће да заврши у лонцу ■

ЗАБАВНИК

шездесет један

на ствар по закону обавезно означавање име-

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

БРОЈ 2701

YU ISSN 0032-339X

Први број „Политикиног Забавника“ изашао је 28. фебруара 1939. године

Генерални директор Дарко Рибникар

Главни и одговорни уредник Зефирино Граси

Издаје ПОЛИТИКЈА
Newspapers and Magazines
(PNM) d.o.o.

Штампа ПОЛИТИКЈА АД

Графички уредник Горан Војиновић

Редактор Недељка Сташић

Редакција Слободанка Делибашић
Бојана Дожић
Мина Илић
Петар Милатовић
Вито Недељковић
Мирјана Огњановић
Биљана Орловић
Јова Радовановић
Весна Ракић
Весна Софреновић

Техничка редакција Зоран Петканић
Митра Тиљев

Секретаријат Зорица Филиповић

Редакција „ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК“
Македонска 29
11001 Београд, П. факс 124

Телефони секретаријат 330-1452
330-1456

техничка редакција 330-1454

централа 3373-111 и 3373 191
претплата 3373-084

Огласни сектор Македонска 29/1,
тел. 3373-349

Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:

1 месец 195,00 дин. 3 месеца 585,00 дин. 6 месеци 1170,00 дин.

Наш нови текући рачун код RAIFFEISEN BANK
Југославија АД Београд је: 265-1100310000080-03 и
текући рачун код Комерцијалне банке
АД Београд: 205-32172-87

Претплату слати уз обавезну назнаку:
ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ
„ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:

Полугодишња/возом: 69 EUR или противвредност осталих валута. Полугодишња/авионом: I група – Европа: 96 EUR. II група – Азија – Африка: 102 EUR. III група – Америка – Аустралија: 108 EUR или противвредност осталих валута.

ДЕВИЗНЕ УПЛАТЕ у EUR

за иностранство вршити преко:
(или противвредност осталих валута)

I RAIFFEISEN ZENTRAL BANK
Swift code: RZBAATWW-VIENNA Austria
Корисничка банка: 55.052.658
Raiffeisenbank Југославија АД Београд – Ресавска 22
Swift code: RZBJYUBG

Корисник: 540100-4117372424 (EUR)

PNM – ДОО – Београд
или

II DEUTSCHE BANK AG
Swift code: DEUTDEFF – Frankfurt/M
Корисничка банка: 100935966200 Комерцијална банка АД – Београд
Swift code: KOBBYUBG – BLZ 99900158
Корисник: 540100-17372424 (EUR) PNM – ДОО – Београд

Код уплате обавезно навести

Претплата на лист **ЗАБАВНИК**

Копију уплате и адресу послати на:

ПОЛИТИКЈА Newspapers and Magazines – 11000
Београд, 29. новембра 24/1, Југославија или
на факс ++ 381 11 3373-084

Годишњу претплату на лист не примамо.

Интернет адреса: <http://www.politika.co.yu>
Е. пошта: politikin.zabavnik@politika.co.yu

РЕКЛИ

СУ О РАДОЗНАЛОСТИ

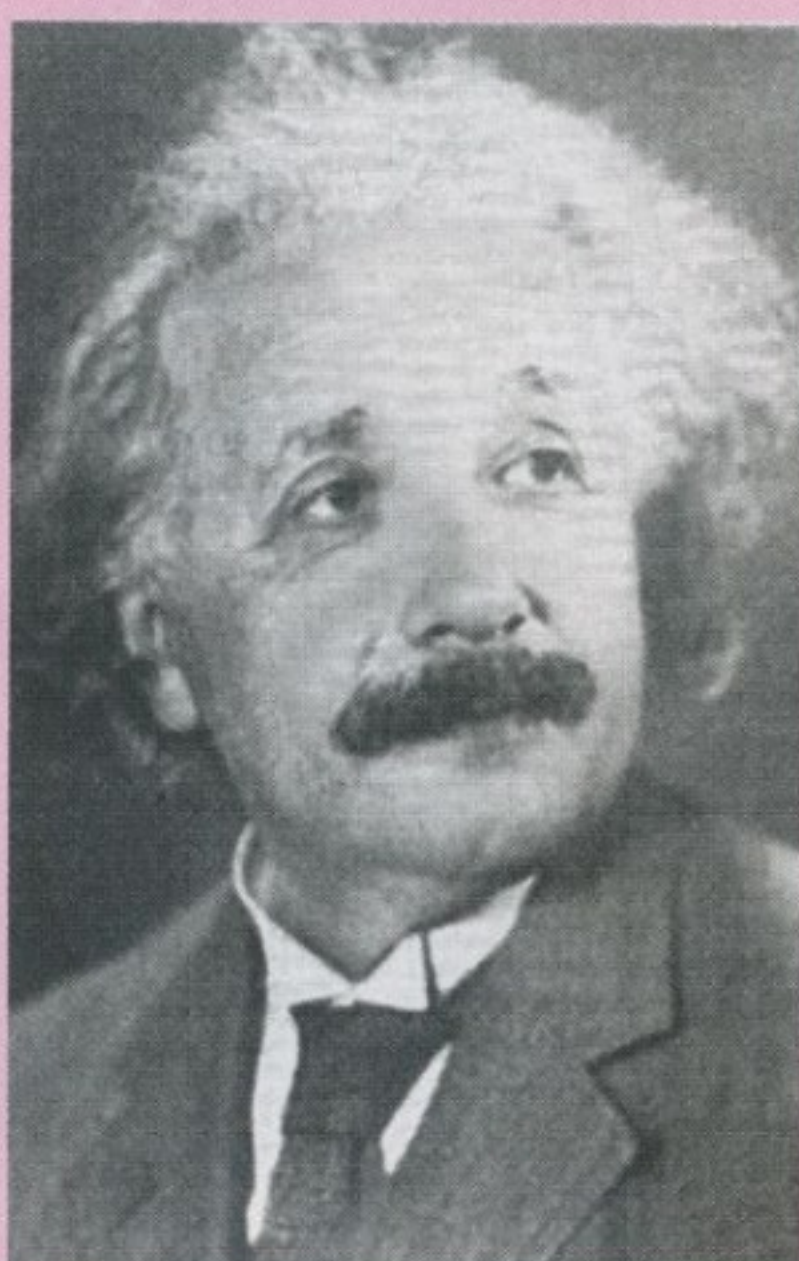
РАДОЗНАЛОСТ ЈЕ ЛЕК ЗА ДОСАДУ.
МЕЋУТИМ, ЗА РАДОЗНАЛОСТ НЕМА ЛЕКА.

Дороти Паркер
америчка књижевница
(1893–1967)

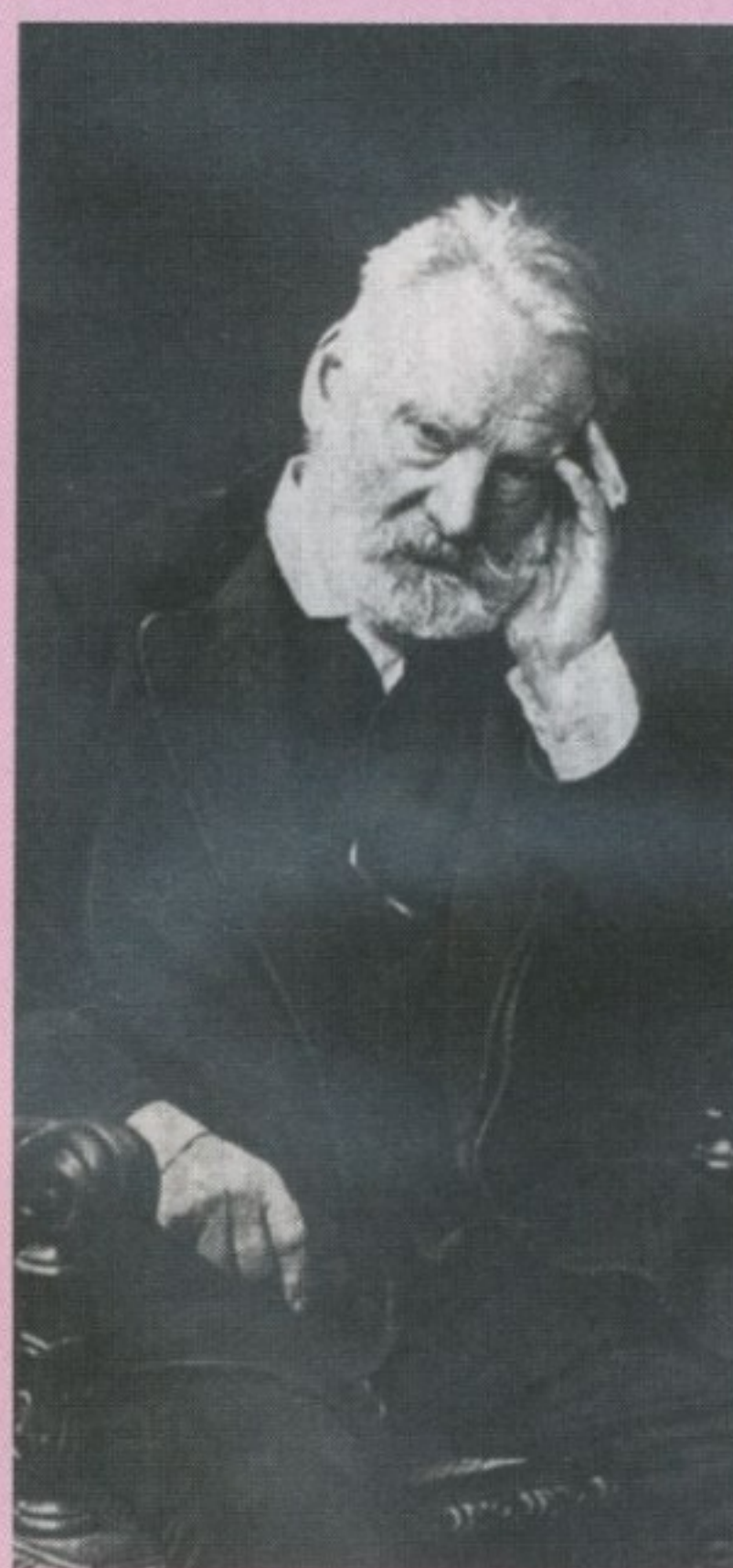
ЈА СЕБЕ ВИДИМ КАО
НЕКО ДЕТЕ КОЈЕ
СЕ ИГРА НА ОБАЛИ
МОРА И ПОВРЕМЕНО
СЕ ОДУШЕВИ
ПРОНАЛАЗЕЋИ НЕКИ
ИЗУЗЕТНО ГЛАДАК
ОБЛУТАК ИЛИ НЕКУ
ПРЕЛЕПУ ШКОЉКУ, ДОК
СЕ ИСПРЕД МЕНЕ,
ПОТПУНО НЕИСТРАЖЕН,
ПРОСТИРЕ
БЕСКРАЈАН ОКЕАН
ИСТИНЕ.

Исак Њутн
енглески физичар,
математичар и астроном
(1642–1727)

НАЈВАЖНИЈА СТВАР
ЈЕ НИКАД
НЕ ПРЕСТАЈАТИ
СА ПОСТАВЉАЊЕМ
ПИТАЊА.
РАДОЗНАЛОСТ САМА У
СЕБИ САДРЖИ РАЗЛОГ
СВОГ ПОСТОЈАЊА.
НИКАД НЕ ТРЕБА
ПРЕСТАТИ ДА БУДЕШ
РАДОЗНАО.

Алберт Ајнштајн
немачки научник
(1897–1955)

РАДОЗНАЛОСТ ЈЕ
ЈЕДАН ОД ОБЛИКА
ЖЕНСКЕ
ХРАБРОСТИ.

Виктор Иго
францусики писац
(1802–1885)

ВЕРУЈЕМ ДА БИ ПО
РОЂЕЊУ ДЕТЕТА
СВАКА МАЈКА ТРЕБАЛО
ДА ЗАТРАЖИ ОД НЕКЕ
ПРИЈАЗНЕ КУМЕ ДА МУ
УДАХНЕ НАЈКОРИСНИЈУ
ОД СВИХ ОСОБИНА,
А ТО ЈЕ ДА ДЕТЕ БУДЕ
РАДОЗНАЛО.

Елеонора Рузвелт
супруга
председника САД
Френклина Делано
Рузвелта
(1884–1962)

ПОРОДИЦА ЈЕ
УДРУЖЕЊЕ
КОЈЕ ЈЕ
ЗАСНОВАЛА ПРИРОДА
ДА БИ ЧОВЕКА
СНАБДЕЛА
СВИМ НЕОПХОДНИМ
СТВАРИМА ЗА
СВАКОДНЕВНИ
ЖИВОТ.

Аристотел
старогрчки филозоф
(384–322. пре н. е)

О ПОРОДИЦИ

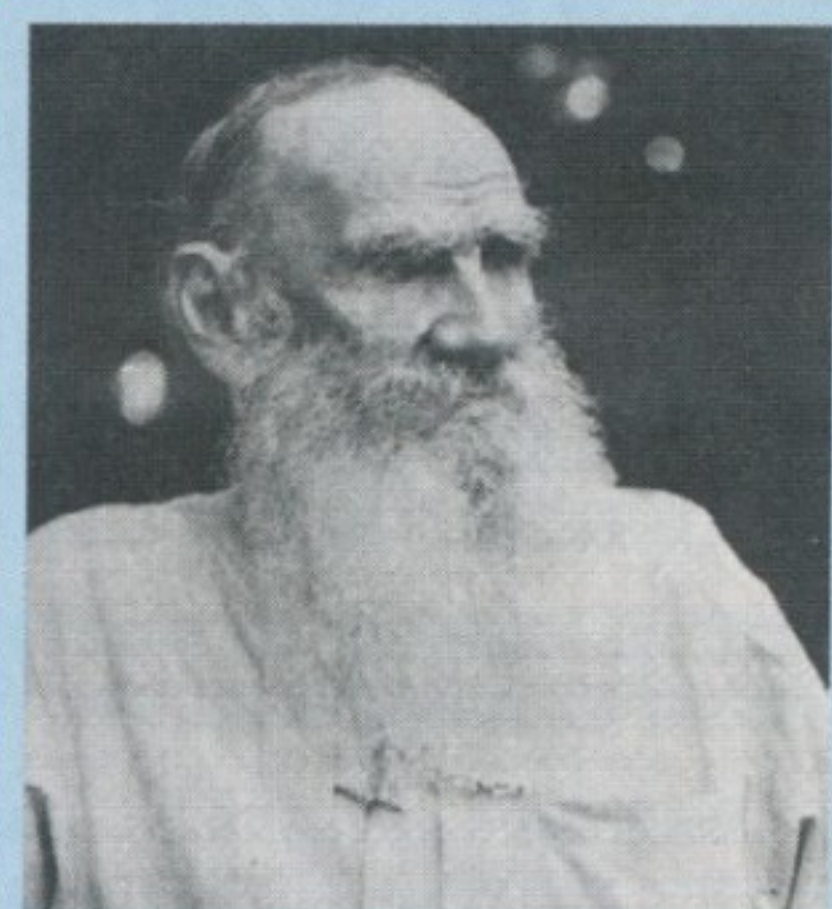

КО ИМА ЖЕНУ И ДЕЦУ,
ПОСТАВИО ЈЕ ПРЕПРЕКЕ
СОПСТВЕНОЈ СРЕЋИ;
ЈЕР, ЖЕНА И ДЕЦА ТЕ
ЗАПРАВО СПУТАВАЈУ У
ВЕЛИКИМ ПОДУХВАТИМА,
БИЛО ДА СЕ ОНИ ПРЕДУЗИ-
МАЈУ С ДОБРИМ ИЛИ СА
ЛОШИМ НАМЕРАМА.

Френсис Бејкон
енглески филозоф
(1561–1626)

ПОРОДИЦА ЈЕ ДОМОВИНА СРЦА.

Ђузепе Мацини
италијански идеолог и политичар
(1805–1872)

СВЕ СРЕЋНЕ
ПОРОДИЦЕ ЛИЧЕ
ЈЕДНА НА ДРУГУ;
НЕСРЕЋНЕ ПОРОДИЦЕ
СУ НЕСРЕЋНЕ
СВАКА
НА СВОЈ НАЧИН.

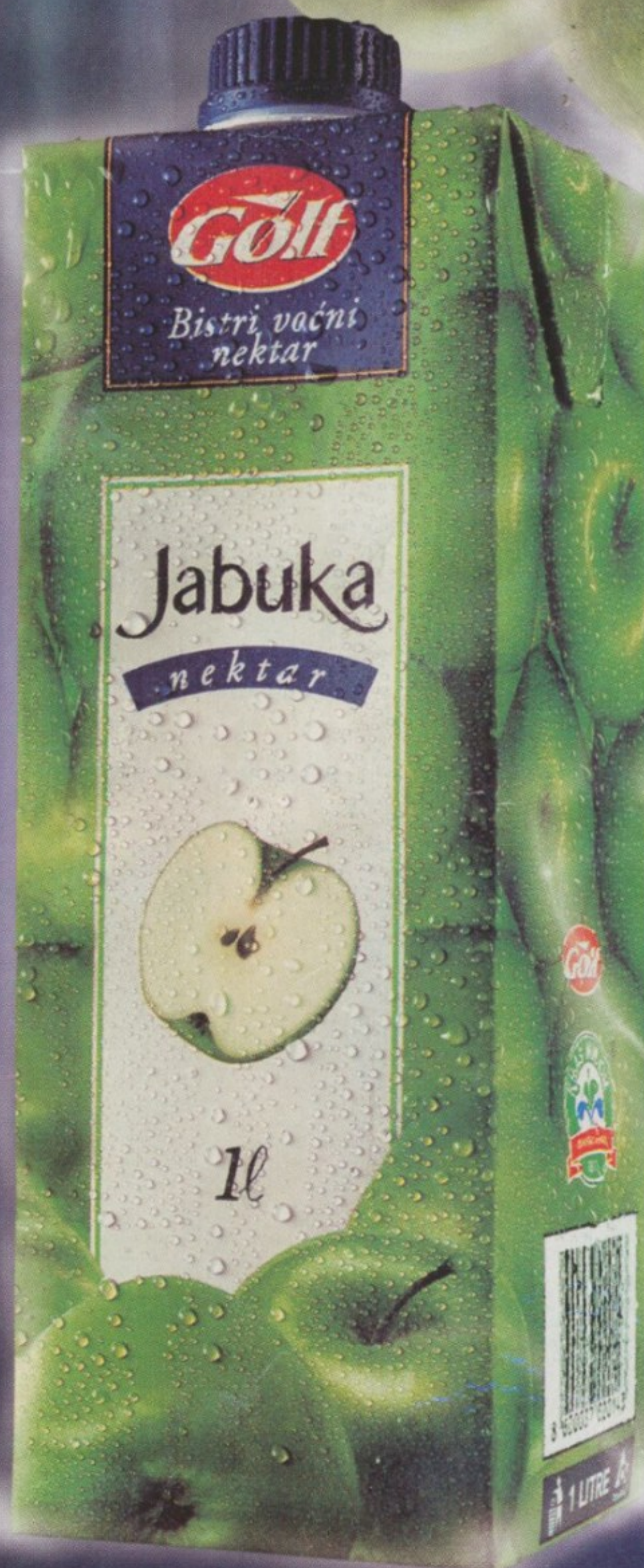
Лав Николајевич Толстој
руски писац
(1828–1910)

BY JIM DAVIS

ГАРФИЛД GARFIELD

BUDI PRIRODAN

S POŠTOVANJEM

